

Β. Β. Β. Β. Β.

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

*«Προσαρμογή των Πρωτοετών Σπουδαστών -
Σπουδαστριών του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας
κατά τη Μετάβασή τους από τη Δευτεροβάθμια στην
Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Τ.Ε.Ι. Πάτρας)»*

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ

Βλάχου Φαίδρα

Ελευθεριάδου Άννα-Μαρία

Σίνου Κική

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Παπαδημητρίου Θάνος

**Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στη Κ.Ε. από το τμήμα
Κ.Ε. της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του Τ.Ε.Ι.
Πάτρας**

ΠΑΤΡΑ, ΜΑΪΟΣ 1999

ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ

3101

Η επιτροπή για την έγκριση της πτυχιακής εργασίας

Υπογραφή

Υπογραφή

Υπογραφή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε πολύ τον σπουδαστή Κο Χρήστου Δημήτριο, την ερευνήτρια και συνάδελφο Κα Μαστοράκη Έλενα για την πολύτιμη στήριξη και βοήθεια που μας πρόσφεραν για την πραγματοποίηση αυτής της πτυχιακής εργασίας καθώς επίσης και τον εισηγητή μας Κο Παπαδημητρίου Αθανάσιο.

Ελπίζουμε αυτή η πτυχιακή εργασία να γίνει ερέδισμα για ευαισθητοποίηση και περαιτέρω έρευνα που θα έχει σχέση με τις ανάγκες και τις ανησυχίες των Πρωτοετών σπουδαστών-σπουδαστριών σε αυτό το στάδιο μετάβασης τους στα Τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

<u>A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ</u>	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
<i>«Ο ΝΕΟΣ ΩΣ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ – ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ»</i>	
1.1 Η εφηβική ηλικία και ο πρωτοετής σπουδαστής	7
1.2 Κοινωνικές ανισότητες και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των πρωτοετών σπουδαστών	13
1.3 Ο έφηβος και ο ρόλος της οικογένειας	23
1.4 Ο νέος ως κοινωνικό άτομο κατά τη μετάβασή του στο νέο κοινωνικό περιβάλλον	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
<i>«Ο ΝΕΟΣ ΩΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ – Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΟ Τ.Ε.Ι ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ»</i>	
2.1 Το Τ.Ε.Ι και η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	31
2.2 Ο πρωτοετής σπουδαστής κατά τη μετάβασή του στο Τ.Ε.Ι	32
2.3 Κοινωνικές – Συμβουλευτικές Υπηρεσίες στα Τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά Ιδρύματα	38
<u>B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ</u>	41
<u>ΜΕΡΟΣ Α'</u>	
<i>ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ</i>	42
1. Σκοπός και στόχος της Έρευνας	42
2. Διατύπωση Παραμέτρων	44
3. Το δείγμα της Έρευνας	45
4. Το ερωτηματολόγιο της Έρευνας	46
5. Η μέθοδος της Έρευνας	46
<u>ΜΕΡΟΣ Β'</u>	
<i>ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ</i>	48
<u>ΜΕΡΟΣ Γ'</u>	
<i>ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ</i>	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1°	
1.1 Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των σπουδαστών/στριων	98
1.2 Χαρακτηριστικά οικογένειας των σπουδαστών/στριων	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2°	
2.1 Ο/Η πρωτοετής σπουδαστής/στρια κατά τη μετάβασή του/της στην πόλη της Πάτρας	102
2.2 Ο/Η νέος/α και η σχέση με την οικογένεια στο στάδιο της μετάβασής του/της	104
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3°	
3.1 Ο/Η νέος/α και η μετάβασή του/της στο Τ.Ε.Ι Πάτρας	106
3.2 Ο/Η νέος/α και η ανάγκη για βοήθεια / στήριξη κατά τη μετάβασή του/της στο Τ.Ε.Ι Πάτρας	108
<u>ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ</u>	110
<u>ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ</u>	112
<u>ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ</u>	114
<u>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ</u>	
ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	

A. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι άνθρωποι αναπτύσσονται και κάθε τόσο παρουσιάζονται διαφορετικοί, μέσα σε ένα περιβάλλον, που δεν παραμένει στατικό και αναλλοίωτο, αλλά συνεχώς εξελίσσεται και μεταβάλλεται. Ανάμεσα στο διαφορετικό κάθε φορά άνθρωπο και στο διαφορετικό κάθε φορά περιβάλλον, δημιουργείται μια διαφορετική κάθε φορά διαλεκτική σχέση, η σχέση της προσαρμογής. Στη διαλεκτική αυτή σχέση, ο άνθρωπος άλλοτε κατορθώνει και προσαρμόζεται στο περιβάλλον, οπότε εντάσσεται στους κόλπους του και ζει αρμονικά με τον εαυτό του και τους ομοίους του και άλλοτε δεν προσαρμόζεται, οπότε αντιμετωπίζει προβλήματα και δυσκολίες. Η προσαρμογή επομένως δεν είναι μια σταθερή κατάσταση, αλλά μια λεπτή ισορροπία ανάμεσα στον άνθρωπο και το περιβάλλον που μεταβάλλονται διαρκώς. Πρόκειται για μια εναρμόνιση των διαρκώς μεταβαλλόμενων κινήτρων της συμπεριφοράς προς το διαρκώς μεταβαλλόμενο φυσικοκοινωνικό περιβάλλον (Χαραλαμπόπουλος, 1987:123).

Ο Piaget (Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών) ορίζει την προσαρμογή σαν εξισορρόπηση της συμμόρφωσης και της αφομοίωσης. Από κοινωνική άποψη, η προσαρμογή είναι μια διαδικασία με την οποία ένα πρόσωπο ή μια ομάδα αποκτά την ικανότητα να ζει σε ένα δοσμένο περιβάλλον. Μπορεί να υπάρχουν διάφορες μορφές κοινωνικής προσαρμογής: α) προσαρμογή που γίνεται με την εναρμόνιση προς το υλικό περιβάλλον και τις υλικές συνθήκες ύπαρξης β) προσαρμογή που γίνεται με την υποταγή στις κοινωνικές συνθήκες και τις μορφές της ζωής «εν κοινωνία» μέσα σε ένα καινούριο πλαίσιο (συμμόρφωση) γ) προσαρμογή που γίνεται με το να υιοθετούμε κανόνες διαγωγής ή τουλάχιστον ορισμένες πολιτιστικές αξίες ενός διαφορετικού πολιτισμού ή μιας διαφορετικής κουλτούρας, μέσα στην οποία υποχρεωνόμαστε να ζήσουμε (πολιτιστική υπαγωγή).

Κατά τον Παϊπαη (Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών, 1996:414-15) ορίζεται η κοινωνική προσαρμογή ως η διαδικασία, με την οποία ένα πρόσωπο ή μια ομάδα αφομοιώνεται αρμονικά στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και προϋποθέτει αποδοχή από μέρους των μελών, των κοινωνικών προτύπων (αξιών, θεσμών, δομών), των κοινωνικών και πολιτιστικών συνθηκών που επικρατούν στο περιβάλλον, στο οποίο ζουν.

Επιπρόσθετα, κατά την UNESCO (1972:807), η προσαρμογή (adaptation) μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι η διαδικασία (process) και η κατάσταση που προκύπτει από αυτή τη διαδικασία, με την οποία επέρχονται αλλαγές σε έναν οργανισμό, σε ένα σύστημα κοινωνικής οργάνωσης, σε μια ομάδα ή κουλτούρα-αλλαγές που συμβάλλουν στη λειτουργία, στη διατήρηση ή την επίτευξη σκοπών αυτού του οργανισμού, συστήματος, κοινωνικής οργάνωσης, ομάδας, κουλτούρας ή οποιουδήποτε τμήματός τους.

Με άλλα λόγια, η προσαρμογή μπορεί να θεωρηθεί ως μια *δυναμική (μη στατική) διαδικασία* που προκύπτει από τη σχέση του ατόμου με το περιβάλλον στο οποίο, το άτομο αυτό, ζει και αναπτύσσεται και η οποία μπορεί να λειτουργεί αμφίδρομα (π.χ. αλλαγές στο ίδιο το άτομο ή και αλλαγές στο περιβάλλον που το περιβάλλει).

Σύμφωνα με τους Fillip (1981), Καλαντζή-Αζίζι (1987:52), η είσοδος του νεαρού ατόμου των 18-20 ετών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρίσιμο συμβάν στη ζωή του. Μιλάμε για ένα «κρίσιμο συμβάν στη ζωή» όταν *αλλάζει* ο τρόπος ζωής του ατόμου και όταν πρόκειται για μια καινούργια προσαρμογή.

Έχοντας υπ' όψη τα παραπάνω και εξετάζοντας περιπτώσεις όπου το άτομο, εξ' αιτίας εσωγενών ή εξωγενών παραγόντων, βιώνει κοινωνικά και ψυχολογικά μια «αλλαγή» που μπορεί να θεωρηθεί ως ένα «κρίσιμο συμβάν» στη ζωή του, τότε η παραπάνω δυναμική διαδικασία, δηλαδή η προσαρμογή του, αποκτά έναν πρόσθετα ενδιαφέροντα παράγοντα προς εξέταση, αυτού

της μετάβασης.

Ειδικότερα, επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον της παρούσας μελέτης, έχει διαπιστωθεί από ειδικούς ότι ο τρόπος με τον οποίο το άτομο βιώνει τη μετάβασή του από την μια εκπαιδευτική βαθμίδα στην άλλη, συντελεί στην ομαλή ή όχι προσαρμογή του.

Κατά τη διαδικασία της μετάβασης των εφήβων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, επισημαίνουμε τις αλλαγές που πρόκειται να αντιμετωπίσει το νεαρό άτομο στις νέες συνθήκες περιβάλλοντος, διαμονής, μετάβασης σε μια νέα πόλη, διαβίωσης, ανάπτυξη νέων σχέσεων και προσαρμογή στο νέο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς και τις στρατηγικές και μηχανισμούς που υιοθετούν σε αυτή τη διαδικασία. Οι προϋποθέσεις για την ομαλή μετάβαση των εφήβων από τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Τριτοβάθμια και στις νέες συνθήκες που αυτή απαιτεί, μπορούν να μας οδηγήσουν στα αντίστοιχα ερωτήματα:

- α) είναι σε θέση το άτομο να έχει μια ρεαλιστική αντίληψη της αλλαγής;
- β) έχει την απαιτούμενη προετοιμασία;
- γ) υπήρξε κατάλληλη οικογενειακή-οικονομικοκοινωνική υποστήριξη;
- δ) διαθέτει το άτομο κατάλληλους μηχανισμούς αντιμετώπισης-αντιμετώπισης;
- ε) έχει μάθει ο νέος/α αυτής της ηλικίας τρόπους για να λύσει μόνος/η του/της τα προβλήματα της ζωής;
- στ) του/της έχουν δοθεί ή του/της δίνονται οι κατάλληλες ευκαιρίες; και τέλος
- ζ) τι τρόπους και στρατηγικές υιοθετεί για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει, ειδικά στη φάση της μετάβασης όπου μελετάμε;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

«Ο νέος ως ενεργός πολίτης-μέλος της κοινότητας και η κοινωνική προσαρμογή στο νέο περιβάλλον»

1.1 Η εφηβική ηλικία και ο πρωτοετής σπουδαστής.

Από τα παραπάνω διαφαίνεται η ανάγκη αναφοράς στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα και τις μεταβατικές αλλαγές από το σχολείο στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το άτομο, στη διάρκεια της σχολικής ζωής του, αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη γνώση αυτού του ευρύτερου κόσμου, εμβαθύνοντας στην εμπειρία της οικογένειας, της γειτονιάς, του άμεσου και του έμμεσου περιβάλλοντος, αποκτώντας γνώσεις σε ολοένα και περισσότερους τομείς.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, κατά τον Fletcher (1985:51) φθάνει κάποια στιγμή στην οποία το άτομο, μολονότι οι γνώσεις του δεν είναι ολοκληρωμένες, πρέπει να κάνει συγκεκριμένες επιλογές: να επιλέξει επάγγελμα, να ασκηθεί σε μια τέχνη ή να ακολουθήσει ανώτερες σπουδές.

Κατά τον Παρασκευόπουλο (1984:15-16) τα αναπτυξιακά φαινόμενα της εφηβείας πραγματοποιούνται σε δύο επιμέρους φάσεις:

- α) Στην κυρίως εφηβεία από το 11^ο-16^ο έτος περίπου και
- β) Στην εφηβική νεότητα από το 16^ο-20^ο έτος, όπου το άτομο προσπαθεί να προσαρμοστεί στο νέο του βιοσωματικό και γνωστικό εαυτό και στη νέα κοινωνική πραγματικότητα της εφηβικής ζωής και βαθμιαία να ενταχθεί στην κοινωνία των ενηλίκων. Οι αλλαγές που βιώνει το άτομο στην ηλικιακή αυτή φάση κατηγοριοποιούνται, σύμφωνα με τον παραπάνω συγγραφέα, στους εξής τομείς:

- Στο **βιοσωματικό** τομέα, όπου στην φάση αυτή επισυμβαίνουν ραγδαίες αλλαγές σε όλες τις παραμέτρους του σώματος: ύψος, βάρος, αναλογίες, περίγραμμα, θέση και λειτουργία οργάνων και οργανικών συστημάτων, με κορυφαία βιοσωματική μεταβολή την ωρίμανση της γενετήσιας λειτουργίας.

- Στο **νοητικό** τομέα, όπου η εμφάνιση των αφαιρετικών (ή τυπικών) νοητικών πράξεων δίνει μια άλλη προοπτική στην αντίληψη και κατανόηση του κόσμου. Εξοπλισμένος, λοιπόν, ο έφηβος με την αφαιρετική σκέψη, μπορεί να συλλαμβάνει για κάθε θέμα εναλλακτικές λύσεις, πέρα από αυτές που εφαρμόζονται στην πραγματικότητα, να εκπονεύει και να προτείνει θεωρητικά πρότυπα για την επίλυση κοινωνικών και ατομικών προβλημάτων και να διαμορφώνει ένα προσωπικό σύστημα αξιολόγησης της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

- Στο **συναισθηματικό** τομέα, όπου κύριο αναπτυξιακό χαρακτηριστικό είναι η μεγάλη ένταση και αστάθεια της ψυχικής διάθεσης.

Η συναισθηματική ζωή του εφήβου περιγράφεται γεμάτη μεταπτώσεις και ταλαντεύσεις ανάμεσα σε αντιφατικές και συγκρουόμενες διαθέσεις, όπως μεταξύ υπερδιέγερσης και λήθαργου, πάθους και αδιαφορίας, φιλίας και εχθρότητας, ευφορίας και μελαγχολίας. Ο έντονος αυτός αναβρασμός της εφηβικής ηλικίας θεωρείται ότι είναι αποτέλεσμα των βιολογικών αλλαγών της ήβης και κυρίως του ορμονικού συστήματος του εφήβου. Τέλος,

- Στον **κοινωνικό** τομέα, όπου η τάση για ανεξαρτητοποίηση από τους ενηλίκους και για συμμόρφωση προς την ομάδα των συνομηλίκων φθάνει στο αποκορύφωμά της. Ο έφηβος νιώθει έντονη την επιθυμία να κόψει τον ψυχολογικό «ομφάλιο λώρο» και να ανεξαρτητοποιηθεί από την οικογένεια. Σημαντική διαφοροποίηση υφίστανται οι διαπροσωπικές σχέσεις του εφήβου όχι μόνο προς τους ενηλίκους, αλλά και προς τους συνομηλίκους, με κορυφαία εκδήλωση την ετερόφυλη σεξουαλική συμπεριφορά (Παρασκευόπουλος, 1984:18-19).

Η Καλαντζή-Αζίζι (1987:54), εστιάζει περισσότερο την προσοχή της στην έντονη τάση για ανεξαρτητοποίηση, διότι πιστεύει πως αυτή η ηλικία χαρακτηρίζεται κυρίως με το στοιχείο αυτό. Η τάση για ανεξαρτητοποίηση θα μπορούσε να οριστεί ως μια διαδικασία ή πορεία για την ανεξαρτησία. Έτσι μόνο θα μπορέσει να δρα, να αισθάνεται, να σκέφτεται το νεαρό άτομο με έναν ιδιαίτερο ατομικό τρόπο, δηλαδή να γίνει μια αυτόνομη και ώριμη προσωπικότητα. Η κατάκτηση, λοιπόν και ολοκλήρωση της ενήλικης αυτόνομης προσωπικότητας, προϋποθέτει τις εμπειρίες από την τάση για ανεξαρτητοποίηση.

Επίσης, έννοιες, όπως αναπτυξιακός στόχος, κρίσιμη εμπειρία, απολογισμός, αποτελούν κεντρικές έννοιες στη θεωρία του Erik Erikson (1966) για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του ατόμου, η οποία περιλαμβάνει οκτώ αναπτυξιακά στάδια από τη βρεφική ηλικία μέχρι το γήρας, με συγκεκριμένη αναπτυξιακή κρίση σε καθένα από αυτά.

Συγκεκριμένα, οι **αναπτυξιακοί στόχοι**, τους οποίους πρέπει να επιδιώξει ο έφηβος και να κατακτήσει, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- α) Να αποδεχθεί τη νέα μορφή που παίρνει τελικά το σώμα του και να χρησιμοποιεί τις νέες σωματικές και ψυχοκινητικές του δυνατότητες αποτελεσματικά
- β) Να διαμορφώσει μια ώριμη ετερόφυλη σχέση και να αποδεχθεί τον κοινωνικό ρόλο του φύλου του
- γ) Να εξασφαλίσει μια βέβαιη προοπτική για οικονομική ανεξαρτησία με την εκλογή επαγγέλματος και τη συστηματική προετοιμασία για την άσκηση του επαγγέλματος αυτού
- δ) Να αποκτήσει συναισθηματική αυτονομία από τους γονείς και άλλους ενήλικους
- ε) Να διαμορφώσει νέες σχέσεις αμοιβαιότητας με τους συνομηλίκους του και των δύο φύλων
- στ) Να αποκτήσει τις γνωστικές δεξιότητες και τις έννοιες που είναι αναγκαίες για την ενεργό συμμετοχή του στην κοινωνική και πολιτική ζωή
- ζ) Να διαμορφώσει ένα αξιολογικό σύστημα, μια φιλοσοφία της ζωής
- η) Να δώσει ικανοποιητική απάντηση στα ερωτήματα: «ποιος είμαι;», «από πού έρχομαι;», «πού πηγαίνω;» να αποκτήσει δηλαδή αυτό που ο

Erikson αποκαλεί ταυτότητα του Εγώ (Παρασκευόπουλος, 1984:19-20).

Σύμφωνα με την Καλαντζή-Αζίζι (1987:56) οι σπουδαστές/τριες που βρίσκονται στο πρώτο έτος σπουδών Τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού Ιδρύματος και στην ηλικία αυτή, έχουν βασικά χαρακτηριστικά της εφηβείας:

-αγωνίζονται ακόμη για την κατάκτηση της ταυτότητάς τους: αυτοεξερεύνηση, αυτοαναγνώριση, έντονη τάση για ενδοσκόπηση, αναζήτηση «προτύπων».

- τους απασχολούν έντονες πνευματικές διεργασίες, που οδηγούν πέρα από το εδώ και τώρα, όπως και στη δημιουργία μιας καλύτερης κοινωνίας.

- παρουσιάζουν όλο και πιο έντονη την τάση να ξεφύγουν από την οικογένεια και δένονται όλο και περισσότερο με τον φιλικό κύκλο

- έχουν πιο έντονες από πριν σεξουαλικές αναζητήσεις, εμπειρίες και προβληματισμούς (Καλαντζή-Αζίζι, 1987:57).

Τα κρίσιμότερα στάδια της προσωπικής πορείας του ατόμου, είναι εκείνα που συνδέονται με τη μετάβασή του από μια κατάσταση που χαρακτηριζόταν από σταθερότητα, ασφάλεια, γνώση των στοιχείων που τη συνέθεταν - όπως δηλαδή είναι η κατάσταση του σχολείου- σε μια νέα κατάσταση όπου το άτομο πρέπει να προσαρμοστεί από την αρχή, να εξερευνήσει νέα δεδομένα, να αποκτήσει νέες γνώσεις και νέες δεξιότητες και να υποστεί την ψυχική ταλαιπωρία της αβεβαιότητας για το αν η ένταξή του στο καινούριο περιβάλλον που το περιμένει - η μεταλυκειακή κατάσταση δηλαδή - είναι αποδοτική είτε έχει επιτυχώς μεταβεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εφόσον αυτό επιθυμούσε και του το επέτρεψε το σύστημα, είτε πολύ περισσότερο όχι. Δεν ξέρει δηλαδή το άτομο, αν και κατά πόσο καθώς και με ποίο τρόπο θα επηρεαστούν η προσωπική και οικογενειακή του ζωή, η κοινωνική του θέση και οι σχέσεις του με τον κοινωνικό του περίγυρο από το μελλοντικό του σενάριο (Δημητρόπουλος, 1989, Κιούσης, 1996:45).

Η σημαντική μετάβαση που συνεπάγεται η αποφοίτηση από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κύριο ρυθμιστή της έχει τις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Α.Ε.Ι. και τα Τ.Ε.Ι. (Κιούσης, 1996:46). Στο κρίσιμο, λοιπόν, αναπτυξιακό στάδιο της εφηβικής ηλικίας και όσον αφορά την εκπαιδευτική του πορεία, το άτομο καλείται να πάρει την απόφαση, εάν έχει τις ικανότητες και την επιθυμία, να επιζητήσει την πραγματοποίηση των στόχων του μέσω της ανώτατης εκπαίδευσης.

Για την πραγματοποίηση αυτού του στόχου, εκτός από τη σχολική του επίδοση, ο έφηβος καλείται να αποτιμήσει, εκτός των άλλων, τις εμπειρίες του στο σχολείο. Το στοιχείο ακριβώς της αποτίμησης και των αποφασιστικών στιγμών, εμπειριών και βιωμάτων είναι ένα από τα βασικά στοιχεία κάθε αναπτυξιακού σταδίου της θεωρίας του Erikson. Ένας τέτοιος απολογισμός είναι για το αναπτυσσόμενο άτομο ιδιαίτερα κρίσιμος για τον καθορισμό καινούριων στόχων, επειδή προϋποθέτει μια συνοπτική θεώρηση των έως τώρα κορυφαίων εμπειριών, όπως και την εκτίμηση της κατάστασης, στην οποία βρίσκεται, σε σχέση με αυτό που επιθυμούσε και στόχευε.

Η έννοια λοιπόν, των «κορυφαίων εμπειριών» εισάγεται στην ανθρωπιστική θεώρηση του A. Maslow (1954-1964, Γεώργας, 1992:101), όπως επίσης και στην υπαρξιστική φιλοσοφία, όπου γίνεται λόγος για κρίσιμες, καθοριστικές εμπειρίες που επισφραγίζουν και σηματοδοτούν την περαιτέρω πορεία και τις μετέπειτα επιλογές του ανθρώπου. Για τον Maslow, οι κρίσιμες αυτές εμπειρίες εγγράφονται στη συνείδηση και την ταυτότητα του ανθρώπου και διαμορφώνουν τις μόνιμες στάσεις, αξίες και μορφές συμπεριφοράς του.

Η αποφασιστική αυτή περίοδος της πρώιμης ωριμότητας, κατά την οποία διαμορφώνονται οι στάσεις και τα συναισθήματα του εφήβου, δηλαδή η περίοδος μετάβασης από την οικογενειακή εξάρτηση στην ανεξαρτησία του ενηλίκου, αποτελεί επίσης και την αποφασιστική περίοδο κατά την οποία συνειδητοποιεί πόσο συγκεκριμένη και οριοθετημένη είναι η κοινωνική τάξη

μέσα στην οποία καλείται να δημιουργήσει και να ζήσει τη ζωή του και πόσα προβλήματα έχει να αντιμετωπίσει. Είναι μια περίοδος που κατακλύζεται από προβληματισμούς, όπως φαίνεται καθαρά από την ανησυχία, την ένταση και την επαναστατικότητα της εφηβείας:

Στη φάση αυτή, θα συνδέσει τα χαρακτηριστικά της οικογένειας, τα οποία αποτέλεσαν το πλαίσιο της οικογενειακής του ζωής, με τους πολυάριθμους και συγκεκριμένους κανονισμούς του Κράτους και τις απαιτήσεις του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος. Αντιλαμβάνεται ότι το εκπαιδευτικό σύστημα έχει συγκεκριμένη δομή, καθορισμένες βαθμίδες σπουδών από το δημοτικό σχολείο ως το πανεπιστήμιο, ότι κάθε κύκλος σπουδών συνεπάγεται και τον ανάλογο περιορισμό ευκαιριών, αν διακόψει τις σπουδές του ή το αντίθετο αν τις συνεχίσει (Fletcher, 1985:52-3).

Ακόμη, κατά την εφηβεία του ο νέος πρέπει να επιλέξει ορισμένους ειδικούς ρόλους, οι οποίοι ενσαρκώνουν προσδοκίες και εγείρουν συγκεκριμένες απαιτήσεις, όπως στην απόφασή του να ακολουθήσει ανώτερες σπουδές. Κατά συνέπεια, πρέπει να συμβιβαστεί και κατά κάποιον τρόπο, να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στο ρόλο του σπουδαστή, όπως διαγράφεται ο ρόλος αυτός μέσα στην κοινωνία (Fletcher, 1985:66).

Κατά την μετάβασή του, λοιπόν, στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, ο/η νεαρός/ή σπουδαστής/τρια καλείται να υιοθετήσει νέους κοινωνικούς ρόλους, οι οποίοι μπορούν να διαδραματίσουν θετικό ή αρνητικό ρόλο στη διαδικασία προσαρμογής του ατόμου στο νέο περιβάλλον.

Το άτομο απογοητεύεται από το ρόλο που παίζει στις παρακάτω περιπτώσεις, που προδιαγράφουν τη μη ολοκληρωμένη κοινωνική προσαρμογή:

1. Όταν ο ρόλος έχει επιβληθεί από άλλους χωρίς το άτομο να είχε καν ερωτηθεί. Τις περισσότερες φορές ο ρόλος αυτός είναι απεχθής για το πρόσωπο που τον εκτελεί.

2. Όταν το άτομο δεν έχει εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του και φοβάται μήπως αποτύχει.

3. Όταν το άτομο δεν ξέρει να παίζει το ρόλο αυτό και

4. Όταν η προσωπικότητα του ατόμου κυριαρχείται από ιδεοψυχαναγκαστική νεύρωση, που το εμποδίζει να εκτελέσει το ρόλο αυτό, ενώ σε ομαλές περιστάσεις αυτό δεν θα ήταν καθόλου δύσκολο.

Ως κριτήριο για την προσαρμογή, είναι οι προσδοκίες που θα προσδιορίσουν το ρόλο που το άτομο θα παίζει σε μια δεδομένη κατάσταση καθώς και η ικανοποίηση που θα δοκιμάσει μέσα από τους ρόλους αυτούς (Πετρουλάκης, 1984:253).

1.2 Κοινωνικές ανισότητες και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των πρωτοετών σπουδαστών.

Όσον αφορά την εκπαίδευση, η πραγματοποίηση ανώτατων σπουδών συνιστά βασική προϋπόθεση για την κοινωνική –και αρκετά συχνά– και για την οικονομική επιτυχία του ατόμου. Από την άλλη πλευρά, η επιλογή όσων εισάγονται στα τριτοβάθμια ιδρύματα και η κατανομή τους σε εκπαιδευτικά επίπεδα και στις διάφορες κατευθύνσεις σπουδών αποτελούν μια από τις πιο σημαντικές διαδικασίες της κοινωνικής επιλογής, πάνω στην οποία βασίζεται σε μεγάλο βαθμό η κοινωνική διαστρωμάτωση και η ιεράρχηση των κοινωνικών ρόλων. Οι διαδικασίες μετάβασης από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι στενά συνυφασμένες με τη διαμόρφωση και την εξέλιξη της κοινωνίας, η οποία με τη σειρά της επηρεάζει καθοριστικά όλες τις παραμέτρους του εκπαιδευτικού συστήματος (Κασσωτάκης, 1996:9).

Η κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, σε διεθνές επίπεδο αλλά και στον ελληνικό χώρο έχει αποδώσει πλήθος ερευνών που αφορούν στη σύνδεση των κοινωνικών χαρακτηριστικών των ατόμων με την έκταση της εκπαιδευτικής τους πορείας και κυρίως με την περάτωσή της στους κόλπους των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Η θεωρητική δικαιολογητική βάση της παραπάνω, ιδιαίτερα εκτεταμένης, ερευνητικής δραστηριότητας ξεκινά από τη βασική αποδεδειγμένη παραδοχή ότι η εκπαίδευση, ως κοινωνικός θεσμός, είναι σε θέση να πραγματοποιεί μέσα από τις νομιμοποιημένες και κοινωνικά παγιωμένες θεσμικές της λειτουργίες, τη διατήρηση και αναπαραγωγή ενός συνόλου από ιδιαίτερα κοινωνικά γνωρίσματα, που χαρακτηρίζουν τις επιμέρους ομάδες του κοινωνικού σώματος (Κυρίδης, 1997:28).

Κατ' αυτόν τον τρόπο, σε μια κοινωνία όπου η μετάβαση από το status λόγω καταγωγής στο status που επιτυγχάνεται μέσω της εκπαίδευσης, το επίπεδο της εκπαίδευσης δηλαδή τα μορφωτικά προσόντα-πιστοποιητικά είναι σε θέση να προκαθορίσουν τις βασικές διόδους και τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής κινητικότητας και διαστρωμάτωσης. Οι A.Sauvy & A.Girard (Κυρίδης, 1997:28) σημειώνουν «Η κοινωνική κατανομή των φοιτητών ή των σπουδαστών δίνει μια εικόνα πολύ διαφορετική από την κοινωνική κατανομή του όλου πληθυσμού...». Η παραπάνω παρατήρηση προκύπτει από τη βασική διαπίστωση των επιστημόνων ότι η ανάλυση των κοινωνικών χαρακτηριστικών του φοιτητικού σώματος δεν ανταποκρίνεται στο μέσο όρο και στις αναλογίες των ίδιων χαρακτηριστικών μέσα στο σύνολο του κοινωνικού σώματος.

Οι P.Bourdieu & J.-Cl.Passeron(1996:75) χαρακτηριστικά αναφέρουν ότι «Το να πιστεύουμε ότι δίνονται σε όλους ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στην ανώτερη εκπαίδευση και στην ανώτερη κουλτούρα, όταν εξασφαλίζονται τα ίδια οικονομικά μέσα σε όλους όσους έχουν τα απαραίτητα «χαρίσματα», είναι σαν να μένουμε στη μέση του δρόμου της ανάλυσης των εμποδίων και

σαν να αγνοούμε ότι οι ικανότητες που μετριοούνται με το σχολικό κριτήριο εξαρτώνται όχι μόνο από φυσικά «χαρίσματα» (που παραμένουν υποθετικά, όσο μπορούμε να αποδώσουμε σε άλλα αίτια τις σχολικές ανισότητες), αλλά περισσότερο από την μικρότερη ή μεγαλύτερη συγγένεια που έχουν οι πολιτισμικές συνήθειες μιας τάξης και οι απαιτήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος ή τα κριτήρια που ορίζουν, στο σύστημα αυτό, την επιτυχία».

Έρευνες που έχουν ασχοληθεί με την ανισοκατανομή συγκεκριμένων κοινωνικών χαρακτηριστικών μεταξύ του κοινωνικού συνόλου και του φοιτητικού πληθυσμού έδειξαν ότι η εισαγωγή στα Α.Ε.Ι. κάθε χώρας εξαρτάται, με υψηλό δείκτη σημαντικότητας, από ένα σύνολο κοινωνικών χαρακτηριστικών, που προσδιορίζουν και την οικογενειακή-ταξική ταυτότητα, όπως το επάγγελμα του πατέρα, η μόρφωση των γονέων, η γεωγραφική προέλευση και ο βαθμός αστικότητας.

Κατ' επέκταση, τα παραπάνω κοινωνικά χαρακτηριστικά καθώς και άλλα που θα αναφερθούν στη συνέχεια, συνδέονται άμεσα και προσδιορίζουν το θέμα αυτής της μελέτης που αφορά τους πρωτοετείς σπουδαστές του Τ.Ε.Ι. Πάτρας, κατά τη διαδικασία μετάβασής τους από τη δευτεροβάθμια στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μέσα στα άμεσα λοιπόν ενδιαφέροντα της μελέτης αυτής, είναι η εξέταση των οικονομικοκοινωνικών - ατομικών και οικογενειακών - χαρακτηριστικών των σπουδαστών σε συνάρτηση με την δυνατότητα να βιώσουν ομαλά την μετάβασή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, που θα τους οδηγήσει στην προσαρμογή εντός και εκτός Τ.Ε.Ι.

Το φύλο, η ηλικία, η σειρά γέννησης του σπουδαστή, ο αριθμός των παιδιών και το οικονομικοκοινωνικό υπόβαθρο της οικογένειάς του- δηλαδή το επάγγελμα του πατέρα, το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και της μητέρας, το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας- το οικονομικό επίπεδο του σπουδαστή(αν εργάζεται και αν έχει προσωπικό εισόδημα), καθώς και τα προαναφερθέντα κοινωνικά χαρακτηριστικά της γεωγραφικής προέλευσης

και του βαθμού αστικότητας, θα μας απασχολήσουν στην έρευνα αυτή.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το φύλο, επίσημα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. και αρκετές έρευνες μας πληροφορούν ότι παράλληλα με την μεγάλη αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού τις δεκαετίες '70 και '80, σημειώθηκε παράλληλη αύξηση της συμμετοχής των γυναικών (Α.Κιντής, 1980:116).

Η παραπάνω εξέλιξη έχει γενικότερες ευνοϊκές επιπτώσεις, διότι συμβάλλει αποφασιστικά στην κοινωνική άνοδο των γυναικών. Άλλο στοιχείο που δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας, είναι το γεγονός ότι οι γυναίκες, συγκριτικά με τους άνδρες, δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση σε ορισμένα επαγγέλματα. Η παρατήρηση αυτή στηρίζεται εμπειρικά στα διεθνή δεδομένα (Α.Κιντής, 1980:118). Το ίδιο συμβαίνει και στις σχολές Κοινωνικής Εργασίας, όπου εξαιτίας του περιεχομένου εργασίας και της ιδεολογίας του επαγγέλματος κατά την εμφάνισή του στην Ελλάδα, ο σπουδαστικός πληθυσμός αποτελούνταν στην πλειοψηφία του από γυναίκες.

Η ηλικία είναι ένα ακόμη σημαντικό δημογραφικό στοιχείο που χρησιμοποιείται στις έρευνες. Στην έρευνα του Κιντή που αφορά την κατανομή του σπουδαστικού πληθυσμού- από πηγή της Ε.Σ.Υ.Ε.- κατά ηλικία, αναφέρεται στην εξέλιξη της κατανομής της μέσης ηλικίας του σπουδαστικού σώματος και στην κατανομή των φοιτητών κατά ηλικία και εκπαιδευτικό ίδρυμα τα έτη 1960/61 - 1975/76, όπου παρατηρείται πως ένα σημαντικό ποσοστό (18-20%) των φοιτητών εξακολουθεί να έχει ηλικία μεγαλύτερη των 25 ετών, παρά την ελαφρά μείωση του συνολικού φοιτητικού πληθυσμού ηλικίας μέχρι 24ετών (Κιντής, 1977:121-122)

Σε μια άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον Δρεπτάκη το 1977 και αφορούσε τις σχολές Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτικών επιστημών στην Ανώτατη Ελληνική Εκπαίδευση, σημείωνε πως ηλικία των σπουδαστών που χωρίζονταν από 18-23, 24-28 και 29 ετών και άνω, έδειχνε ότι στο πρώτο έτος σπουδών γράφονταν: α) αυτοί που πέρασαν στις εισαγωγικές

εξετάσεις β) μερικοί που εισάγονται στα Α.Ε.Ι. χωρίς εξετάσεις γ) οι πρωτοετείς του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους που έχασαν το χρόνο τους και δ) πτυχιούχοι ορισμένων σχολών που γράφονται για την απόκτηση δεύτερου πτυχίου (Δρεττάκης, 1977:37).

Η σειρά γέννησης του/της σπουδαστή/στριας και ο αριθμός παιδιών της οικογένειάς του, επηρεάζουν άμεσα την επιλογή παρακολούθησης σχολής τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού ιδρύματος και κατά συνέπεια τις προϋποθέσεις που αφορούν τις συνθήκες διαβίωσης στην διάρκεια των σπουδών του/της. Ο Δημητρόπουλος (1994:122) χαρακτηριστικά αναφέρει ότι, ο αριθμός αδελφιών των υποκειμένων σε έρευνές του, φαίνεται ότι σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με το αν θα επιδιώξουν ή όχι ανώτερες σπουδές: όσο αυξάνεται ο αριθμός των αδελφιών, τόσο μειώνεται το ποσοστό των μαθητών που θα επιδιώξουν συνέχιση σπουδών. Φαίνεται ότι όσο πιο πολυμελής γίνεται μια οικογένεια, τόσο οι ανασταλτικοί παράγοντες με αποτέλεσμα να αποθαρρύνεται, να αντιπαρωθείται ή ακόμη και να εμποδίζεται ο μαθητής για συνέχιση σπουδών.

Από επιστημονικές έρευνες που έγιναν, διαπιστώνεται ότι ο αριθμός των μελών της οικογένειας επιδρά στα ποσοστά φοίτησης των παιδιών στο σχολείο: «μια έρευνα που έγινε το 1962 στη Γαλλία, έδειξε ότι σε αναλογία 20% των παιδιών εργατών που μπαίνουν στο Λύκειο, το 10% περνά την τάξη, ανάλογα με το αν ανήκουν σε oligομελείς ή πολυμελείς οικογένειες» (Τομπαΐδης, 1982:43, Κατσούλας κ.α., 1998:80). Η Δημάκη (1974:97-99), αναφέρει πως ο/η νέος/α χωρίς αδέρφια ή έστω με έναν αδελφό επιτυγχάνει περισσότερο στο σχολείο. Αυτό συμβαίνει, λόγω της μεγαλύτερης οικονομικής ευμάρειας και του μικρού μεγέθους της οικογένειας, που ευνοεί την μεγαλύτερη σχολική του επίδοση και αυξάνει τις πιθανότητες πρόσβασής του στην ανώτατη εκπαίδευση.

Σε σχετικό άρθρο, η Λαμπίρη-Δημάκη επισημαίνει ότι σε έρευνες που διεξήχθησαν στον αστικό πληθυσμό της χώρας φαίνεται ότι, όσο πιο μικρός

είναι ο αριθμός των παιδιών στην οικογένεια, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες έχουν να φοιτήσουν με επιτυχία σε τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα και να αποκτήσουν μόρφωση ανώτατου επιπέδου. Για τις αγροτικές περιοχές της χώρας μας, μπορούμε να στηριχτούμε σε παλιότερες έρευνες και στοιχεία που μας δείχνουν, ότι όσο πιο πολλά μέλη είχε η οικογένεια, τόσο μεγαλύτερες πιθανότητες είχαν να ακολουθήσουν το δρόμο της παιδείας. Και αυτό γιατί τα μέσα καλλιέργειας του πατρικού κτήματος ήταν φτωχότερα (μέχρι το 1960), οπότε η αγροτική οικογένεια είχε ανάγκη τη βοήθεια των παιδιών, στη διατήρηση και συντήρηση της περιουσίας τους. Έτσι, γίνεται φανερό πως σύμφωνα με τις παραπάνω συνθήκες, η οικογένεια δύσκολα θα άφηνε το μοναδικό της παιδί να μορφωθεί (Κατσούλας κ.ά., 1998:81). Προχωρώντας και φθάνοντας στα σημερινά δεδομένα με τις μεγαλύτερες οικονομικές ανέσεις και τη μικρότερη προσήλωση των αγροτών στις καλλιέργειες, είναι πιθανόν ο μεγάλος αριθμός παιδιών να καθορίζει λιγότερο από ότι στο παρελθόν, το μορφωτικό επίπεδο των παιδιών τους, ενώ κατά τις προηγούμενες περιόδους δεν ισχύει το ίδιο (Λαμπίρη-Δημάκη, 1974:145-150).

Όσον αφορά τη σειρά γέννησης, η παραπάνω συγγραφέας σημειώνει πως σε έρευνες που έγιναν στην Αμερική, Γαλλία και Αγγλία, έδειξαν ότι ο πρωτότοκος νέος έχει μεγαλύτερες πιθανότητες να πετύχει και να δειχθεί πνευματικά, από ότι τα νεότερα αδέλφια του. Οι πιθανότητες αυτές αυξάνονται όσο προχωράμε στην κλίμακα της κοινωνικής ιεραρχίας και αυτό συμβαίνει γιατί στις ασθενέστερες κοινωνικά οικογένειες, προκειμένου να μορφωθεί ένα παιδί προτιμάται το πρωτότοκο. Παρόλα αυτά δεν έχει διαπιστωθεί μέχρι στιγμής, μια ολοκληρωμένη θεωρία που να εξηγεί ικανοποιητικά τι ακριβώς συνιστά την προνομιακή θέση στον πρωτότοκο και κυρίως στο αγόρι, σε αντίθεση με τη σειρά γέννησης των άλλων αδελφών (Κατσούλας κ.α., 1998:80). Οι παραπάνω, λοιπόν, μεταβλητές είναι αλληλένδετες με την οικονομικοκοινωνική κατάσταση της οικογένειας του

σπουδαστή.

Το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας, ιδιαίτερα όταν είναι χαμηλό δυσχεραίνει τον τρόπο διαβίωσης του σπουδαστή/στριας σε πολλά επίπεδα. Έτσι, ο/η νεαρός/ή σπουδαστής/στρια που βρίσκεται στα δύο πρώτα εξάμηνα σπουδών του, θέλει να ανεξαρτητοποιηθεί, αλλά συνειδητοποιεί ότι ίσως θα είναι για πολύ καιρό οικονομικά εξαρτημένος και αυτή η οικονομική εξάρτηση -κυρίως προς την οικογένειά του- φέρνει δεσμεύσεις και υποχρεώσεις. Στην περίπτωση αυτή ο/η νεαρός/ή σπουδαστής/στρια αποκτά την ιδιαιτερότητα του *εργαζόμενου σπουδαστή* (Καλαντζή - Αζίζι, 1987:55), ο οποίος αποκτά ατομικά εισοδήματα. Ο Κιντής (1980:230) αναφέρει ότι πολλοί από τους φτωχούς φοιτητές που αποφασίζουν να σπουδάσουν, είναι αναγκασμένοι να εργάζονται προκειμένου να καλύψουν τα έξοδα για τη συντήρησή τους. Πολλές φορές, οι φοιτητές αυτοί είναι υποχρεωμένοι να συντηρούν και άλλα μέλη των οικογενειών τους. Το γεγονός αυτό, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα τόσο για τους ίδιους τους εργαζόμενους φοιτητές, όσο και για το πανεπιστημιακό σύστημα. Έτσι, μας ενδιαφέρει ο παράγοντας *εργασία*, τόσο όσον αφορά την συγκεκριμένη επιλογή του/της σπουδαστή/στριας, όσο και την σχέση που μπορεί να έχει με τις διαδικασίες προσαρμογής των σπουδαστών/στριών, κατά την μετάβασή τους στο Τ.Ε.Ι. και στο νέο κοινωνικό περιβάλλον. Για τον Κίσσα (1997:89-90), η εργασία των φοιτητών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, βρέθηκε στην έρευνά του, σε αρνητική συνάφεια με την ολοκλήρωση των σπουδών. Βεβαίως, υπάρχει και η διάσταση του Κιντή (1980:237), που παρουσιάζει τους σπουδαστές να έχουν τακτοποιηθεί επαγγελματικά και παράλληλα να φοιτούν σε κάποια σχολή για την απόκτηση πανεπιστημιακού τίτλου, χωρίς να τους απασχολεί το πότε θα τελειώσουν τις σπουδές τους.

Το *επάγγελμα των γονέων* αποτελεί τον παράγοντα που προσδιορίζει, περισσότερο από κάθε άλλον, την ταξική και ευρύτερα την κοινωνική ένταξη των ατόμων. Το επάγγελμα είναι σε θέση να προσδιορίσει,

σε γενικές γραμμές το επίπεδο του εισοδήματος και τη σχέση των ατόμων με τα μέσα παραγωγής κατά τον Marx ή την κοινωνική θέση κατά τον M.Weber και τον T.Parsons, αντίστοιχα. Η επαγγελματική δραστηριότητα των ατόμων, αποτελεί το σημαντικότερο κριτήριο διάκρισης και ομαδοποίησης τους στις βιομηχανικές και μεταβιομηχανικές κοινωνίες (Κυρίδης,1997:37). Η επαγγελματική διαφοροποίηση των γονέων των σπουδαστών του δείγματος, χρησιμοποιείται στην έρευνά μας ώστε να μας δώσει πληροφορίες για την ταξική-κοινωνική ένταξη των σπουδαστών/στριών και να προχωρήσουμε στη συνέχεια, στη σύνδεσή της με τις στρατηγικές που υιοθετούν για την ομαλή μετάβαση σε τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα και συγκεκριμένα στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

Συγχρόνως η **μόρφωση των γονέων** αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της κοινωνικής ταυτότητας των νέων, γιατί είναι σε θέση να συνθέσει, μαζί με το επάγγελμα και άλλες κοινωνικές μεταβλητές τον κοινωνικό περίγυρο των παιδιών, προσδιορίζοντας παράλληλα και την κοινωνική τους θέση. Η μόρφωση των γονέων έχει χρησιμοποιηθεί ως κοινωνική μεταβλητή σε πλήθος ερευνών για την εκπαιδευτική ανισότητα στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Κυρίδης, 1997:43). Δεν πρέπει, όμως, να ξεχνάμε ότι η μόρφωση των γονέων, απομονώθηκε από τα άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά της οικογένειας, για να προσδιοριστεί από τους Bourdieu και Passeron ως αυτό που οι ίδιοι ονόμασαν «πολιτισμικό κεφάλαιο» και που θεωρούν ότι παίζει το σημαντικότερο ρόλο ως προς τη διάρκεια και την επιτυχή έκβαση της εκπαιδευτικής πορείας των νέων (1996:13). Αξίζει να σημειώσουμε ότι, ειδικά στις μέρες μας και στο επίπεδο που έχει αποδειχθεί, η *εκπαίδευση της μητέρας* είναι καθοριστικός παράγοντας για το είδος της εκπαιδευτικής πορείας των παιδιών προς την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Σχετικά με το πρόβλημα της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, έχει διαπιστωθεί ότι άτομα με διαφορετική κοινωνική προέλευση έχουν διαφορετικές ευκαιρίες να ανέλθουν

στην εκπαιδευτική πυραμίδα και ότι τα χαμηλά κοινωνικά στρώματα, ενώ είναι τα πολυπληθέστερα υποεκπροσωπούνται στις ανώτερες βαθμίδες εκπαίδευσης και κυρίως στον φοιτητικό πληθυσμό (Πυργιωτάκης, 1991:155-156). Έτσι, όσον αφορά την **κοινωνική προέλευση** των φοιτητών, οι μελέτες που έχουν γίνει στη χώρα μας κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του 60 και μετά, προκύπτει ότι τα παιδιά από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, έχουν περισσότερες πιθανότητες να εισαχθούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προς τα παιδιά που προέρχονται από τα χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα (Κασσωτάκης, 1996:78).

Ο ίδιος συγγραφέας συμπληρώνει πως ανάλογη εικόνα παρουσιάζεται και στην περίπτωση που τα στατιστικά δεδομένα του φοιτητικού πληθυσμού των Α.Ε.Ι. αναλυθούν από την άποψη του μορφωτικού επιπέδου των γονέων. Τα παιδιά των πιο μορφωμένων γονέων έχουν περισσότερες πιθανότητες να εισαχθούν στα Α.Ε.Ι., σε σύγκριση προς τα παιδιά των λιγότερο μορφωμένων. Ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά επιτυχίας σημειώνουν τα παιδιά των εκπαιδευτικών, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημαντικότητα του ρόλου του μορφωτικού παράγοντα της οικογένειας στην επιτυχία εισαγωγής στα Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. Ο Τομπαΐδης (Πυργιωτάκης, 1992:154), αναφέρει πως: «φαίνεται ότι το καλλιεργημένο **οικογενειακό περιβάλλον** ασκεί πάντα την ευνοϊκή επίδρασή του στη μόρφωση των παιδιών και πως τα εκπαιδευτικά συστήματα όλου του κόσμου ευνοούν αυτό το περιβάλλον».

Έτσι, κατά τους Bourdieu & Passeron (1996:80), οι φοιτητές που προέρχονται από τα μη προνομιούχα στρώματα, οι οποίοι φτάνουν στην ανώτατη εκπαίδευση, διαφέρουν ριζικά, τουλάχιστο ως προς αυτή τη σχέση, από τα άλλα άτομα της κατηγορίας τους. Ακόμα, η παρουσία ενός συγγενή μέσα στον οικογενειακό κύκλο, που έχει κάνει ή κάνει ανώτερες σπουδές, πιστοποιεί ότι αυτές οι οικογένειες παρουσιάζουν μια πρωτότυπη πολιτισμική κατάσταση, έστω και μόνο στο βαθμό που προτείνουν μια μεγαλύτερη υποκειμενική προσδοκία πρόσβασης στο πανεπιστήμιο.

Ανισότητες επίσης ως προς τις πιθανότητες εισαγωγής στα Α.Ε.Ι. παρατηρούνται και μεταξύ των γεωγραφικών περιοχών της χώρας (Δρεπτάκης, 1981, Κασσωτάκης, 1996:79). Τα παιδιά που διαμένουν σε υποβαθμισμένες αστικές περιοχές καθώς και σε απομονωμένες αγροτικές περιοχές, έχουν λιγότερες πιθανότητες επιτυχίας εισαγωγής στα Α.Ε.Ι., σε σύγκριση προς τα παιδιά των αναβαθμισμένων αστικών και ημιαστικών περιοχών.

Ο τόπος, λοιπόν, κατοικίας και διαβίωσης των νέων είναι σε θέση να μας πληροφορήσει για το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον τους, είτε από την πλευρά της γενικότερης πολιτισμικής ανάπτυξης, είτε από την πλευρά των παρατηρούμενων κοινωνικών ανισοτήτων που αποτυπώνονται στην ανισομερή ανάπτυξη μεταξύ πόλης και υπαίθρου. Η μελέτη της **γεωγραφικής προέλευσης** των σπουδαστών ξεκινά, σύμφωνα με τον Κυρίδη (1997:51), από τις εξής βασικές παραδοχές: α) Παρατηρείται ανισομερής κατανομή του πλούτου μεταξύ διαφόρων περιοχών μιας χώρας, αλλά και μεταξύ διαφορετικών περιοχών του ίδιου αστικού κέντρου β) Παρατηρείται ανισομερής πολιτιστική ανάπτυξη μεταξύ των ίδιων περιοχών γ) Παρατηρείται ανισομερής εκπαιδευτική ανάπτυξη, στα πλαίσια του θεσμοποιημένου εκπαιδευτικού δικτύου, είτε στο επίπεδο της απρόσκοπτης λειτουργίας του, είτε στο επίπεδο της ανισοκατανομής της υλικοτεχνικής υποδομής δ) Τέλος, έχει αποδειχθεί ότι το αστικό περιβάλλον ασκεί θετική επίδραση στην επίδοση των μαθητών, σε σχέση με το αγροτικό περιβάλλον. Η γεωγραφική προέλευση των σπουδαστών θα μελετηθεί σύμφωνα με το **βαθμό αστικότητας** των υποψηφίων, χωρίζοντας τις περιοχές κατοικίας των γονέων τους σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τον πληθυσμό τους, δηλαδή σε αστικές περιοχές, ημιαστικές και αγροτικές.

Αξίζει να σημειωθεί πως αποφασιστικό ρόλο στην επιλογή για τη συνέχιση ή μη των σπουδών των μαθητών παίζει το *λύκειο φοίτησης* των μαθητών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Δημητρόπουλος (1993:123) «σε μερικά

λύκεια οι επιλογές είναι εντελώς διαφορετικά προσανατολισμένες από άλλα μερικά «κατά παράδοση» καλά σχολεία ενισχύουν τις επιλογές «κατά παράδοση» καλών σχολών».

1.3 Ο έφηβος και ο ρόλος της οικογένειας

Η προσαρμογή προς τις κοινωνικές συνθήκες θεωρείται επιτυχημένη, όταν το άτομο ικανοποιεί τις ανάγκες του κατά τρόπο σύμμετρο και κοινωνικά αποδεκτό, με αποτέλεσμα το ίδιο να μένει ευχαριστημένο από τη ζωή του και οι άλλοι ικανοποιημένοι από τη συμπεριφορά του. Η προσαρμογή των κοινωνικών συνθηκών προς τις ανάγκες του ατόμου θεωρείται επιτυχημένη, όταν το άτομο βρίσκεται σε ενεργητική κατάσταση, όταν δηλαδή σκέφτεται, προβληματίζεται, αγωνίζεται, λαμβάνει αποφάσεις και αναλαμβάνει ευθύνες με σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών και την ικανοποίηση των αναγκών. Η παθητική στάση του ατόμου έναντι των δυσμενών κοινωνικών συνθηκών δεν φανερώνει κοινωνική προσαρμογή, αλλά αλλοτρίωση του ατόμου.

Η κοινωνική προσαρμογή του ανθρώπου επηρεάζεται αποφασιστικά από τον κοινωνικό περίγυρο και τις ιστορικές, οικονομικές συνθήκες. Το πρώτο κοινωνικό πλαίσιο διαμορφώνει η *οικογένεια*, η οποία αποτελεί το υπόβαθρο για την πετυχημένη εκκίνηση και για την κοινωνική «μετακίνηση» (Πετρουλάκης, 1984:246). Ως δεύτερο κοινωνικό πλαίσιο το σχολείο και η γειτονιά, θα βοηθήσουν μέσα από τις εμπειρίες που έχει αποκτήσει το άτομο από εξωοικογενειακές πηγές, σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο σκέψης και δράσης του και επομένως και μορφές κοινωνικής προσαρμογής. Το σχολείο επίσης, θα δώσει πολύτιμες εμπειρίες στο άτομο, έτσι ώστε να επιτελέσει με τον τρόπο αυτό την κοινωνική αποστολή του και να διευκολυνθεί η ολοκληρωμένη προσαρμογή του στην κοινωνία (Πετρουλάκης, 1984:246-7).

Η οικογένεια ως κοινωνικός θεσμός κατά την Μουσούρου (1996:15), έχει κοινωνικά σημαντικούς σκοπούς, που συνοψίζονται στην εξασφάλιση της συνέχειας της κοινωνίας και που αναλύονται στην μεταβίβαση, από τη μια γενιά στην άλλη, του πολιτισμού ως τρόπου ζωής και τρόπου ύπαρξης των(υλικών) πραγμάτων και των κοινωνικών θέσεων.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Πάρσονς, οι λειτουργίες της σύγχρονης οικογένειας είναι η πρωτογενής κοινωνικοποίηση του ατόμου στη διάρκεια της πρώτης παιδικής ηλικίας και η σταθεροποίηση της προσωπικότητας των ενηλίκων, η οποία επιτυγχάνεται με τους συναισθηματικούς δεσμούς των μελών της οικογένειας και την κοινή ευθύνη των γονέων προς τα τέκνα (Τσαούσης,1993:462).

Σήμερα, έχει περιοριστεί ο ρόλος της οικογένειας ως παραδοσιακά παραγωγική μονάδα και οι κυριότερες λειτουργίες της στρέφονται πλέον, γύρω από την κάλυψη των συναισθηματικών αναγκών των προσώπων που την αποτελούν' ένα γεγονός που κάνει τις σχέσεις τους αμεσότερες, εντονότερες, αλλά και περισσότερο ευαίσθητες και εύθραυστες (Τσαούσης,1993:447-8).

Οι λειτουργίες της οικογένειας μπορούν να συνοψιστούν στις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες: α) Αναπαραγωγικές β) Οικονομικές γ) Εκπαιδευτικές και δ) Ψυχολογικές λειτουργίες. Πιο συγκεκριμένα, οι ψυχολογικές λειτουργίες, συνίστανται στην ικανοποίηση της ανάγκης των ατόμων να αισθάνονται ασφαλή και να απολαμβάνουν της στοργής των άλλων. Στις σύγχρονες κοινωνίες, όπου η ταχύτητα των κοινωνικών μετασχηματισμών δημιουργεί ρευστότητα στις κοινωνικές σχέσεις και επομένως ανασφάλεια στα άτομα, η ικανοποίηση αυτών των αλλαγών και κατ' επέκταση οι σχετικές λειτουργίες, έχουν αποκτήσει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία.

Ένα από τα προβλήματα της σύγχρονης οικογένειας, είναι οι συχνά υπερβολικές προσδοκίες των μελών της για σταθερότητα και ασφάλεια – προσδοκίες στις οποίες η σημερινή οικογένεια δύσκολα μπορεί να ανταποκριθεί (Τσαούσης, 1993:22-3).

Πέρα από την ιδιοσυγκρασία του καθενός, οι σχέσεις του νεαρού ατόμου με το οικογενειακό περιβάλλον, προδιαγράφουν σε σημαντικό βαθμό τη μελλοντική ανάπτυξή του, ως ολοκληρωμένη, ώριμη και ισορροπημένη προσωπικότητα.

Έχει διαπιστωθεί (Γιαννικοπούλου, 1982:57), ότι όσοι έζησαν σε θερμό και στοργικό οικογενειακό περιβάλλον, έχουν εντονότερη την τάση να προσαρμόζονται σε νέες συνθήκες. Ενώ, όσοι στερήθηκαν την οικογενειακή θαλπωρή και προπαντός την μητρική στοργή, δεν τα καταφέρνουν στις διαπροσωπικές σχέσεις, εκδηλώνουν αντικοινωνικές διαθέσεις και είναι απρόθυμοι και ανίκανοι να δημιουργούν αμοιβαιότητα συναισθημάτων.

Ο Young (1959:459) αναφέρει, πως ένα κοινό σύμπτωμα κακής προσαρμογής στο νέο τρόπο ζωής του πρωτοετή σπουδαστή/στριας, είναι η νοσταλγία για το σπίτι (homesickness). Το νεαρό άτομο, καθώς δυσκολεύεται να εκφράσει τα πραγματικά του συναισθήματα στους συνομηλίκους του, βιώνει την αβεβαιότητα και το συναίσθημα της απώλειας συναισθηματικής στήριξης από την οικογένεια και αυτό το γεμίζει λύπη και το κάνει επιρρεπή σε κάθε είδους ασθένεια. Συχνά, ο νέος/α είναι τόσο προσκολλημένος/η στην οικογένεια και υπερπροστατευμένος/η από τους γονείς, με αποτέλεσμα να εγκαταλείπει το κολέγιο και να επιστρέφει σπίτι. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, οι γονείς έχουν αποτύχει στο να επιτρέψουν στο παιδί να χειραφετηθεί, να αποκτήσει αυτονομία και να προετοιμαστεί για τη ζωή μακριά από την οικογένειά του. Η υπερπροστασία, κάνει ανθρώπους άβουλους, ανίκανους να αναλάβουν υπευθυνότητες, άτομα που επιζητούν διαρκώς τη συντροφιά και την επιδοκιμασία των άλλων.

Έτσι πολλοί/ές σπουδαστές/στριες σύμφωνα με τον Σταθόπουλο (1986:112), κατά την διάρκεια της φοίτησής τους και ιδιαίτερα την πρώτη χρονιά, έχουν αυξημένες πιέσεις για συναισθηματική και κοινωνική προσαρμογή, ενώ τους λείπουν τα απαραίτητα εφόδια για να τις αντιμετωπίσουν. Η αλλοτρίωση και αποξένωση τις οποίες βιώνουν, οδηγούν πολλούς σπουδαστές σε μειωμένη απόδοση στα μαθήματά τους, αναζήτηση αμφιβόλου ποιότητας ψυχαγωγία, πολλές φορές σε απομόνωση ή το χειρότερο σε εβδομαδιαίες επισκέψεις στην οικογένειά τους, γιατί η συναισθηματική τους εξάρτηση είναι πολλή έντονη και ο διαφορετικός τρόπος ζωής της πόλης και της επαρχίας, τους δυσκολεύει στην προσαρμογή τους στο νέο περιβάλλον. Ο Kimbal Young (1959:460) αναφέρει χαρακτηριστικά, πως η μετάβαση από μια μικρή σε μια μεγαλύτερη πόλη, δημιουργεί άγχος και συναισθήματα μοναξιάς και απομόνωσης του/της σπουδαστή/στριας.

Η επιρροή, λοιπόν από την οικογένεια, όπως επισημαίνει ο Fry (Young, 1959:459), είναι η πιο σημαντική έξω από το άμεσο περιβάλλον, η οποία επηρεάζει την προσαρμογή του/της σπουδαστή/στριας. Συχνά ο/η πρωτοετής σπουδαστής/στρια βρίσκει τον εαυτό του/της για πρώτη φορά «ξεκομμένο», εξ' αιτίας της απόστασης και των καταστάσεων, από την οικογένεια και την γονεϊκή φροντίδα. Δεν υπάρχει ευκαιρία, με το παραμικρό που συμβαίνει στο νεαρό άτομο να τρέξει στους γονείς. Η μητέρα δεν βρίσκεται κοντά, ώστε να φροντίσει για τα ρούχα του ή να επιμεληθεί κάθε είδους καθημερινών λεπτομερειών.

Φεύγει ίσως, για πρώτη φορά από το οικογενειακό του περιβάλλον και χρειάζεται να εγκατασταθεί σε μια πόλη, άγνωστος μεταξύ αγνώστων. Το πρόβλημα της κοινωνικής χειραφέτησης, επιδεινώνεται με τη γνωστή «προστατευτική» στάση που έχουν οι περισσότερες ελληνικές οικογένειες προς τα παιδιά τους (Σταθόπουλος, 1986:112). Ενώ, έως τώρα αισθανόταν

ασφάλεια δίπλα στους γονείς, αρχίζει με τον καιρό να «μεταθέτει το κέντρο βάρους της ασφάλειάς του, από το περιβάλλον των μεγάλων στο περιβάλλον των ομοτίμων, αναζητώντας την αναγνώρισή τους, την επιβεβαίωση της αξίας του» (Πυργιωτάκης, 1992:26).

Μετά από μικρές έρευνες-πιλότοι σε φοιτητές αυτής της ηλικίας, η Καλαντζή-Αζίζι (1987:55) αναφέρει ότι: Σε ένα ερωτηματολόγιο που επεξεργάστηκαν οι ίδιοι φοιτητές/τριες, περιγράφονται δεκαέξι τομείς που θα μπορούσαν να προκαλέσουν προστριβές με το περιβάλλον. Αυτοί είναι: οικονομικά, κατοικία, προσωπικός χώρος δουλειάς και ξεκούρασης στο σπίτι, ελευθερία εξόδου, πνευματική ανεξαρτησία, συναισθηματική αυτάρκεια, ανάληψη ευθυνών και κοινωνική προσαρμογή.

Για πρώτη φορά κατά τον Young (1959:459), πολλοί πρωτοετείς αντιμετωπίζουν οικονομικές υπευθυνότητες για την πληρωμή ενοικίου, λογαριασμών, ένδυσης. Μερικές φορές, ερευνητές εκπλήσσονται από την ελλιπή γονεϊκή εκπαίδευση των νέων ατόμων, σε θέματα που αφορούν τον προϋπολογισμό χρημάτων, τη διαχείριση λογαριασμών και την αγορά αγαθών.

1.4 Ο νέος ως κοινωνικό άτομο κατά την μετάβασή του στο νέο κοινωνικό περιβάλλον.

Τα νεαρά άτομα, λοιπόν, βιώνοντας ένα νέο τρόπο ζωής εξωοικογενειακό καλούνται να ανταποκριθούν στις νέες αυτές αλλαγές. Ο παραπάνω συγγραφέας, χαρακτηριστικά αναφέρει πως η διαβίωση των νέων εκτός φοιτητικών εστιών, μπορεί να προκαλέσει εσωστρέφεια και συναισθήματα μειονεξίας (Young, 1959:462). Σημειώνει επίσης, πως η ανάπτυξη ενός κύκλου συνομηλίκων μέσα από την συμμετοχή σε οργανωμένες ομάδες, όπως είναι οι Αδελφότητες και τα Σωματεία Νέων στα Αμερικάνικα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, βοηθούν την ανάπτυξη ενός κύκλου συνομηλίκων που συχνά έχουν καταλυτικά αποτελέσματα για τους/τις σπουδαστές/στριες, όσον αφορά τη συμπεριφορά τους και τη στάση τους απέναντι στο Εκπαιδευτικό σύστημα (Κύκλο Σπουδών) και τους καθηγητές, στις συνήθειες διαβάσματος, ύπνου και φαγητού, καθώς και σε άλλες αξίες και δραστηριότητες που αφορούν τις αθλητικές δραστηριότητες, ψυχαγωγία, σύναψη ετεροφυλικών σχέσεων, πολιτική, σεξ, θρησκεία και οικονομία.

Είναι γνωστό, ότι η τάση για σύναψη στενών φιλικών σχέσεων με άλλους ανθρώπους δεν έχει την ίδια ένταση σε όλα τα άτομα. Ιδιαίτερα στη σύναψη φιλικών σχέσεων, εκτός του κοινωνικού ενστίκτου, σημαντικό ρόλο παίζουν τα κοινά ενδιαφέροντα, η προσωπικότητα, η γεινίαση, οι κοινές επιδιώξεις. Πείρα και έρευνα συγκλίνουν στην κοινή διαπίστωση ότι, φιλικές σχέσεις δημιουργούνται μεταξύ των ανθρώπων που έχουν τις ίδιες τάσεις και επιθυμίες. Επίσης, οι άνθρωποι συνάπτουν φιλία με όσους έχουν κοινά γνωρίσματα προσωπικότητας. Σε μια παλιά έρευνα (Festinger, 1950, Γιαννικοπούλου, 1982:57), πολλοί σπουδαστές ταξινομήθηκαν στην τύχη σε κοιτώνες. Οι σπουδαστές/στριες του ίδιου οικοδομήματος δημιούργησαν ευκολότερα φιλικές σχέσεις με συγκατοίκους τους, παρά με άλλους/ες σπουδαστές/στριες και όταν ακόμη δεν ταίριαζαν.

Σύμφωνα με την παραπάνω συγγραφέα, ένα άτομο λέμε ότι είναι προσαρμοσμένο, όταν η συμπεριφορά και τα ενδιαφέροντά του βρίσκονται σε συσχετισμό με την ηλικία του και δεν απομακρύνεται αισθητά και για μακρό χρονικό διάστημα από τη συμπεριφορά της μεγάλης πλειοψηφίας των συνομηλίκων του (Γιαννικοπούλου, 1982:87).

Οι φοιτητές στα ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, είναι σε θέση να αναπτύξουν ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων. Έχουν τον καιρό, τις ευκαιρίες και την εξωτερική ενθάρρυνση να αναπτύξουν την δημιουργικότητά τους, όχι μόνο στην ακαδημαϊκή τους δουλειά, αλλά και σε κάθε άλλη δραστηριότητα. Η παραδοσιακή ιδέα της φοιτητικής ζωής επιτρέπει την ανάπτυξη ιδεών και δεξιοτήτων, μέσα από ανεπίσημες συζητήσεις με το διδακτικό προσωπικό και τους άλλους φοιτητές, μέσα από αναζητήσεις πέρα από τα ειδικά ακαδημαϊκά θέματα, σ'τους ευρύτατους θεσμούς της θρησκείας, των πολιτικών προβληματισμών, του σεξ, των συναισθημάτων, της τέχνης, των κοινωνικών προβλημάτων και άλλων (Rapoport R., Rapoport R., 1981:50)

Αναμφίβολα, παντού όπου αναπτύσσεται η πανεπιστημιακή ζωή, όπως αναφέρουν οι P.Bourdieu & J.-Cl.Passeron(1996:88-89), εγγράφει πάνω στο χώρο τους δικούς της τόπους διαμονής, τις δικές της περιοχές μετακίνησης και τις υποχρεωτικές της διαδρομές. Οι χώροι διαμονής και διασκέδασης, ακόμη κι όταν είναι διάσπαρτοι μέσα στην έκταση της πόλης, έχουν την πρωτοτυπία τους, που την πιστοποιεί η τρέχουσα γλώσσα: υπάρχουν «φοιτητικές» συνοικίες, «φοιτητικά» καφενεία, «φοιτητικά» δωμάτια. Αλλά, εκτός από το ότι οι περισσότεροι φοιτητές έχουν κοινό χαρακτηριστικό τους μόνο το γεγονός ότι παρακολουθούν τα ίδια μαθήματα, δεν μπορούμε να αποδώσουμε στο απλό γεγονός της συνύπαρξης ή της συγκατοίκησης την ισχύ της αφομοίωσης, σε συνεκτική ομάδα, των ατόμων που η συνύπαρξη και η συγκατοίκηση που φέρνουν το ένα κοντά στο άλλο: αυτό που παρέχει σε μια ομάδα ένα πλαίσιο αφομοίωσης δεν είναι ο χώρος, αλλά μια ρυθμισμένη και ρυθμική χρήση του χώρου.

Τέλος, η M.F.Karlan (1976:33) δηλώνει ότι, τα προβλήματα που παρουσιάζουν οι σπουδαστές, ανήκουν σε τέσσερις βασικές κατηγορίες:

α) Προβλήματα κοινωνικής προσαρμογής.

β) Προβλήματα ψυχοσεξουαλικής αγωγής. Κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου, οι νέοι έχουν μεγάλο άγχος γύρω από θέματα σχέσεων με το άλλο φύλο.

γ) Προβλήματα διανοητικής λειτουργίας, που έχουν σχέση με τη δυσκολία προσαρμογής του ατόμου στο νέο περιβάλλον -ακαδημαϊκό και κοινωνικό- με αποτέλεσμα την αδυναμία του να μελετήσει επαρκώς τα μαθήματά του.

δ) Τα προβλήματα που σχετίζονται με την προσωπικότητα και ψυχική υγεία των σπουδαστών/στριών.

Σ' αυτό το σημείο, ο Σταθόπουλος(1986:113) προσθέτει και μια άλλη κατηγορία σπουδαστών, οι οποίοι έχουν ιδιαίτερα προβλήματα κοινωνικής προσαρμογής. Είναι οι αλλοδαποί, ομογενείς, αλλογενείς κ.α., οι οποίοι πρέπει να ξεπεράσουν γλωσσικές δυσκολίες, καθώς επίσης δυσκολίες πολιτιστικής προσαρμογής, προκαταλήψεων από εκπαιδευτικούς, σπουδαστές και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

«Ο νέος ως σπουδαστής - Η σχέση του με το Τ.Ε.Ι. και η κοινωνική προσαρμογή στο νέο εκπαιδευτικό σύστημα»

2.1 Το Τ.Ε.Ι. και η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Για τη χώρα μας η μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση δηλώνει κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα μετά το λύκειο. Ο όρος μεταυποχρεωτική καλύπτει κάθε εκπαιδευτική διαδικασία μετά τα εννέα χρόνια υποχρεωτικής εκπαίδευσης, δηλαδή μετά το γυμνάσιο. Οι εκπαιδευτικές μορφές που τον συνθέτουν, κατατάσσονται συχνά, σύμφωνα με τον Τσαούση(1993:40-41) σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

- α) Τον πανεπιστημιακό
- β) τον μη πανεπιστημιακό
- γ) τον τρίτο τομέα

Την ελληνική ανώτατη εκπαίδευση χαρακτηρίζει μεγάλη αύξηση στα ποσοστά των φοιτητών τα τελευταία 15-20 χρόνια. Κυρίως τη χαρακτηρίζει πολύ μεγάλη ζήτηση για ανώτατη εκπαίδευση (Φραγκουδάκη, 1996:186).

Τα Τ.Ε.Ι. ιδρύθηκαν με το νόμο 1404/83. Ανήκουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, είναι σωματεία δημοσίου δικαίου και υπάγονται στην εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας. Τα Τ.Ε.Ι. χρηματοδοτούνται πλήρως από το Κράτος, παρέχουν ειδικές γνώσεις για την αφομοίωση της Τεχνολογίας και την παρακολούθηση της εξέλιξής της. Σε αντίθεση με τα Πανεπιστήμια, που επικεντρώνονται στη μετάδοση θεωρητικών γνώσεων και την έρευνα, τα Τ.Ε.Ι. στοχεύουν στη μεταφορά γνώσεων προσανατολισμένων στη πράξη

(Παπαθεοδοσίου,1988:78-79, Ζωγράφου,1995:11-12).

Σε κάθε Τ.Ε.Ι. υπάρχουν σχολές με τμήματα διαφόρων ειδικοτήτων. Η Κοινωνική Εργασία υπάγεται στον κλάδο των Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας. Στόχος του τμήματος της Κοινωνικής Εργασίας-ως μέρος των ανθρωπιστικών επιστημών- είναι να συμβάλλει στη σωστή και επαρκή προετοιμασία των σπουδαστών/στριών, ώστε να αποκτήσουν μια ισορροπημένη και ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Παρόλα αυτά γίνονται εμφανείς οι δυσλειτουργίες και οι ελλείψεις που υπάρχουν τόσο στο τμήμα Κοινωνικής Εργασίας όσο και στο Τ.Ε.Ι. της Πάτρας, συμβάλλοντας έτσι και ενισχύοντας τις δυσκολίες στη προσαρμογή των πρωτοετών σπουδαστών/στριών (Ζωγράφου,1995:11).

2.2 Ο πρωτοετής σπουδαστής κατά τη μετάβασή του στο Τ.Ε.Ι.

Ακριβώς όπως όλοι συμφωνούν και ορίζουν τον σπουδαστή ως το άτομο που σπουδάζει, δίχως να συνάγει, από το γεγονός αυτό, τα ίδια συμπεράσματα, έτσι και όλοι εύκολα θα συμφωνήσουν στο ότι το να είσαι σπουδαστής σημαίνει να προετοιμάζεις τον εαυτό σου, με τις σπουδές, για ένα επαγγελματικό μέλλον.

Οι ερευνητές Γεώργας, Μπεζεβέγκης και Γιαννίτσας (1992:108), αναφέρουν ότι οι πρώτες επαφές με το πανεπιστημιακό περιβάλλον συνδέονται με *κατακλυσμαίες, πρωτόγνωρες* εμπειρίες για τον φοιτητή που επηρεάζουν θετικά τη στάση του προς τη γνώση. Όμως και οι απογοητεύσεις που βιώνουν οι πρωτοετείς σπουδαστές, επηρεάζουν εξίσου τη στάση, τις προσδοκίες και συμπεριφορά τους απέναντι στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ο Κίτσας, αναφέρει πως το ενδιαφέρον όσον αφορά στις προσδοκίες των υποψηφίων από το πανεπιστήμιο και στην ικανοποίησή τους έγκειται στο ότι η πορεία των σπουδών κάποιου, δεν επηρεάζεται από

ποιές προσδοκίες είχε ως υποψήφιος, αλλά από το κατά πόσον τις ικανοποίησε (1997:101).

Αναμφισβήτητα, η παρένθεση που ανοίγουν οι σπουδές στους σπουδαστές, τους απελευθερώνει προσωρινά από τους ρυθμούς της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Περιχαρακωμένοι μέσα στην αυτονομία του πανεπιστημιακού χρόνου, ξεφεύγουν, πληρέστερα ακόμη κι από τους καθηγητές τους, από τα ωράρια της ευρύτερης κοινωνίας, μη γνωρίζοντας άλλη τελική προθεσμία εκτός από την *ημέρα της οργής* των εξετάσεων, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Bourdieu & Passeron (1996:86). Η φοιτητική ιδιότητα επιτρέπει στον φοιτητή να σπάσει τα χρονικά πλαίσια της κοινωνικής ζωής ή να αντιστρέψει τη διάταξή τους. Το να δοκιμάζει κάποιος τον εαυτό του ως φοιτητή σημαίνει, αρχικά, και ίσως πάνω από όλα να αισθάνεται ελεύθερος να πηγαίνει στον κινηματογράφο οποιαδήποτε στιγμή και, επομένως ποτέ την Κυριακή, όπως όλοι οι άλλοι σημαίνει να μηχανεύεται τρόπους για να εξασθενεί ή να ανατρέπει τις αντιθέσεις που διαρθρώνουν επιτακτικά τόσο τη διασκέδαση όσο και τη δραστηριότητα των ενήλικων σημαίνει να προσποιείται πως παραγνωρίζει την αντίθεση ανάμεσα στο Σαββατοκύριακο και τις εργάσιμες μέρες, στη μέρα και τη νύχτα, στο χρόνο που αφιερώνεται στη δουλειά και στον ελεύθερο χρόνο.

Γενικότερα ο φοιτητής έχει την τάση να διαλύει όλες τις αντιθέσεις που οργανώνουν τη ζωή επιβάλλοντάς της τον καταναγκασμό, για παράδειγμα τις αντιθέσεις που διαχωρίζουν τη κουβεντούλα από την οργανωμένη συζήτηση, την ελεύθερη κουλτούρα από την επιβαλλόμενη κουλτούρα, τη σχολική άσκηση από το προσωπικό έργο.

Όσο επιφανειακές και όσο επίπλαστες και αν είναι, οι ελευθερίες αυτές αποτελούν τα *αποφασιστικής σημασίας διπλώματα*, με τα οποία το γυμνασιόπαιδο πιστοποιεί στον εαυτό του πως γίνεται φοιτητής (Bourdieu, Passeron, 1996:87). Ο νεοφώτιστος μπορεί να χρειαστεί πολύ

καιρό για να αποκτήσει την «τέχνη» να οργανώνει ο ίδιος την εργασία του' όμως, επειδή τα πάντα τον στρέφουν προς τα εκεί, ιδιοποιείται μονομιάς και παρευθύς την τέχνη του να ζει - ή να αφήνεται να ζει - σύμφωνα με τα διανοητικά πρότυπα που έχουν το μεγαλύτερο γόητρο.

Είναι παραδεκτό, πως ο/η νέος/α που προσανατολίζεται προς την Ανώτατη Εκπαίδευση, έχει ως στόχο την απόκτηση ενός πανεπιστημιακού πτυχίου, το οποίο αναμένει να του προσπορίσει ορισμένα οφέλη. Στο πανεπιστημιακό πτυχίο επικεντρώνει τους στόχους του, καθώς αυτό ενσαρκώνει όλες τις ελπίδες και προσδοκίες του για το μέλλον. Πράγματι, αυτό που προέκυψε από την έρευνα των Γεώργα, Μπεζεβέγκη και Γιαννίτσα (1991:62-63), είναι ότι η σημαντικότερη επένδυση στην οποία προσβλέπει ο έφηβος, είναι η αναγνώριση και η καταξίωση που του εξασφαλίζει το πτυχίο στον οικογενειακό και κοινωνικό του περίγυρο. Επομένως, μπορεί κανείς βάσιμα να υποστηρίξει ότι ο έλληνας έφηβος δεν σπουδάζει μόνο για να ικανοποιήσει προσωπικές του επιθυμίες και ανάγκες, αλλά και γιατί αυτό αντιπροσωπεύει αυξημένο κύρος για τον ίδιο και την οικογένειά του στον κοινωνικό τους περίγυρο. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται από τους παραπάνω ερευνητές η αντίφαση όπου: ενώ το κύρος του πανεπιστημίου-σε ορισμένους τομείς τουλάχιστο-είναι χαμηλό, από την άλλη μεριά προσφέρει στον επιτυχόντα μια κοινωνική καταξίωση δυσανάλογη με την εικόνα του πανεπιστημίου, αφού η εικόνα αυτή του πανεπιστημίου, όπως το βιώνει ο πρωτοετής φοιτητής, είναι ακόμα δυσμενής παρόλο που μόλις εισήχθη στο πανεπιστήμιο και οι σχετικές του εμπειρίες είναι περιορισμένες.

Χαρακτηριστικά, ο Ζωγράφου (1995:12) αναφέρει πως για ένα πολύ μεγάλο μέρος των σπουδαστών/στριών κοινωνικών λειτουργών, η σχολή της Κοινωνικής Εργασίας δεν ήταν η *πρώτη επιλογή* στις πανελλήνιες εξετάσεις. Αντίθετα, ένας μεγάλος αριθμός σπουδαστών ενδιαφέρεται μόνο για την *απόκτηση ενός πτυχίου*, το οποίο θα τους βοηθήσει αργότερα, ώστε να βρουν κάποια θέση στο δημόσιο. Ο Μουζακίτης (1987:114) σημειώνει πως

κύριος λόγος που έχει σχέση με την ποιότητα των αποφοιτούντων κοινωνικών λειτουργών είναι ότι το 85% των σπουδαστών στην κοινωνική εργασία δεν έρχονται, γιατί θέλουν να γίνουν κοινωνικοί λειτουργοί, αλλά απλώς απέτυχαν στον στόχο τους για να μπουν σε άλλες σχολές πανεπιστημιακού επιπέδου. Παραμένουν στις σχολές μόνο και μόνο για να πάρουν ένα δίπλωμα, χωρίς θέληση και ελάχιστη προσπάθεια μελέτης του αντικειμένου της κοινωνικής εργασίας. Επίσης, όπως αναφέρει η Ασπασία Καλούτση (1981:39, Κατσαφράκη - Γιαλούση, 1990:38), η πλειοψηφία των σπουδαστών/στριών δεν γνωρίζει πολλά πράγματα για το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού και τη σχολή της Κοινωνικής Εργασίας, ενώ ορισμένοι/ες σπουδαστές/στρίες βρίσκονται τυχαία σε αυτή παρά τη θέλησή τους ή θα προτιμούσαν κάποιο άλλο επάγγελμα.

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο πανεπιστήμιο Αθηνών, με θέμα τις «ικανοποιήσεις και απογοητεύσεις μαθητών και πρωτοετών φοιτητών από το λύκειο και το πανεπιστήμιο»(1992:110-112) και σε δείγμα 232 πρωτοετών φοιτητών/τριών, γίνεται σαφές ότι οι προσδοκίες των μαθητών ως προς το κλίμα στο πανεπιστήμιο, είναι ήδη χαμηλές και αρνητικές. Συγκεκριμένα, το 37% των φοιτητών/τριών δηλώνουν ότι οι πρωτίστως αρνητικές εμπειρίες τους ήταν η εξής: «κακή οργάνωση, η καθυστέρηση στη διανομή συγγραμμάτων, η έλλειψη οργάνωσης και παροχής πληροφοριών, η υλικοτεχνική υποδομή, η ανεπάρκεια του εκπαιδευτικού συστήματος, ο τρόπος βαθμολόγησης, ελλιπείς βιβλιοθήκες, η μη ενημέρωση για τη λειτουργία της σχολής και το πρόγραμμα σπουδών, κακή οργάνωση γραμματείας, δυσαναλογία ύλης-χρόνου διδασκαλίας», ενώ 15% είχαν δυσάρεστες εμπειρίες από τη στάση-συμπεριφορά καθηγητών. Η αποστασιοποίηση και η αδιαφορία τους, όσον αφορά τις ανάγκες των φοιτητών/τριών και η απρόσωπη σχέση μαζί τους, έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργούν αρκετά προβλήματα στην προσαρμογή τους στο νέο εκπαιδευτικό σύστημα. Οι καθηγητές είναι για τους νεαρούς/ές φοιτητές/τριες

τα νέα πρότυπά τους. Από αυτούς περιμένουν όχι μόνο γνώση αλλά και έμπνευση, καθοδήγηση και ενθάρρυνση. Γι' αυτό και όταν δεν συμβαίνουν αυτά, η κριτική τους προς εκείνους είναι σκληρή και κάποτε απόλυτη.

Στηριζόμενοι πάνω στη μοναδική έρευνα που πραγματοποιήθηκε από τον Ζωγράφου (1995:14) στο Τ.Ε.Ι. της Πάτρας, θα μπορούσαμε να επισημάνουμε αρκετά σημεία, τα οποία πολλές φορές δεν βοηθούν ώστε η μετάβαση των σπουδαστών στο νέο εκπαιδευτικό σύστημα, να βιώνεται ομαλά.

Κατά τον Ζωγράφου, λοιπόν, σημαντικό μέρος του *εκπαιδευτικού προσωπικού* στερείται επαγγελματικής εμπειρίας. Για την επιτυχή διαδικασία της μάθησης, εξίσου σπουδαίος παράγοντας είναι η ικανότητα και η διάθεση των σπουδαστών/στριών, να συμμετάσχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης. Οι εκπαιδευόμενοι/νες πρέπει να έχουν την δυνατότητα και την ικανότητα να αγωνισθούν για την προσαρμογή των συνθηκών διδασκαλίας, των περιεχομένων και των τρόπων διδασκαλίας στις ανάγκες τους (Ζωγράφου, 1995:17). Δεν είναι τυχαίο που οι άπειροι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν το «δασκαλοκεντρικό μοντέλο», το οποίο εγγυάται τη διαφύλαξη του κύρους τους. Βέβαια, η «τεχνητή ασπίδα» που δημιουργείται από την απόσταση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου, προστατεύει από τη μία μεριά τον εκπαιδευτικό από το «επικίνδυνο ακροατήριο», από την άλλη μεριά όμως, εμποδίζει την επικοινωνία με τους εκπαιδευόμενους, διότι τα μηνύματα του εκπαιδευτικού (πομπού) δεν λαμβάνονται από τον εκπαιδευόμενο (δέκτη), ο οποίος κανονικά πρέπει να λειτουργεί όχι μόνο ως δέκτης αλλά και ως πομπός (Χαλάς, 1990:51, Ζωγράφου, 1995:17).

Είναι λοιπόν αυτονόητο ότι μπροστά σε μια τέτοια κατάσταση, αμφισβητείται ή χάνεται η αξιοπιστία του καθηγητή και η αρνητική στάση των σπουδαστών/τριών, απέναντι τους γίνεται εντονότερη με την πάροδο του χρόνου διαμονής τους στο χώρο της εκπαίδευσης. Μια τέτοια συμπεριφορά εκ μέρους των σπουδαστών/τριών προϋποθέτει ότι οι σπουδαστές/στρίες

ενδιαφέρονται πραγματικά να αποκτήσουν γνώσεις και εμπειρίες που θα τους χρησιμεύουν αργότερα κατά την άσκηση του επαγγέλματος του Κοινωνικού Λειτουργού.

Στο δείγμα, λοιπόν, των 130 σπουδαστών/στριών κοινωνικών λειτουργών του Τ.Ε.Ι. Πάτρας, η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων (92,6%) δεν είναι ικανοποιημένοι για την προετοιμασία των καθηγητών, όσον αφορά την ποιότητα του μαθήματος (συνολικά), το 52,9% των σπουδαστών/στριών την κρίνει σχεδόν καλή, ενώ το 35,6% την κρίνει από πολύ άσχημη (10,9%) έως άσχημη (27,7%) όσον αφορά την επιλογή βιβλιογραφίας το 39,8% την θεωρεί πολύ άσχημη. Εδώ, ο Ζωγράφου (1995:26), τονίζει ότι η ποιότητα διδασκαλίας δεν είναι μόνο αποτέλεσμα της ικανότητας και του ενδιαφέροντος του διδάσκοντος, αλλά εξαρτάται αποφασιστικά από τις συνθήκες του πλαισίου, κάτω από τις οποίες καλείται να λειτουργήσει, όπως το πρόγραμμα σπουδών, η ύπαρξη προγραμμάτων πιλότος, κατάλληλων πλαισίων πρακτικής άσκησης, υλικοτεχνική υποδομή, τα κίνητρα και τα ενδιαφέροντα των σπουδαστών/στριών. Ο Μουζακίτης (1987:114) συμπληρώνει πως γεγονός παραμένει ότι το περιβάλλον του Τ.Ε.Ι., ελάχιστα συντείνει στην ενίσχυση της θέλησης των σπουδαστών/στριών για την ουσιαστική μελέτη του αντικειμένου της κοινωνικής εργασίας.

Επίσης, σ' αυτή τη περίοδο της μετάβασης, όπου συντελούνται κρίσιμες αλλαγές στους σπουδαστές του πρώτου έτους, σημαντικό ρόλο παίζουν και η *ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων* με τους συσπουδαστές και καθηγητές. Στην έρευνα των Γεώργα, Μπεζεβέγκη και Γιαννίτσα, οι φιλικές σχέσεις μεταξύ των φοιτητών, είναι η κατηγορία από την οποία οι φοιτητές έχουν τις πιο πολλές θετικές εντυπώσεις (32,3%). Οι παραπάνω ερευνητές(1992:108), θεωρούν πως η μετάβαση από το περιορισμένο- και με συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους- περιβάλλον του σχολείου, στο πανεπιστημιακό περιβάλλον, έχει άμεσο θετικό αντίκτυπο στον τομέα των διαπροσωπικών σχέσεων του νέου, στην προκειμένη περίπτωση του

πρωτοετή σπουδαστή. Ένα μικρότερο ποσοστό (11,6%), βέβαια, θεωρεί ως πρωταρχική πηγή απογοήτευσης τις «άσχημες σχέσεις, την έλλειψη επικοινωνίας και τον ανταγωνισμό μεταξύ φοιτητών» (Γεώργας κ.ά., 1992:111)

Τέλος, όσον αφορά στην εμπλοκή στο πανεπιστημιακό περιβάλλον, αρκετοί ερευνητές (Κίσσας, 1997:89) τονίζουν την κρισιμότητα, την οποία έχουν η επαφή με τους διδάσκοντες και η συναναστροφή με άλλους φοιτητές για το αν θα ολοκληρώσει ο/η πρωτοετής ιδίως σπουδαστής/στρια τις σπουδές του/της.

2.3 Κοινωνικές - Συμβουλευτικές Υπηρεσίες στα Τριτοβάθμια

Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

Μετά το Β Παγκόσμιο Πόλεμο άρχισαν να λειτουργούν στα περισσότερα Πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Β. Αμερικής Συμβουλευτικές Υπηρεσίες κυρίως για θέματα Επιλογής Σπουδών και Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Σ'αυτές τις υπηρεσίες όμως, αποτείνονταν και φοιτητές με ψυχοκοινωνικά προβλήματα, γεγονός που οδήγησε στη δημιουργία Ψυχολογικών Συμβουλευτικών Κέντρων, είτε μέσα στις προϋπάρχουσες υπηρεσίες είτε ξεχωριστά. Πρόκειται για τα "Συμβουλευτικά Κέντρα Φοιτητών".

Στην Ελλάδα, μόλις στα τέλη του 1980 έχουμε την εμφάνιση του πρώτου Σ.Κ.Φ. στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (Καλαντζή-Αζιζι, 1996). Αυτή τη στιγμή εκτός από το Σ.Κ.Φ. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, λειτουργούν τα αντίστοιχα κέντρα στα Πανεπιστήμια Αθηνών (Φ.Π.Ψ) και Θράκης.

Πρόταση για τη λειτουργία Κοινωνικής Συμβουλευτικής Υπηρεσίας (Κ.Σ.Υ) έκανε ο Π. Σταθόπουλος στο Τ.Ε.Ι Αθήνας το 1986, στηριζόμενος στο νόμο

1404/83 άρθρο 31 παρ. 2 και στο Π.Δ. 497/84 που προβλέπει την ίδρυση Κοινωνικής Υπηρεσίας στα Τ.Ε.Ι. Έτσι από το 1989 λειτουργεί στο Τ.Ε.Ι Αθήνας η Κ.Σ.Υ.

Σύμφωνα με τον παραπάνω συγγραφέα, η Κοινωνική Υπηρεσία (Σ.Κ) στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα θα έχει ως έργο της τη μέριμνα για την αντιμετώπιση κοινωνικών, συναισθηματικών και υλικών – σε εξαιρετικές περιπτώσεις – προβλημάτων των σπουδαστών.

Κατά την Καλντζή-Αζίζι, σκοπός της Ψυχολογικής Συμβουλευτικής των φοιτητών θα είναι :

Άμεση ψυχοκοινωνική υποστήριξη του φοιτητή ή της φοιτήτριας για:

- α) να μπορέσει να ξεπεράσει τις δυσκολίες προσαρμογής στο νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον έγκαιρα και καλύτερα
- β) να βρει νέους τρόπους επίλυσης εξελικτικών μετεφηβικών αναζητήσεων και προβληματισμών.

Συνεχίζοντας, κατά τη διάρκεια μόλις της τελευταίας δεκαετίας ('90) στην Ελλάδα άρχισαν να κάνουν την εμφάνισή τους, τα Κέντρα Σταδιοδρομίας ή αλλιώς Κέντρα Διασύνδεσης στα ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (π.χ Πάντειο Πανεπιστήμιο, Φ.Π.Ψ Αθηνών κ.α). Βασικός σκοπός αυτών των υπηρεσιών είναι η παροχή συμβουλευτικής στήριξης και πληροφόρησης σε θέματα Σπουδών και Αγοράς Εργασίας.

Σήμερα όλο και περισσότερο η ανάγκη ύπαρξης αυτών των κέντρων γίνεται επιτακτική, ειδικά στις σύγχρονες ταχύτατα μεταβαλλόμενες κοινωνικές- οικονομικές συνθήκες. Σε πολλές περιπτώσεις, τα κέντρα αυτά παρέχουν και υλικό στήριξης- πληροφόρησης σχετικά με την οργάνωση, λειτουργία και περιεχόμενο σπουδών του Εκπαιδευτικού Ιδρύματος στο οποίο ανήκουν οργανικά, ειδικά εάν δεν υπάρχει ξεχωριστό Γραφείο Ενημέρωσης που να καλύπτει αυτή την ανάγκη.

Τέλος, σε πολλά Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά συστήματα, προβλέπεται ο θεσμός του Εκπαιδευτικού-Συμβούλου (Tutor), (όπως π.χ στην Αγγλία) που σαν βασικό αντικείμενο έχει την στήριξη – διευκόλυνση – καθοδήγηση των φοιτητών στη φοιτητική τους σταδιοδρομία (π.χ εργασίες, σπουδαστικές υποχρεώσεις).

B. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

1. Σκοπός και στόχος της έρευνας.

Κάθε επιστημονική έρευνα, σε οποιοδήποτε γνωστικό αντικείμενο, εκπονείται με βάση μια συγκεκριμένη συλλογιστική που προκύπτει από την εμπειρική παρατήρηση ενός πλήθους μεταβλητών, που χαρακτηρίζουν το περιβάλλον ανάπτυξης της κάθε επιστήμης, αλλά κυρίως από τη συνεχώς διογκούμενη και επεκτεινόμενη βιβλιογραφία που άπτεται των ενδιαφερόντων του ή των ερευνητών. Γενικά, «ο επιστημονικός τρόπος ζωής κυβερνιέται από τρεις μεγάλες κατηγορίες αλληλοεπηρεαζόμενων κινήτρων: την περιέργεια, δηλαδή την επιθυμία να γνωρίσει κανείς όσα οι αισθήσεις και η διαίσθηση δεν φθάνουν, την πρακτική χρησιμότητα, δηλαδή την επιθυμία ώστε το αποτέλεσμα των προσπαθειών και των ερευνών, να είναι χρήσιμο και σημαντικό, να προσθέτει δηλαδή κάτι, τέλος, την εσωτερική δομή (τάξη), δηλαδή την επιθυμία να αναχθεί μια πληθώρα στοιχείων επιφανειακά περίπλοκη, που κυριαρχείται από μια (νομοτελειακή) τάξη και υπάγεται σε ορισμένους κανόνες» (Φίλιας, 1977:19).

Με βάση την παραπάνω συλλογιστική, η έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας για την λήψη πτυχίου, προσπάθησε στο μέτρο που ήταν δυνατό να καλύψει συγκεκριμένες πτυχές που αφορούν στην προσαρμογή των πρωτοετών - μετεφήβων σπουδαστών σε ένα Τριτοβάθμιο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και ειδικότερα τη φάση **μετάβασης** τους από το Λύκειο και την ασφάλεια της οικογενειακής φροντίδας, στο Τ.Ε.Ι. της Πάτρας και στον ανεξάρτητο τρόπο διαβίωσης τους. Επίσης, προσπαθήσαμε να ερευνήσουμε τους μηχανισμούς και τις στρατηγικές που υιοθετούν οι έφηβοι σπουδαστές/στρίες σ' αυτή τη μεταβατική διαδικασία.

Το θέμα επιλέχθηκε με βάση το προσωπικό ενδιαφέρον, μιας και ήδη είχαμε προσωπικά βιώσει το στάδιο της μετάβασης (το γεγονός αυτό βέβαια, θα μπορούσε να θεωρηθεί και ως παράγοντας που δυνητικά περιορίζει την απόσταση των ερευνητών από το αντικείμενο της έρευνας). Στηριχθήκαμε στην υπάρχουσα σχετική βιβλιογραφία και σε έρευνες που έχουν ασχοληθεί με τους σπουδαστές και τις σπουδάστριες, τις ανάγκες και τα προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν σε σχέση με τη φοίτησή τους στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι δεν βρέθηκε έρευνα που να έχει ασχοληθεί συγκεκριμένα με το θέμα μελέτης μας και αυτό ίσως προσδίδει μια πρωτοτυπία, αλλά ταυτόχρονα και μια παραπάνω δυσκολία όσον αφορά την χρήση προϋπαρχόντων ερευνών για τον έλεγχο της ορθότητας των συγκεκριμένων θεωρητικών-επιστημονικών προβληματισμών μας.

Ένας σημαντικός περιορισμός για την συγκεκριμένη έρευνα είναι και αυτός του μικρού μεγέθους του δείγματός μας, το οποίο δεν μας επιτρέπει να γενικεύσουμε τα αποτελέσματα της έρευνας για τον γενικότερο σπουδαστικό πληθυσμό της Ελλάδας. Επίσης, η έρευνα αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μια προερευνητική εργασία, που μπορεί να επιδέχεται εκτενέστερη ανάλυση και εμβάθυνση των παραμέτρων της και των αποτελεσμάτων της και η οποία ξεπερνά τα όρια και το σκοπό της δικής μας εργασίας. Έτσι, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι δεν επιχειρούμε να καλύψουμε πλήρως τις συγκεκριμένες μεταβλητές που διερευνούμε, αλλά να εξάγουμε κάποια πρώτα συμπεράσματα που, κατά πάσα πιθανότητα, θα οδηγήσουν σε ερευνητικές προτάσεις και σε ευρύτερες έρευνες.

2. Διατύπωση Παραμέτρων

Έχοντας υπ' όψιν την βιβλιογραφική ανασκόπηση που έχει γίνει, γνωρίζουμε ότι η εισαγωγή του νέου σπουδαστή/στριας στις Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές συντελεί σε μια απότομη αλλαγή του προηγούμενου τρόπου ζωής του/της και απαιτείται μια νέα προσαρμογή. Η κοινωνικοποίηση του ατόμου έως αυτή τη στιγμή, ο προσωπικός τρόπος αντιμετώπισης της ζωής και η βοήθεια από το κοινωνικό-οικογενειακό περιβάλλον οδηγούν σε θετική ή αρνητική προσαρμογή.

Με βάση την παραπάνω προβληματική, η έρευνά μας επικεντρώνεται στα παρακάτω ερωτήματα:

- α) Εάν και κατά πόσο τα χαρακτηριστικά της εφηβείας επηρεάζουν τους/τις πρωτοετείς σπουδαστές/στρίες στο στάδιο αυτό της μετάβασής τους;
- β) Σε ποίο βαθμό επηρεάζει το οικονομικοκοινωνικό υπόβαθρο της οικογένειας τις συνθήκες μετάβασης και διαβίωσης σε ένα νέο περιβάλλον των πρωτοετών σπουδαστών/στριών;
- γ) Ποια σημασία έχει το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων των σπουδαστών (η επίδραση της μορφωσιογόνου οικογένειας) για την καλύτερη προσαρμογή τους σ' αυτό το στάδιο μετάβασής τους;
- δ) Ο τόπος προέλευσης των σπουδαστών/στριών και ο βαθμός αστικότητας, επηρεάζουν την εξοικείωση με το νέο περιβάλλον;
- ε) Ποιοί παράγοντες συμβάλλουν στο να εργαστεί ή όχι ένας πρωτοετής σπουδαστής/στρία;
- στ) Πώς λειτουργεί ο/η νέος/α σε ένα νέο περιβάλλον, τι μηχανισμούς αναπτύσσει για να αντιμετωπίσει τις νέες συνθήκες, έτσι ώστε να μεταβεί ομαλά και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα (ανάπτυξη κοινωνικού πλέγματος, αντιμετώπιση πρακτικών - οικονομικών - εκπαιδευτικών δυσκολιών);

ζ) Ποια είναι η συμβολή της οικογένειας και η σχέση της με τον/την μετέφηβο (κυρίως η συναισθηματική στήριξη) σε συνάρτηση με τις ανάγκες των πρωτοετών σπουδαστών/στριών σ' αυτό το μεταβατικό στάδιο;

η) Επηρεάζει το είδος Λυκείου αποφοίτησης και η συνειδητή ή όχι επιλογή της σχολής του τμήματος Κ.Ε. στην εξοικείωση των πρωτοετών σπουδαστών/στριών με το νέο εκπαιδευτικό σύστημα και το βαθμό ικανοποίησής τους από το τμήμα εισαγωγής τους;

θ) Ποια είναι η άποψη των πρωτοετών σπουδαστών/στριών για τη σχολή και το Τ.Ε.Ι. με ποιο τρόπο ενημερώνονται για τη δομή και λειτουργία του;

και ι) Πώς αντιμετωπίζει το Τ.Ε.Ι. τις ανάγκες των πρωτοετών σπουδαστών/στριών του και ποιά είναι η παρουσία και η δραστηριοποίησή του;

3. Το δείγμα της έρευνας.

Το δείγμα της έρευνάς μας απαρτίζουν οι πρωτοετείς σπουδαστές του τμήματος της Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας και πιο συγκεκριμένα αυτοί που είχαν παρακολουθήσει το πρώτο εξάμηνο (Εαρινό εξάμηνο του έτους 1998) και είχαν ξεκινήσει να παρακολουθούν το δεύτερο Χειμερινό εξάμηνο του 1999.

Ο αριθμός των σπουδαστών που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν συνολικά 52 άτομα, κορίτσια και αγόρια ηλικίας 18 ετών και άνω. Το δείγμα που επιλέχθηκε ήταν συγκεκριμένο και περιοριζόνταν μόνο στη Σχολή της Κοινωνικής Εργασίας. Από το εξάμηνο συμμετείχαν όλοι οι σπουδαστές και σπουδάστριες, χωρίς διαρροές ερωτώμενων. Το δείγμα μας το προσεγγίσαμε στις αίθουσες διδασκαλίας του Τ.Ε.Ι. Όπως προαναφέρθηκε, ο συγκεκριμένος σπουδαστικός πληθυσμός θα πρέπει να θεωρείται μικρός και ειδικού βάρους.

4. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας.

Η έρευνα βασίστηκε στη συλλογή στοιχείων, που προέκυψαν από τις απαντήσεις των πρωτοετών σπουδαστών και σπουδαστριών του Τμήματος της Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας σε ερωτηματολόγιο που τους διενεμήθη γι' αυτόν τον σκοπό.

Το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από 32 ερωτήσεις κυρίως κλειστού τύπου, καθώς και από ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (Παράρτημα Α). Πιο συγκεκριμένα, οι ερωτήσεις από 1-8 αναφέρονται στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων (ηλικία, φύλο, αριθμός παιδιών, γεωγραφική προέλευση, επάγγελμα και μορφωτικό επίπεδο των γονέων κ.λ.π.). Ακολουθούν οι ερωτήσεις 10-13 που αφορούν τη γνωριμία και εξοικείωση με την πόλη της Πάτρας, οι ερωτήσεις 14-17 που αφορούν στη σχέση των ερωτηθέντων με την οικογένειά τους, οι ερωτήσεις 18-19 αναφέρονται στην εργασία. Ακόμα, οι ερωτήσεις 20-23 και 28-29 αναφέρονται στον ελεύθερο χρόνο και τις φιλικές σχέσεις των ερωτηθέντων εντός και εκτός Τ.Ε.Ι. Τέλος, οι ερωτήσεις 9, 24-27 αφορούν τη σχέση των ερωτηθέντων με το Τ.Ε.Ι. (μαθήματα, καθηγητές, συμφοιτητές) και οι ερωτήσεις 30-32 αναφέρονται στην ανάγκη πλαισίου στήριξης των ερωτηθέντων στο χώρο του Τ.Ε.Ι.

5. Η μέθοδος της έρευνας.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την στατιστική επεξεργασία των δεδομένων μας, μετά τη συλλογή τους, ήταν αρχικά η πραγματοποίηση ελέγχου των απαντήσεων, ώστε να ακυρωθούν τυχόν λάθη και στη συνέχεια έγινε η εισαγωγή και επεξεργασία των στοιχείων αυτών σε Η/Υ. Την εισαγωγή ακολούθησε δειγματοληπτικός έλεγχος για την διασφάλιση της ορθής αντιγραφής των στοιχείων με πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Τέλος, πραγματοποιήθηκε περιγραφική ανάλυση (descriptive analysis) όλων των ερωτήσεων και στατιστική ανάλυση (ποιοτική και ποσοτική) των δεδομένων.

Ιδιαίτερη πρόσοχή δόθηκε στην μετατροπή των ερωτήσεων «ανοικτού τύπου», σε βαθμωτές-διατάξιμες ή ονομαστικές με την κατηγοριοποίηση-κωδικοποίηση των απαντήσεων των ερωτηθέντων. Οι ερωτήσεις «ανοικτού τύπου» που υπήρχαν στο ερωτηματολόγιο μας ήταν η ερώτηση 4 που αφορά την γεωγραφική περιοχή όπου κατοικούσαν οι ερωτηθέντες πριν την εισαγωγή τους στο Τ.Ε.Ι., η ερώτηση 13Α που αφορά τους λόγους που οι ερωτηθέντες δεν έχουν ακόμη εξικειωθεί με την πόλη, η ερώτηση 18Β όπου ζητείται το είδος εργασίας των εργαζόμενων ερωτηθέντων, η ερώτηση 23 που αφορά τους λόγους που οι ερωτηθέντες δεν έχουν δημιουργήσει φιλικό κύκλο κατά τη διαμονή τους στην Πάτρα και τέλος η ερώτηση 31Β που ζητά από τους ερωτηθέντες τους λόγους που κατά τη διαμονή τους στην Πάτρα ένιωσαν την ανάγκη για κάποιου είδους βοήθεια και δεν απευθύνθηκαν πουθενά για να τη ζητήσουν.

ΜΕΡΟΣ Β'

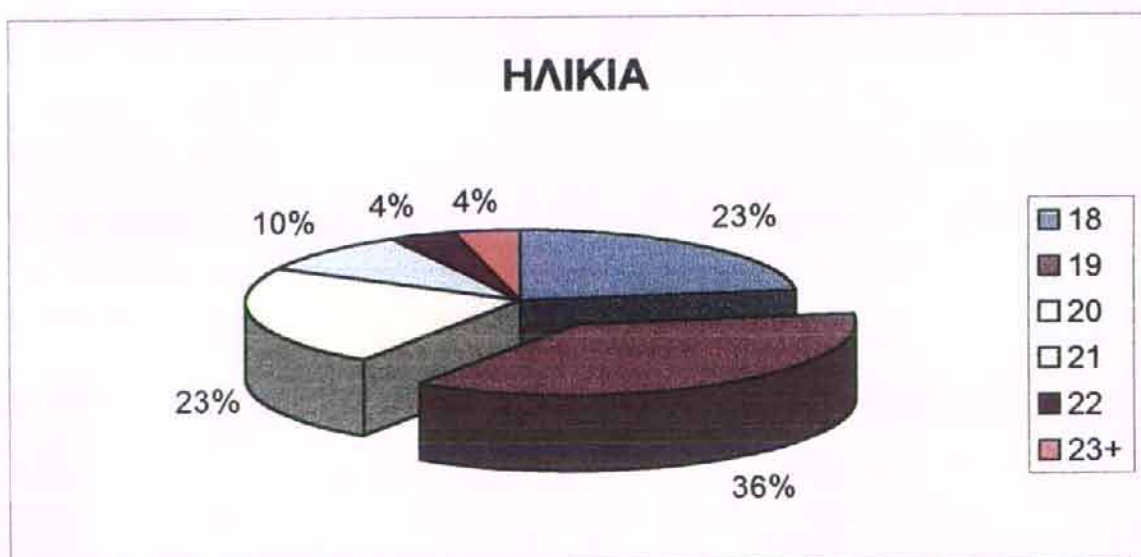
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην παρούσα εργασία μελετήθηκαν, ως προς τις διάφορες παραμέτρους, 52 σπουδαστές και σπουδάστριες του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας, που φοιτούν στο δεύτερο εξάμηνο(εαρινό εξάμηνο) του έτους 1999. Η ηλικία των ερωτηθέντων κυμαίνεται από 18 εως 22 ετών- οι 2 από τους ερωτηθέντες είναι άνω των 23 ετών. Ο μεγαλύτερος αριθμός των σπουδαστών και σπουδαστριών, έχει ηλικία 19 ετών (ποσοστό 36.54%) (Πίνακας 1, Σχήμα 1).

Ερώτ. 1Α: Συμπλήρωσε την ηλικία σου.

ΗΛΙΚΙΑ	f	f%
18	12	23.08
19	19	36.54
20	12	23.08
21	5	9.62
22	2	3.85
23+	2	3.85
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 1 : Ηλικία των ερωτηθέντων

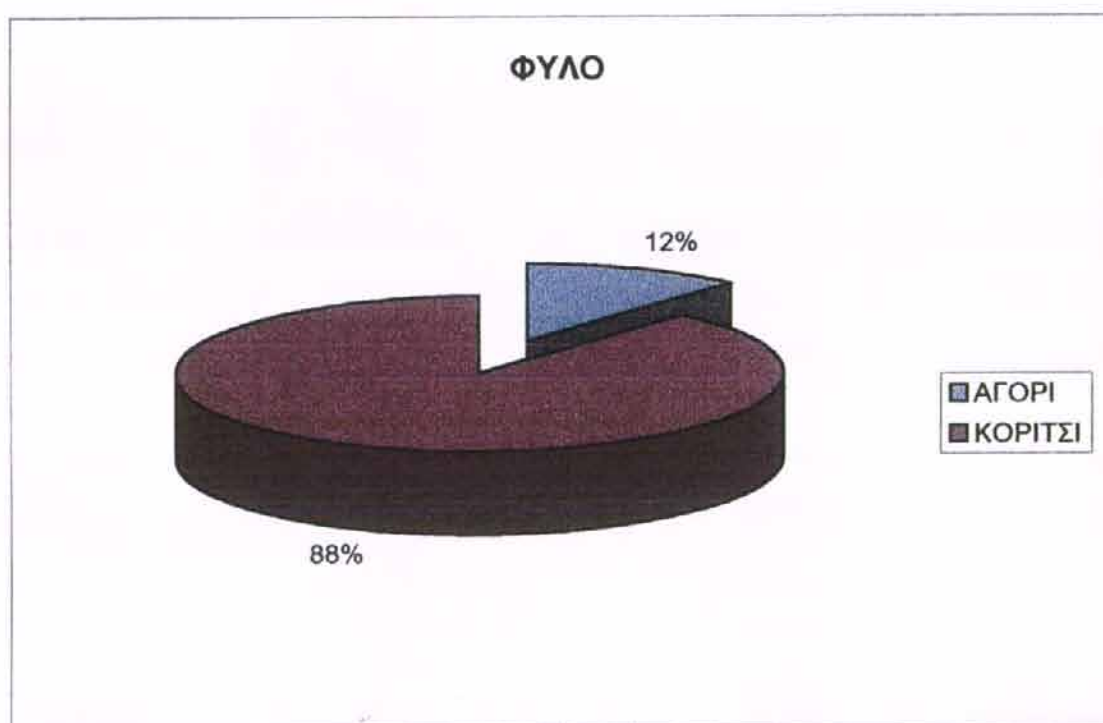
Σχήμα 1 : Ηλικία των ερωτηθέντων

Στο σύνολο των 52 ερωτηθέντων, οι 6 ήταν άρρενες (ποσοστό 11.54%) και οι 46 ήταν θήλειες (ποσοστό 88.46%) (Πίνακας 2, Σχήμα 2).

Ερώτ.1B: Συμπλήρωσε το φύλο σου.

ΦΥΛΟ	f	rf%
ΑΓΟΡΙ	6	11.54
ΚΟΡΙΤΣΙ	46	88.46
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 2 : Φύλο των ερωτηθέντων

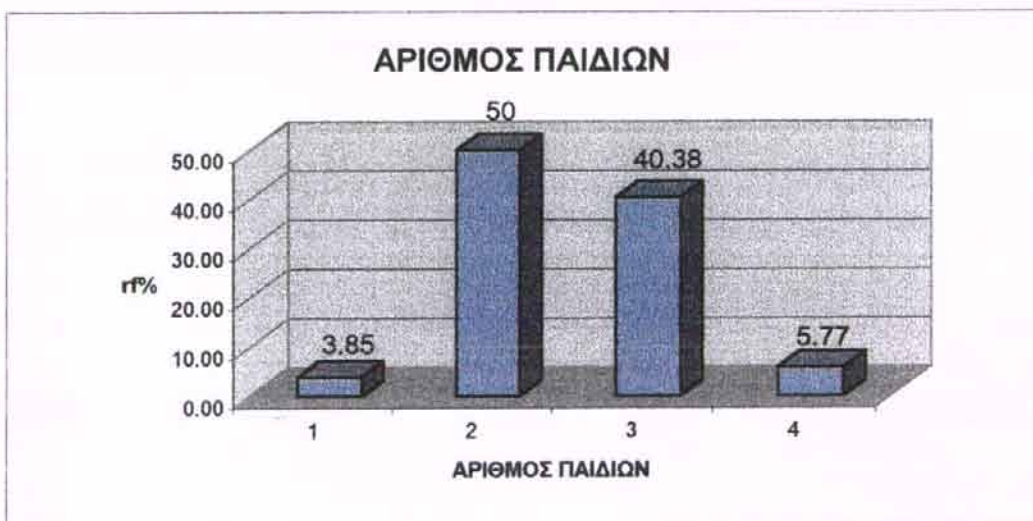
Σχήμα 2 : Φύλο των ερωτηθέντων

Από τους 52 ερωτηθέντες, οι μισοί (ποσοστό 50%) αντιστοιχούν σε οικογένειες που έχουν 2 παιδιά, ενώ εξίσου σημαντικός είναι και ο αριθμός των 5μελών οικογενειών (ποσοστό 40.38%). Οι τιμές των οικογενειών με ένα παιδί και των πολύτεκνων οικογενειών είναι μικρές, με ποσοστά 3.85% και 5.77% αντιστοίχως (Πίνακας 3, Σχήμα 3).

Ερώτ. 2: Ανέφερε τον αριθμό παιδιών της οικογένειάς σου (συμπεριλαμβανομένου και του εαυτού σου).

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ	f	rf%
1	2	3.85
2	26	50
3	21	40.38
4	3	5.77
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 3 : Αριθμός παιδιών των ερωτηθέντων

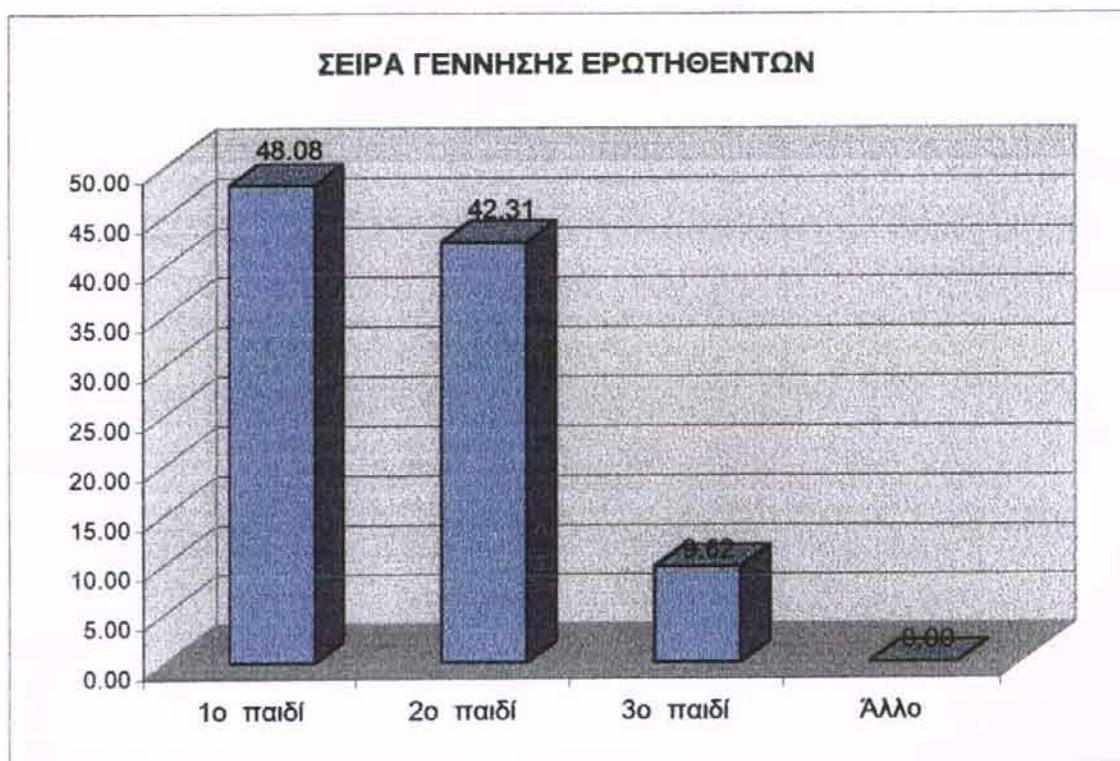
Σχήμα 3 : Αριθμός παιδιών των ερωτηθέντων

Από τους 52 ερωτηθέντες οι 25 (ποσοστό 48.08%) είναι τα πρώτα σε σειρά γέννησης παιδιά, οι 22 (ποσοστό 42.31%) είναι τα δεύτερα σε σειρά γέννησης παιδιά, ενώ 5 ερωτηθέντες (ποσοστό 9.62%) είναι τρίτα παιδιά στην οικογένεια (Πίνακας 4, Σχήμα 4).

Ερώτ.3: Σημείωσε τη σειρά γέννησής σου

ΣΕΙΡΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ	f	rf%
1ο παιδί	25	48.08
2ο παιδί	22	42.31
3ο παιδί	5	9.62
Άλλο	0	0.00
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 4 :Σειρά γέννησης των ερωτηθέντων

Σχήμα 4 :Σειρά γέννησης των ερωτηθέντων

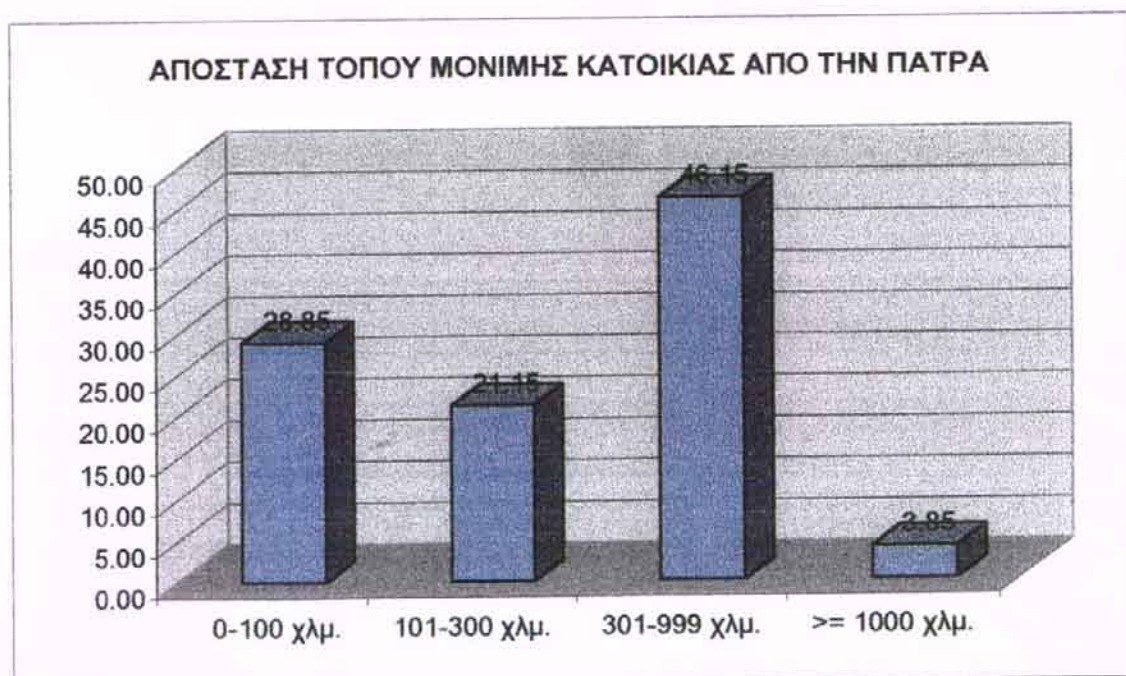
Ανάλογα με τις απαντήσεις χωρίσαμε την ερώτηση 4 στις παρακάτω κατηγορίες. Στην πρώτη κατηγορία αναφέρονται οι χιλιομετρικές αποστάσεις από 0 έως 100 χιλιόμετρα (αυτοί που θεωρήθηκαν ντόπιοι), στη δεύτερη από 101 έως 300 χιλιόμετρα (μέτρια απόσταση), στην Τρίτη οι χιλιομετρικές αποστάσεις από 301 έως 999 χιλιόμετρα (μεγάλη απόσταση) και στην τέταρτη οι χιλιομετρικές αποστάσεις πάνω από 1000 χιλιόμετρα (πολύ μεγάλη απόσταση).

Από τους ερωτηθέντες 15 (ποσοστό 28.85%) ανήκαν στην πρώτη κατηγορία (0-100 χλμ), 11(ποσοστό 21.15%) ανήκαν στη δεύτερη (101-300 χλμ), 24 (ποσοστό 46.15%) στην τρίτη (301-999 χλμ), ενώ οι υπόλοιποι 2 (ποσοστό 3.85%) ανήκαν στην τέταρτη (≥ 1000 χλμ) (Πίνακας 5, Σχήμα 5).

Ερώτ.4: Η γεωγραφική περιοχή όπου κατοικούσες πριν την εισαγωγή σου στο Τ.Ε.Ι. είναι

ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΟΝ. ΚΑΤ/ΚΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ	f	rf%
0-100 χλμ.	15	28.85
101-300 χλμ.	11	21.15
301-999 χλμ.	24	46.15
≥ 1000 χλμ.	2	3.85
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 5: Απόσταση τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων από Πάτρα

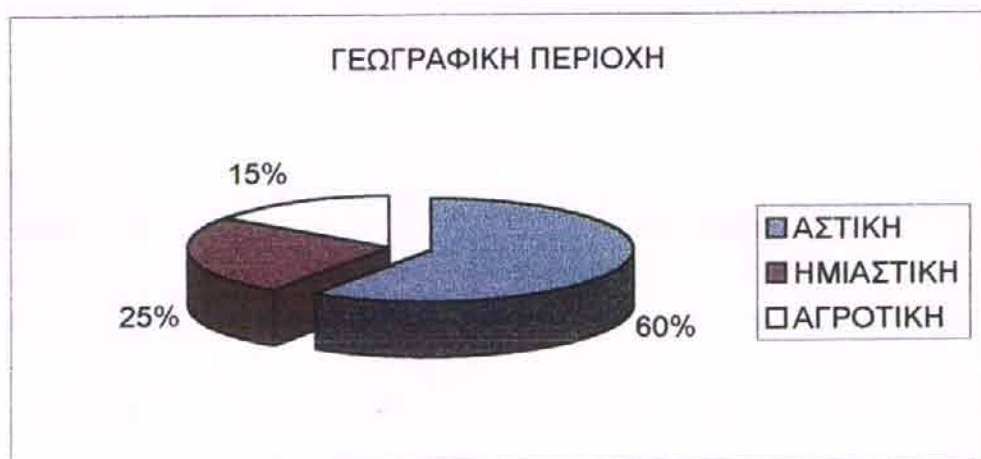
Σχήμα 5: Απόσταση τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων από Πάτρα

Σχετικά με το είδος της γεωγραφικής περιοχής, οι 31 από τους ερωτηθέντες (ποσοστό 59.62%) , χαρακτήρισαν την περιοχή τους ως Αστική, οι 13 (ποσοστό 25%) , χαρακτήρισαν την περιοχή τους ως Ημιαστική, ενώ μόλις 8 (ποσοστό 15.38%) χαρακτήρισαν την περιοχή τους ως Αγροτική (Πίνακας 6. Σχήμα 6).

Ερώτ. 4B: Πώς θα χαρακτήριζες την γεωγραφική περιοχή όπου κατοικούσες πριν την εισαγωγή σου στο Τ.Ε.Ι.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	f	rf%
ΑΣΤΙΚΗ	31	59.62
ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ	13	25.00
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	8	15.38
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 6: Είδος γεωγραφικής περιοχής των ερωτηθέντων

Σχήμα 6: Είδος γεωγραφικής περιοχής των ερωτηθέντων

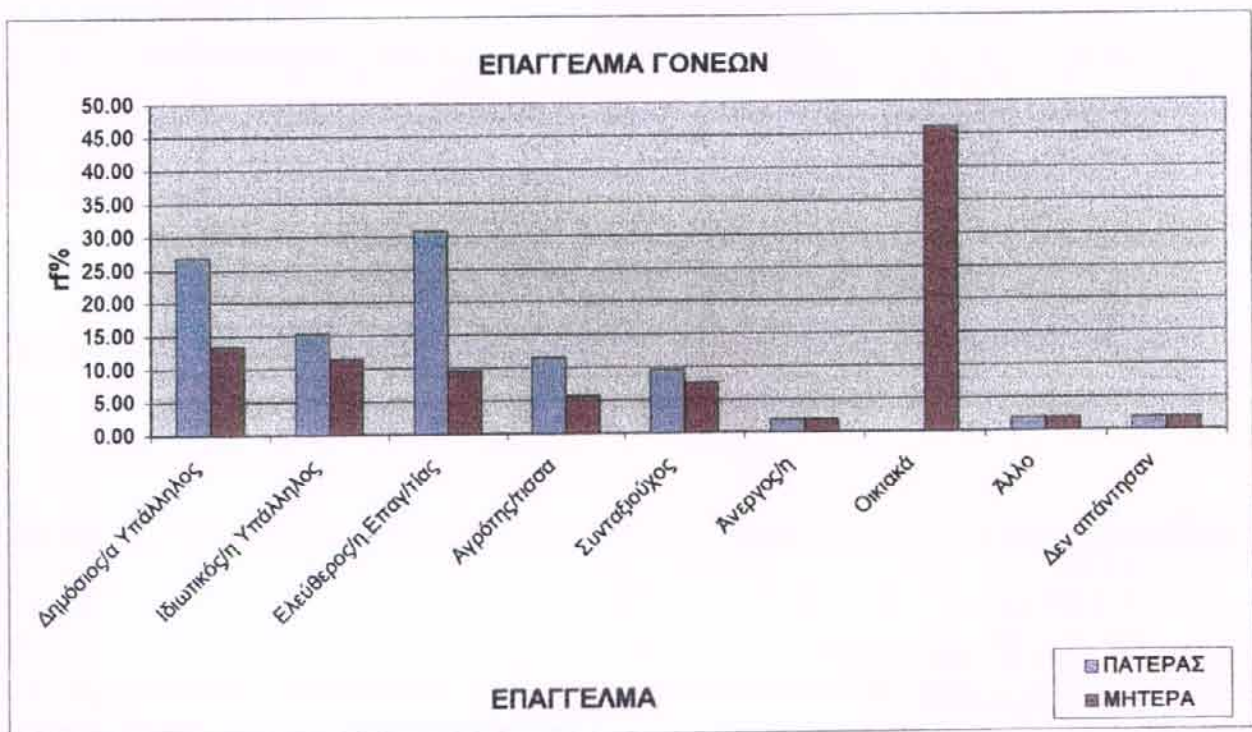
Όσον αφορά το επάγγελμα των γονέων των ερωτηθέντων, για το επάγγελμα του πατέρα οι 16 (ποσοστό 30.77%) απάντησαν ότι είναι Ελεύθερος Επαγ/τίας, ενώ με μικρή διαφορά, 14 από τους 52 (ποσοστό 26.92) απάντησαν ότι είναι Δημόσιος Υπάλληλος.

Σχετικά με το επάγγελμα της μητέρας, σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες, 24 από τους 52 (ποσοστό 46.15%) απάντησαν οικιακά (Πίνακας 7, Σχήμα 7).

Ερώτ.5: Ποιά είναι τα επαγγέλματα των γονέων σου

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΓΟΝΕΩΝ	ΠΑΤΕΡΑΣ		ΜΗΤΕΡΑ	
	f	rf%	f	rf%
Δημόσιος/α Υπάλληλος	14	26.92	7	13.46
Ιδιωτικός/η Υπάλληλος	8	15.38	6	11.54
Ελεύθερος/η Επαγ/τίας	16	30.77	5	9.62
Αγρότης/πισσα	6	11.54	3	5.77
Συνταξιούχος	5	9.62	4	7.69
Άνεργος/η	1	1.92	1	1.92
Οικιακά	0	0.00	24	46.15
Άλλο	1	1.92	1	1.92
Δεν απάντησαν	1	1.92	1	1.92
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00	52	100.00

Πίνακας 7: Επάγγελμα γονέων των ερωτηθέντων

Σχήμα 7: Επάγγελμα γονέων των ερωτηθέντων

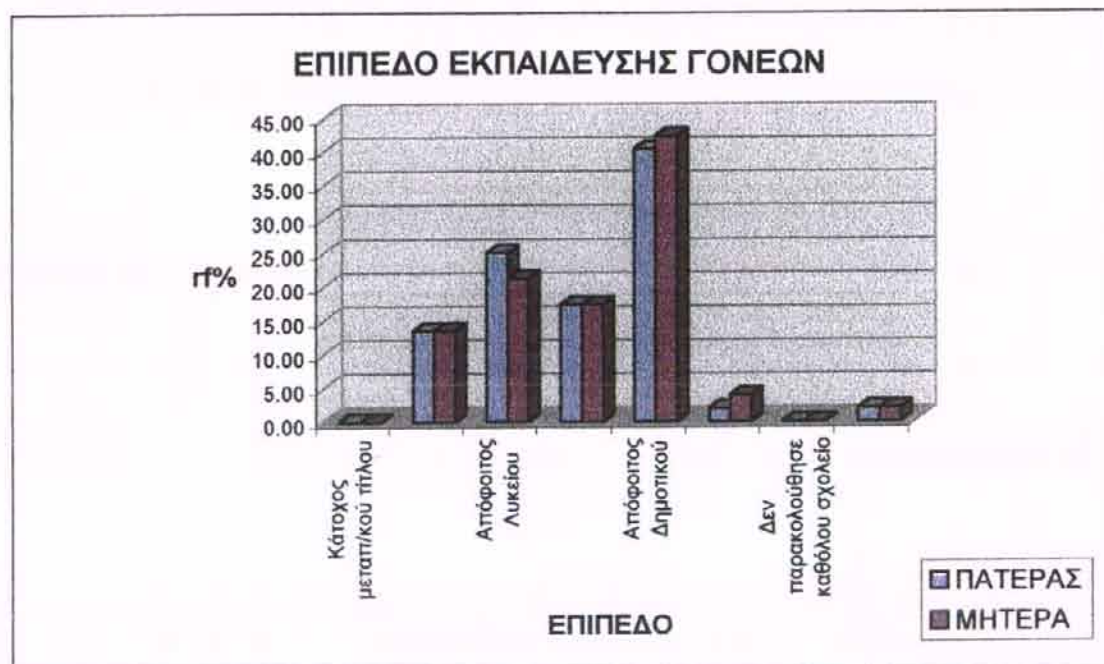
Όσον αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων, για τον πατέρα 21 ερωτηθέντες (ποσοστό 40.38%) απάντησαν ότι είναι απόφοιτος Δημοτικού και 13 (ποσοστό 25%) απάντησαν ότι είναι απόφοιτος Λυκείου.

Για την μητέρα αντίστοιχα απάντησαν 22 (ποσοστό 42.31%) και 11 (ποσοστό 21.15%). Ίδιος αριθμός από τους ερωτηθέντες 9 (ποσοστό 17.31%) και για τους δύο γονείς απάντησαν ότι είναι απόφοιτοι Γυμνασίου. Σημειώνεται επίσης ότι υπήρχαν και 7 απαντήσεις με ποσοστό 13.46% όπου ο πατέρας είναι Πτυχ/χος Ανώτατης/ρης Σχολής. Επίσης υπήρχαν και 7 μητέρες (ποσοστό 13.46%) που είναι κάτοχοι πτυχίου Ανώτερης/τατης Σχολής (Πίνακας 8, Σχήμα 8).

Ερωτ. 6: Ποιό είναι το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων σου

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΠΑΤΕΡΑΣ		ΜΗΤΕΡΑ	
	f	rf%	f	rf%
Κάτοχος μεταπ/κού τίτλου	0	0.00	0	0.00
Πτυχ/χος Ανώτ/της-ρης Σχολής	7	13.46	7	13.46
Απόφοιτος Λυκείου	13	25.00	11	21.15
Απόφοιτος Γυμνασίου	9	17.31	9	17.31
Απόφοιτος Δημοτικού	21	40.38	22	42.31
Δεν ολοκλήρωσε το Δημοτικό	1	1.92	2	3.85
Δεν παρακολούθησε καθόλου σχολείο	0	0.00	0	0.00
Άλλο	1	1.92	1	1.92
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00	52	100.00

Πίνακας 8: Επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων των ερωτηθέντων

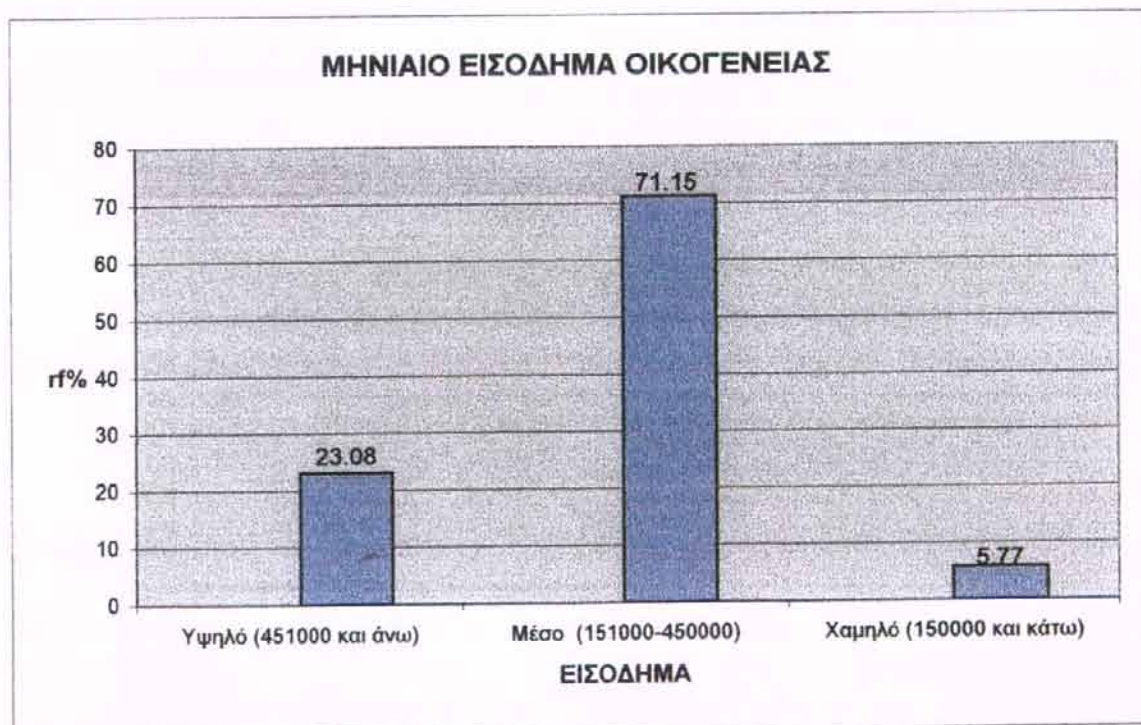
Σχήμα 8: Επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων των ερωτηθέντων

Το μέσο μηνιαίο εισόδημα της οικογένειας των περισσότερων ερωτηθέντων, σύμφωνα με τις κατηγορίες τις οποίες έχει καταταχθεί, κυμαίνεται από 151000- 450000 δρχ.. 37 άτομα (ποσοστό 71.15%) απάντησαν ότι έχουν μέσο μηνιαίο εισόδημα και 12 άτομα (ποσοστό 23.08%) απάντησαν υψηλό (Πίνακας 9, Σχήμα 9).

Ερωτ. 7: Ποιό είναι το μέσο μηνιαίο εισόδημα της οικογένειάς σου (για το σύνολο των μελών που εργάζονται)

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	f	rf%
Υψηλό (451000 και άνω)	12	23.08
Μέσο (151000-450000)	37	71.15
Χαμηλό (150000 και κάτω)	3	5.77
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 9: Μηνιαίο εισόδημα της οικογένειας των ερωτηθέντων

Σχήμα 9: μηνιαίο εισόδημα οικογένειας των ερωτηθέντων

Από τους 52 ερωτηθέντες οι 24 (ποσοστό 46.15%) έχουν αποφοιτήσει από Τεχνικό Λύκειο και 21 από Γενικό Λύκειο (ποσοστό 40.38%), ενώ 5 έχουν αποφοιτήσει από το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο (ποσοστό 9.62%) (Πίνακας 10, Σχήμα 10)

Παρατήρηση: Βρέθηκαν 4 περιπτώσεις όπου οι ερωτηθέντες έχουν τελειώσει και Γενικό και Τεχνικό Λύκειο. Θεωρήθηκε μετρήσιμη η επιλογή "Τεχνικό Λύκειο".

Ερώτ. 8: Σημείωσε το είδος του Λυκείου από όπου αποφοίτησες

ΕΙΔΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	f	rf%
Γενικό Λύκειο	21	40.38
Τεχνικό Λύκειο	24	46.15
Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο	5	9.62
Άλλο	2	3.85
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 10: Είδος Λυκείου αποφοίτησης των ερωτηθέντων

Σχήμα 10: Είδος Λυκείου αποφοίτησης των ερωτηθέντων

Από τους 52 ερωτηθέντες οι 30 (ποσοστό 57.69%) απάντησαν ότι η επιλογή τους για το Τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας ήταν συνειδητή, ενώ σημαντικός είναι και ο αριθμός των 22 ατόμων που απάντησαν ότι οδηγήθηκαν στο παραπάνω Τμήμα βάσει των αποτελεσμάτων (ποσοστό 42.31%) (Πίνακας 11, Σχήμα 11).

Ερώτ.9: Το Τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας ήταν...

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Κ.Ε.	f	rf%
Συνειδητή επιλογή	30	57.69
Βάσει αποτελεσμάτων	22	42.31
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 11: Επιλογή του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

Σχήμα 11: Επιλογή τμήματος Κοινωνικής Εργασίας

Στην ερώτηση "Σημείωσε το τωρινό είδος διαμονής σου την Πάτρα", σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες-25-(ποσοστό 48.08%) απάντησαν πως μένουν μόνοι/ες τους, 14 (ποσοστό 26.92) συγκατοικούν σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα, ενώ 7(ποσοστό 13.46%) διαμένουν με την πατρική οικογένεια (Πίνακας 12, Σχήμα 12).

Ερώτ.10: Σημείωσε το τωρινό είδος διαμονής σου στην Πάτρα

ΕΙΔΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	f	rf%
Φοιτητική Εστία	2	3.85
Συγκατοίκηση σε ενοικ. Διαμ	14	26.92
Φιλοξενία	0	0.00
Με πατρική οικογένεια	7	13.46
Μόνος/η	25	48.08
Άλλο	3	5.77
Δεν απάντησαν	1	1.92
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 12: Τωρινό είδος διαμονής στην Πάτρα

Σχήμα 12: Τωρινό είδος διαμονής στην Πάτρα

Από τους 52 ερωτηθέντες, οι 7 (ποσοστό 13.5%) κατάγονται από και κατοικούν μόνιμα στην Πάτρα. Για τις ερωτήσεις 11 έως και 15, ο αριθμός των ερωτηθέντων που μελετώνται είναι οι υπόλοιποι 45.

Έτσι λοιπόν, από τους 45 ερωτηθέντες, οι 16 (ποσοστό 35.56%) είχαν ουδέτερη αίσθηση από την πρώτη τους επαφή με την πόλη της Πάτρας, 12 είχαν θετική (ποσοστό 26.67%), 10 είχαν αρνητική (ποσοστό 22.22%) και 5 άτομα είχαν πολύ αρνητική αίσθηση από την πρώτη τους επαφή με την πόλη της Πάτρας (Πίνακας 13, Σχήμα 13).

Ερωτ. 11: Αν σου ζητάγαμε να θυμηθείς την πρώτη αίσθηση που σου δημιουργήθηκε από την πρώτη σου επαφή σαν νέος/α σπουδαστής/στρια με την πόλη της Πάτρας, θα μπορούσες να πεις ότι αυτή ήταν..

ΠΡΩΤΗ "ΕΠΑΦΗ" ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΤΡΑ	f	rf%
Πολύ θετική	2	4.44
Θετική	12	26.67
Ουδέτερη	16	35.56
Αρνητική	10	22.22
Πολύ Αρνητική	5	11.11
ΣΥΝΟΛΟ	45	100.00

Πίνακας 13: Πρώτη "επαφή" με την πόλη της Πάτρας

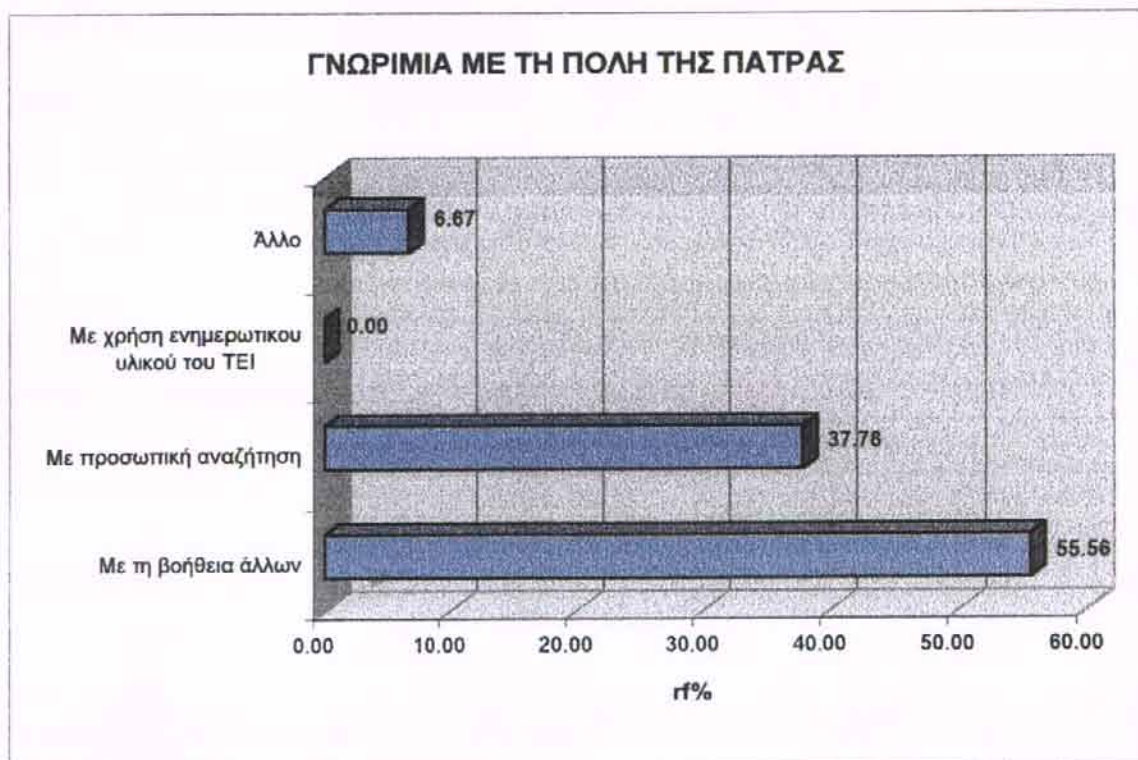
Σχήμα 13: Πρώτη επαφή με την πόλη της Πάτρας

Από τους 45 ερωτηθέντες, οι 25 (ποσοστό 55.56%) γνώρισαν την πόλη της Πάτρας κυρίως με τη βοήθεια άλλων, 17 (ποσοστό 37.78%) με προσωπική αναζήτηση, ενώ υπήρξαν μηδενικές απαντήσεις στην επιλογή "με χρήση ενημερωτικού υλικού του Τ.Ε.Ι." (Πίνακας 14, Σχήμα 14).

Ερωτ. 12: Η γνωριμία σου με την πόλη της Πάτρας έγινε κυρίως..

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ	f	rf%
Με τη βοήθεια άλλων	25	55.56
Με προσωπική αναζήτηση	17	37.78
Με χρήση ενημερωτικού υλικού του ΤΕΙ	0	0.00
Άλλο	3	6.67
ΣΥΝΟΛΟ	45	100.00

Πίνακας 14: Γνωριμία με την πόλη της Πάτρας

Σχήμα 14: Γνωριμία με την πόλη της Πάτρας

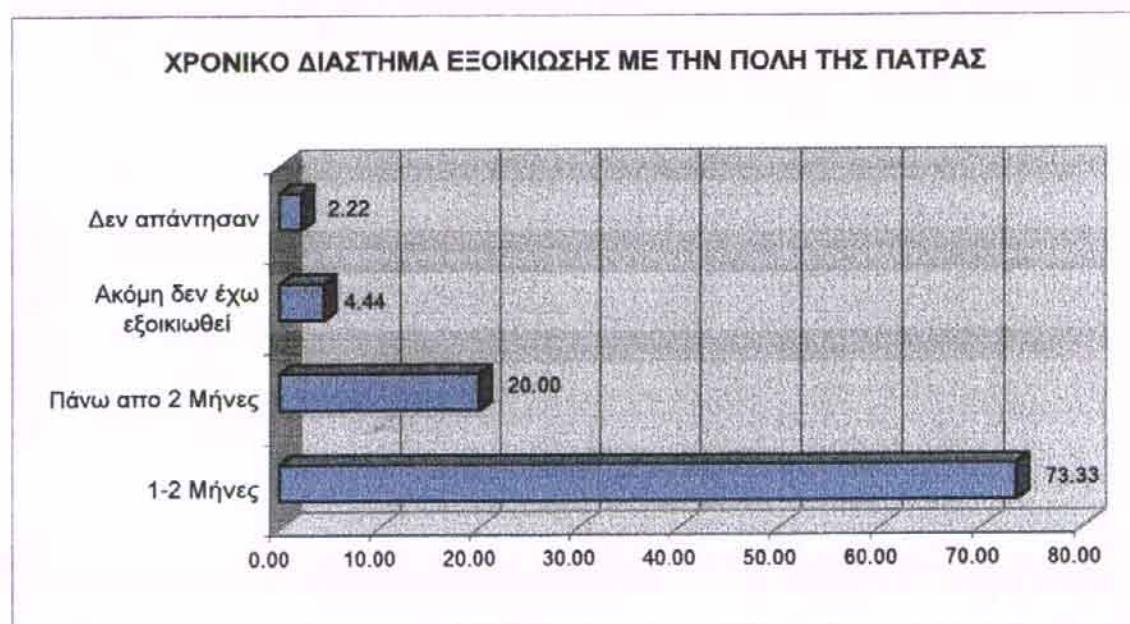
Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων(73.33%) χρειάστηκε 1-2 μήνες να εξοικιωθεί με την πόλη, 9 απάντησαν ότι χρειάστηκαν πάνω από 2 μήνες και 2 από τους ερωτηθέντες (ποσοστό 4.44%) δεν έχουν ακόμα εξοικιωθεί (Πίνακας 15, Σχήμα 15).

Παρατήρηση: Οι 2 από τους ερωτηθέντες, οι οποίοι δεν έχουν ακόμη εξοικιωθεί,σημείωσαν στην ερώτ.13Α τους εξής παρακάτω 6 λόγους:διαφορετικό περιβάλλον, νοσταλγία για πρόσωπα/ πράγματα και καταστάσεις, οι άνθρωποι δεν βοηθούν στην εξοικείωσή μου, μια πόλη που δεν περίμενα ποτέ να μείνω και είναι η πρώτη φορά που φεύγω μακριά από το σπίτι μου.

Ερώτ. 13: Πόσο χρονικό διάστημα χρειάστηκες για να εξοικιωθείς με την πόλη της Πάτρας

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΞΟΙΚΙΩΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ	f	rf%
1-2 Μήνες	33	73.33
Πάνω απο 2 Μήνες	9	20.00
Ακόμη δεν έχω εξοικιωθεί	2	4.44
Δεν απάντησαν	1	2.22
ΣΥΝΟΛΟ	45	100.00

Πίνακας 15: Χρονικό διάστημα εξοικίωσης με την πόλη

Σχήμα 15: Χρονικό διάστημα εξοικίωσης με την πόλη

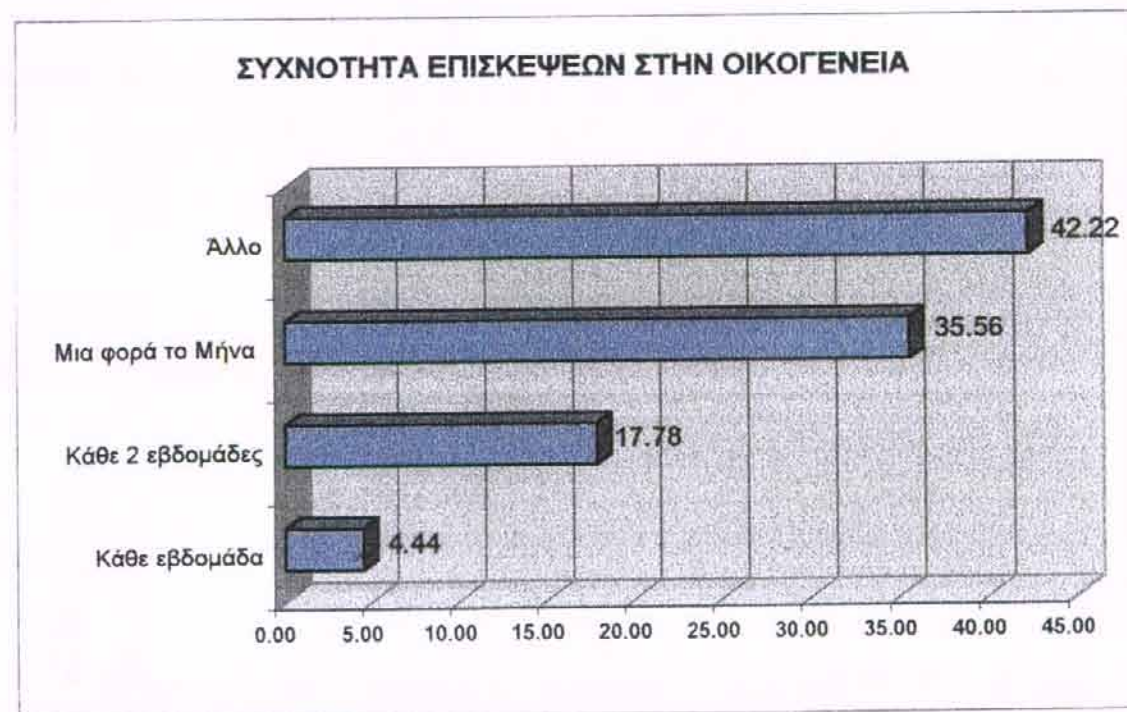
Όσον αφορά στη συχνότητα επισκέψεων στην οικογένεια, 16 άτομα (ποσοστό 35.56%) απάντησαν πως επισκέπτονται την οικογένειά τους μια φορά το μήνα, ενώ μεγαλύτερο ήταν το ποσοστό (42.22%) που έδωσε άλλη απάντηση και 8 από τους ερωτηθέντες (ποσοστό 17.78%) απάντησαν "κάθε 2 εβδομάδες" (Πίνακας 16, Σχήμα 16).

Παρατήρηση: Η απάντηση "άλλο" του μεγαλύτερου ποσοστού των ερωτηθέντων αφορούσε κύρια την επίσκεψή τους κατά τη διάρκεια των εορτών και των θερινών διακοπών.

Ερώτηση 14: Επισκέπτεσαι την οικογένειά σου...

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	f	rf%
Κάθε εβδομάδα	2	4.44
Κάθε 2 εβδομάδες	8	17.78
Μια φορά το Μήνα	16	35.56
Άλλο	19	42.22
ΣΥΝΟΛΟ	45	100.00

Πίνακας 16: Συχνότητα επισκέψεων των ερωτηθέντων στις οικογένειές τους

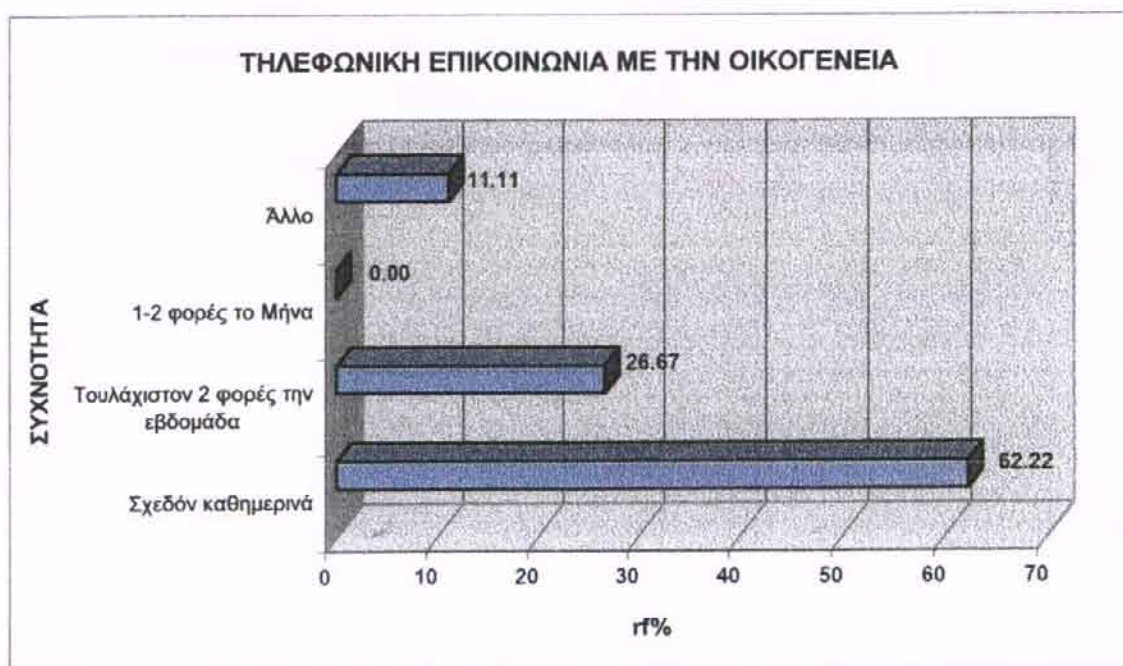
Σχήμα 16: Συχνότητα επισκέψεων των ερωτηθέντων στις οικογένειές τους

Αντίθετα με την συχνότητα των επισκέψεων, πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες (28 άτομα, ποσοστό 62.22%) έχουν σχεδόν καθημερινά τηλεφωνική επικοινωνία με την οικογένειά τους και 12 από τους οποίους (ποσοστό 26.67%) επικοινωνούν τηλεφωνικά τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα (Πίνακας 17, Σχήμα 17).

Ερώτ. 15: Επικοινωνείς με την οικογένειά σου τηλεφωνικά

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	f	rf%
Σχεδόν καθημερινά	28	62.22
Τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα	12	26.67
1-2 φορές το Μήνα	0	0.00
Άλλο	5	11.11
ΣΥΝΟΛΟ	45	100.00

Πίνακας 17: Συχνότητα τηλεφωνικής επικοινωνίας με την οικογένεια

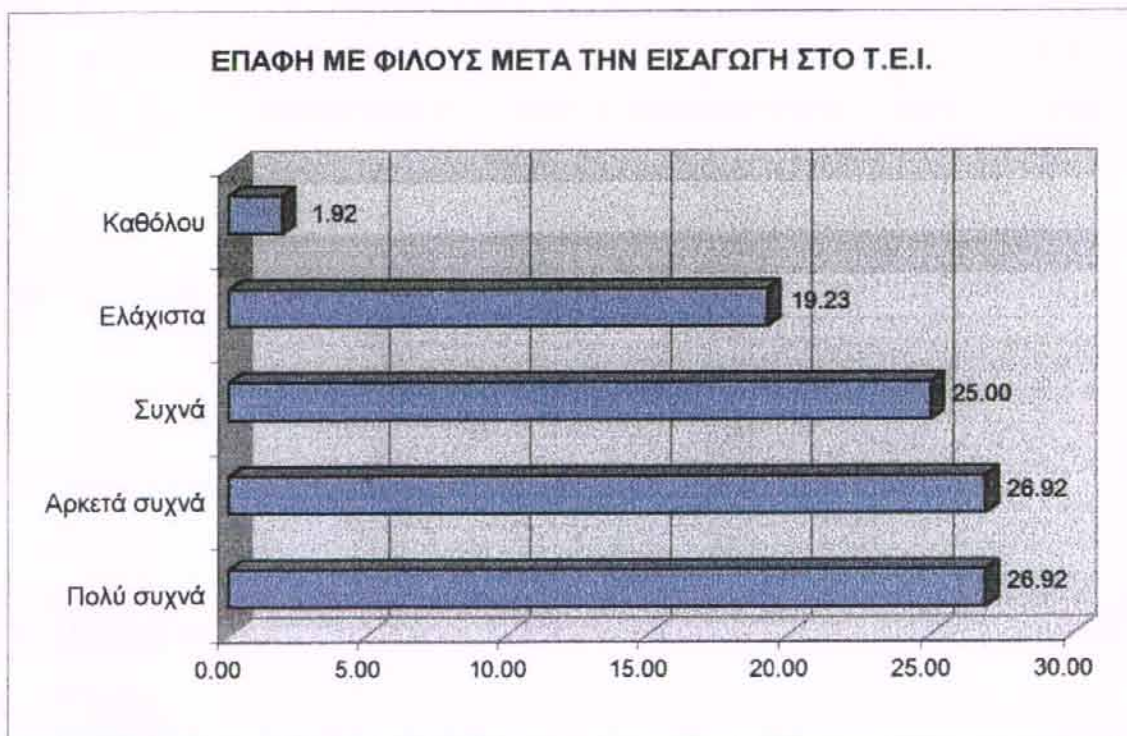
Σχήμα 17: Συχνότητα τηλεφωνικής επικοινωνίας των ερωτηθέντων με οικογένεια

Από το σύνολο των 52 ερωτηθέντων, υπήρξαν σε ποσοστό 26.92% ισάριθμες οι απαντήσεις τους, που αφορούν τη συχνότητα επαφής τους με φίλους/ες πριν την εισαγωγή τους στο Τ.Ε.Ι. Ετσι, 14 άτομα απάντησαν "πολύ συχνά", 14 "αρκετά συχνά", 13 άτομα (ποσοστό 25%) "συχνά" ενώ 10 άτομα (ποσοστό 19.23%) απάντησαν ότι έχουν ελάχιστη επαφή με τους παλιούς τους φίλους/ες (Πίνακας 18, Σχήμα 18).

Ερωτ. 16: Έχεις επαφή με τους φίλους/ες που είχες πριν την εισαγωγή σου στο Τ.Ε.Ι. της Πάτρας

ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΦΙΛΟΥΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ Τ.Ε.Ι.	f	rf%
Πολύ συχνά	14	26.92
Αρκετά συχνά	14	26.92
Συχνά	13	25.00
Ελάχιστα	10	19.23
Καθόλου	1	1.92
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 18: Επαφή με φίλους μετά την εισαγωγή στο Τ.Ε.Ι.

Σχήμα 18: Επαφή με φίλους μετά την εισαγωγή στο Τ.Ε.Ι.

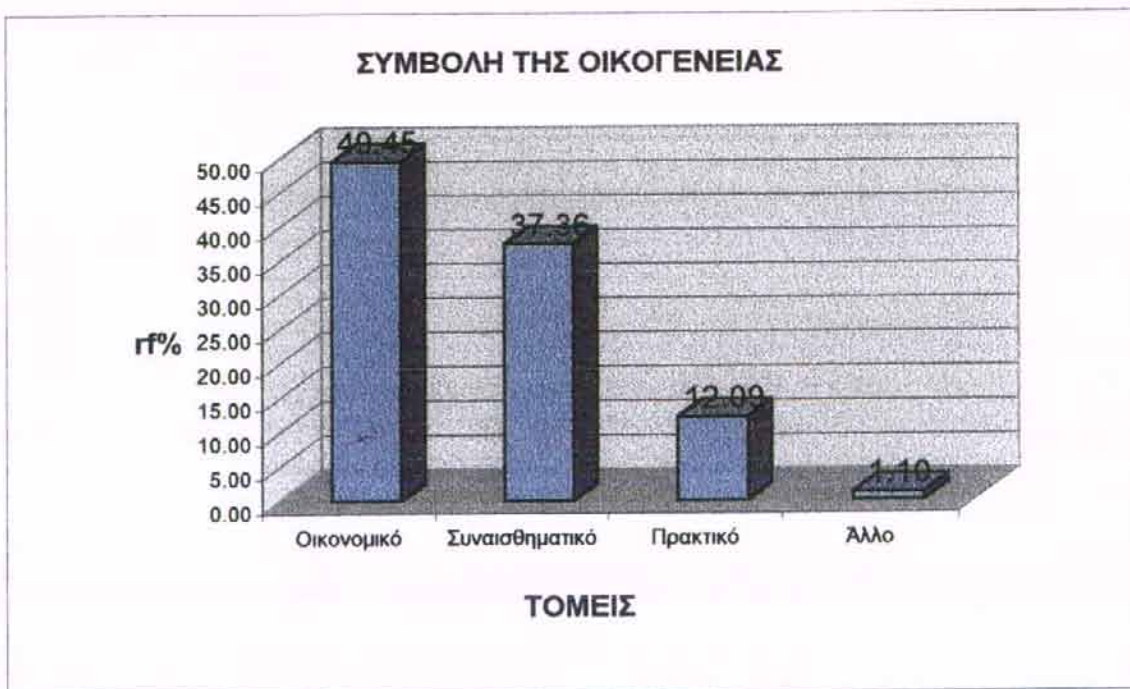
Στο σύνολο των απαντήσεων των ερωτηθέντων, αναφορικά με τη συμβολή της οικογένειας στον καλύτερο τρόπο διαβίωσής τους στην Πάτρα, οι μισές απαντήσεις (ποσοστό 49.45%) αφορούσαν τον οικονομικό τομέα, 34 απαντήσεις (ποσοστό 37.36%) τον συναισθηματικό τομέα και 11 απαντήσεις τον πρακτικό (Πίνακας 19, Σχήμα 19).

Παρατήρηση: Στην ερώτηση αυτή οι ερωτηθέντες έδωσαν σε κάποιες περιπτώσεις, παραπάνω από μια απάντησεις. Έτσι οι απαντήσεις μετρήθηκαν στο σύνολό τους και όχι σύμφωνα με τον αριθμό των ερωτηθέντων.

Ερώτ. 17: Σε ποιούς τομείς θεωρείς ότι έχει συμβάλει η οικογένειά σου για τον καλύτερο τρόπο διαβίωσής σου στην Πάτρα

ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	f	rf%
Οικονομικό	45	49.45
Συναισθηματικό	34	37.36
Πρακτικό	11	12.09
Άλλο	1	1.10
ΣΥΝΟΛΟ	91	100.00

Πίνακας 20: Συμβολή της οικογένειας

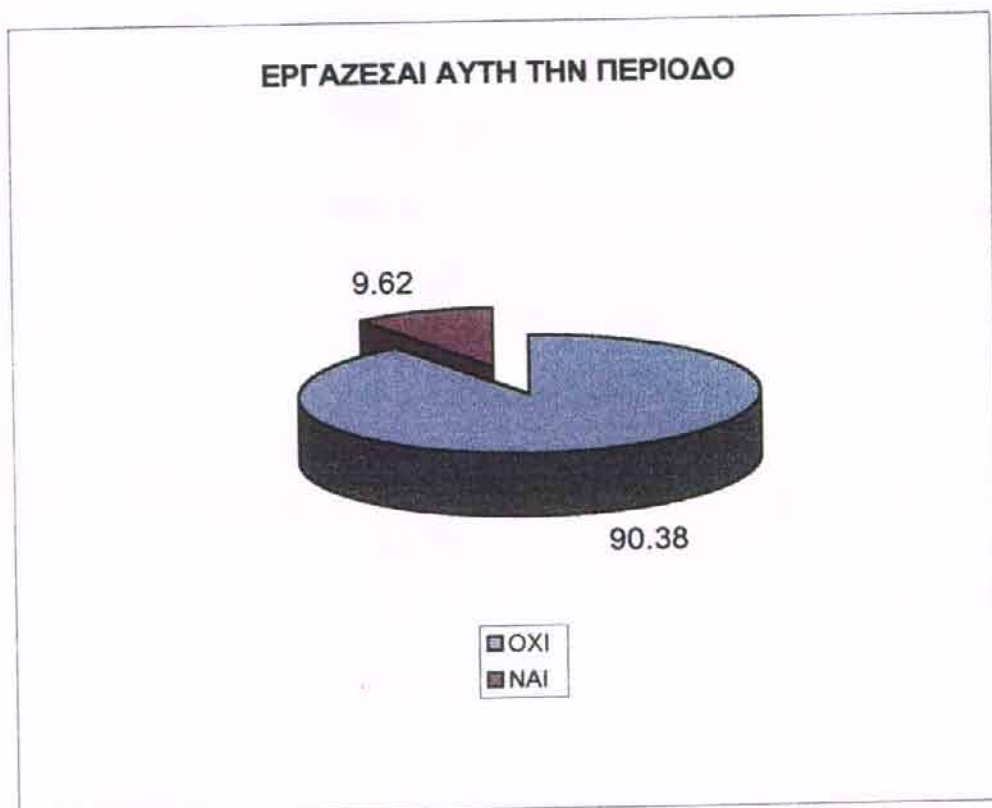
Σχήμα 20: Συμβολή της οικογένειας

Από τους 52 ερωτηθέντες, το μεγαλύτερο ποσοστό (90.38%) δεν εργάζονται αυτή την περίοδο, ενώ μόλις 5 (ποσοστό 9.62%) απάντησαν πως εργάζονται (Πίνακας 21, Σχήμα 21).

Ερώτ.18: Εργάζεσαι αυτή την περίοδο

ΕΡΓΑΖΕΣΑΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ	f	rf%
ΟΧΙ	47	90.38
ΝΑΙ	5	9.62
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 21: Ύπαρξη εργασίας αυτή την περίοδο

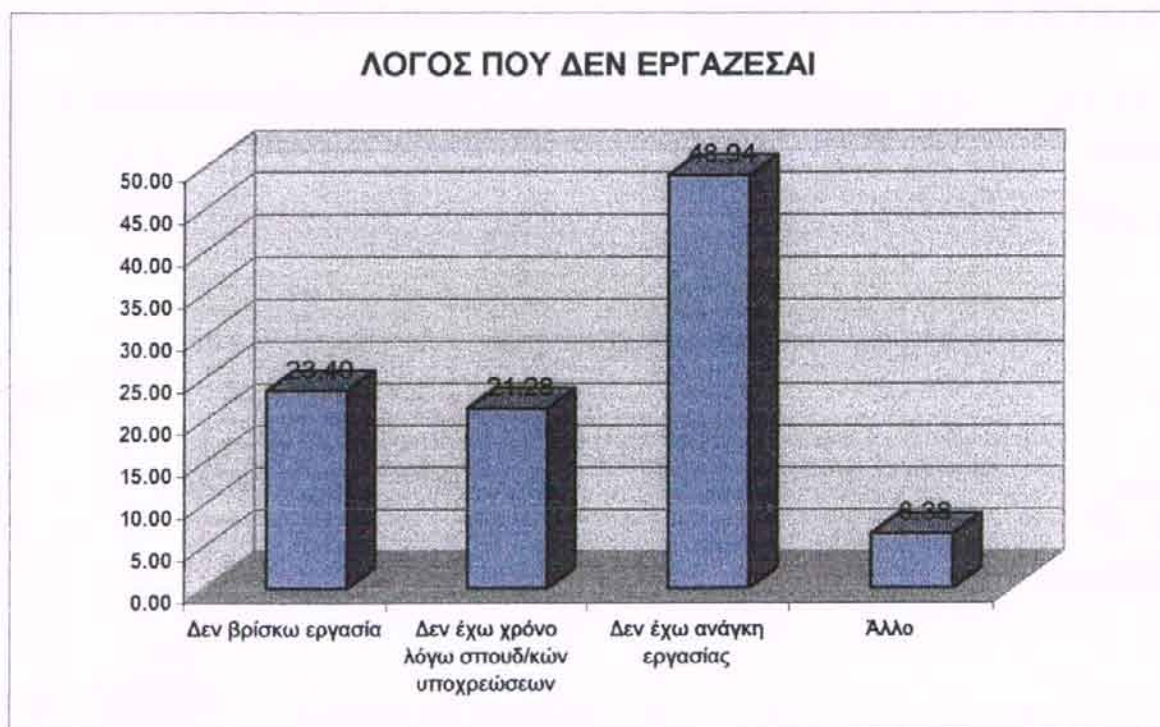
Σχήμα 21: Ύπαρξη εργασίας αυτή την περίοδο

Από τους 47 ερωτηθέντες που δεν εργάζονται, σχεδόν οι μισοί (ποσοστό 48,94%) απάντησαν πως δεν έχουν ανάγκη εργασίας, 11 άτομα απάντησαν πως δεν βρίσκουν εργασία (ποσοστό 23.40%) και 10 άτομα (ποσοστό 21.28%) απάντησαν πως δεν έχουν χρόνο λόγω των σπουδαστικών τους υποχρεώσεων (Πίνακας 22, Σχήμα 22).

Ερώτ. 18Α: Αν απάντησες όχι, σημείωσε το λόγο που δεν εργάζεσαι

ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΡΓΑΖΕΣΑΙ	f	rf%
Δεν βρίσκω εργασία	11	23.40
Δεν έχω χρόνο λόγω σπουδ/κών υποχρεώσεων	10	21.28
Δεν έχω ανάγκη εργασίας	23	48.94
Άλλο	3	6.38
ΣΥΝΟΛΟ	47	100.00

Πίνακας 22: Λόγος που δεν εργάζεσαι

Σχήμα 22: Λόγος που δεν εργάζεσαι

Παρατήρηση: Από τους 5 ερωτηθέντες που απάντησαν ότι εργάζονται, στην ερώτηση 18B που αφορά το είδος εργασίας, τα 2 άτομα εργάζονται ως σερβιτόρες, το 1 κάνει διανομή φυλλαδίων, 1 άτομο εργάζεται ως ταμίας σε Super Market και 1 άτομο εργάζεται ως νοσηλεύτρια.

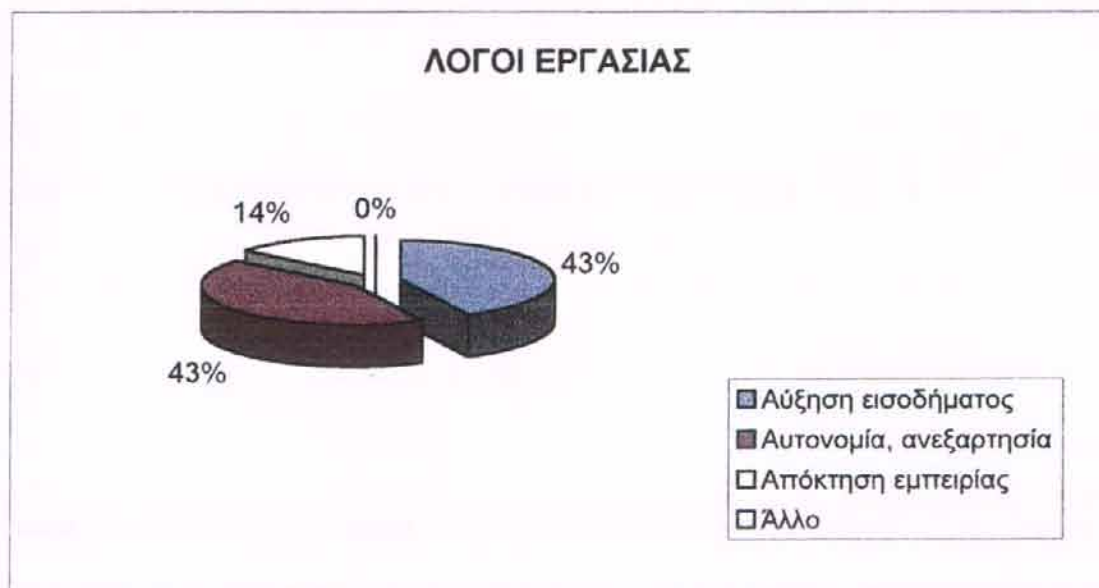
Οι λόγοι που τα παραπάνω άτομα εργάζονται αφορούν κυρίως την αύξηση εισοδήματος (3 απαντήσεις, ποσοστό 42.86%) και την απόκτηση αυτονομίας, ανεξαρτησίας (3 απαντήσεις, ποσοστό 42.86%) ενώ 1 άτομο σημείωσε την απόκτηση εμπειρίας(ποσοστό 14.29%) (Πίνακας 23, Σχήμα 23).

Παρατήρηση: Η μέτρηση έγινε σύμφωνα με το σύνολο των απαντήσεων που δόθηκαν.

Ερωτ. 19: Για ποιούς λόγους εργάζεσαι

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΕΣΑΙ	f	rf%
Αύξηση εισοδήματος	3	42.86
Αυτονομία, ανεξαρτησία	3	42.86
Απόκτηση εμπειρίας	1	14.29
Άλλο	0	0.00
ΣΥΝΟΛΟ	7	100.00

Πίνακας 23: Λόγοι που εργάζεσαι

Σχήμα 23: Λόγοι που εργάζεσαι

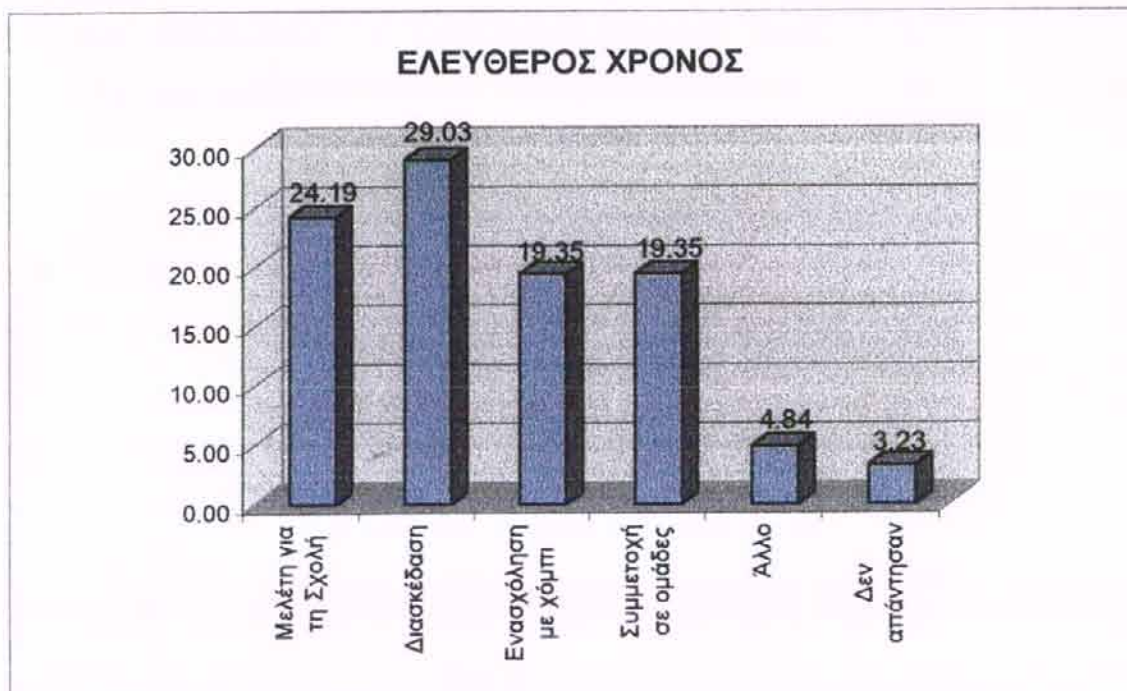
Οι ερωτηθέντες, σημειώνοντας με σειρά προτεραιότητας, αφιερώνουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο για διασκέδαση (29.03%), σε ποσοστό 24.19% αφιερώνουν στη μελέτη για τη σχολή και τις εργασίες, ενώ 12 απαντήσεις (ποσοστό 19.35%) αφορούν την ενασχόληση με χόμπι και ίδιο ποσοστό (19.35%) τη συμμετοχή σε ομάδες και οργανώσεις (Πίνακας 22, Σχήμα 22).

Παρατήρηση: Στην ερώτηση αυτή μελετήθηκαν και μετρήθηκαν οι πρώτες επιλογές που είχαν σημειώσει οι ερωτηθέντες, σε κάθε κατηγορία που αναφέρονταν στον ελεύθερο χρόνο.

Ερώτ. 20: Αφιερώνεις περισσότερο ελεύθερο χρόνο σε: (σημείωσε με σειρά προτεραιότητας, ξεκινώντας με τον αριθμό 1 για το πιο σημαντικό)

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΛΟΓΗ	
	f	rf%
Μελέτη για τη Σχολή	15	24.19
Διασκέδαση	18	29.03
Ενασχόληση με χόμπι	12	19.35
Συμμετοχή σε ομάδες	12	19.35
Άλλο	3	4.84
Δεν απάντησαν	2	3.23
ΣΥΝΟΛΟ	62	100.00

Πίνακας 22: Ελεύθερος χρόνος των ερωτηθέντων

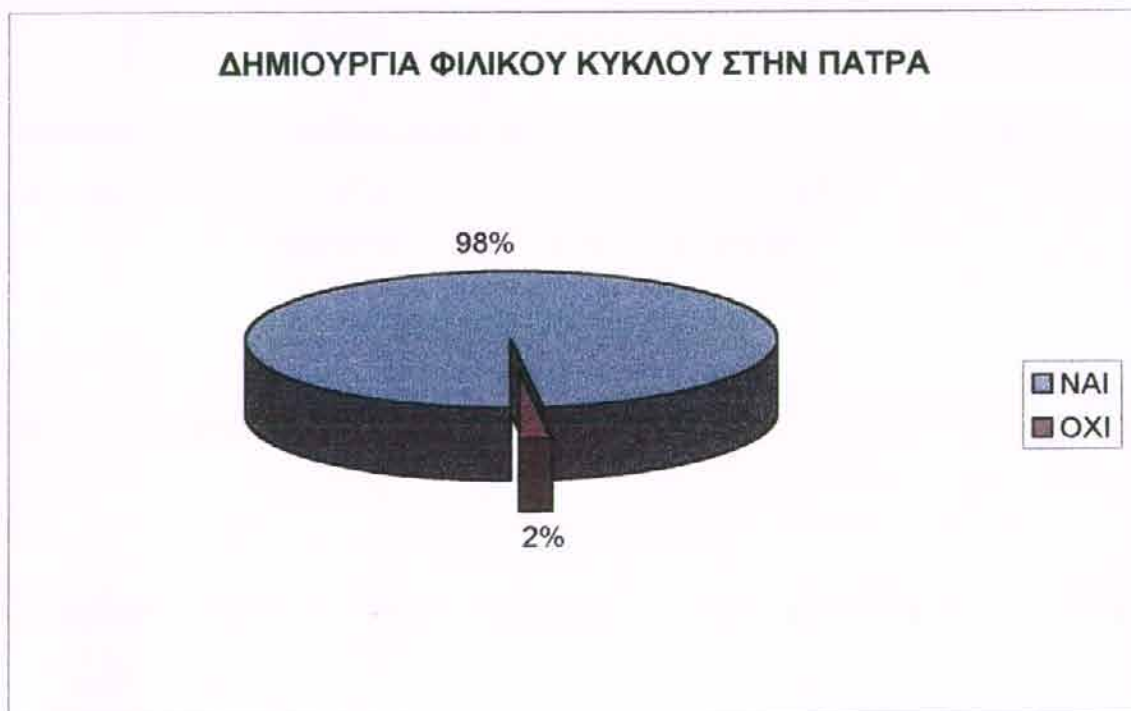
Σχήμα 22: Ελεύθερος χρόνος των ερωτηθέντων

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (ποσοστό 98.08%) έχει δημιουργήσει φιλικό κύκλο/ σχέσεις φιλικές, εν.ω μόνο 1 άτομο απάντησε αρνητικά (ποσοστό 1.92%) (Πίνακας 25, Σχήμα 25).

Ερώτ.21: Κατά την διαμονή σου στην Πάτρα έχεις δημιουργήσει φιλικό κύκλο/ σχέσεις φιλικές

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΙΛΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ	f	rf%
ΝΑΙ	51	98.08
ΟΧΙ	1	1.92
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 25: Δημιουργία φιλικού κύκλου στην Πάτρα

Σχήμα 25: Δημιουργία φιλικού κύκλου στην Πάτρα

Στην ερώτηση "πόσο εύκολο ήταν για σένα", σχεδόν οι μισοί (ποσοστό 48.08%) απάντησαν ότι ήταν αρκετά εύκολο, 14 άτομα (ποσοστό 26.92%) απάντησαν ότι ήταν πολύ εύκολο, ενώ 11 άτομα (ποσοστό 21.15%) απάντησαν ότι ήταν ελάχιστα εύκολο και 2 άτομα ότι δεν ήταν καθόλου εύκολο (ποσοστό 3.85%) να δημιουργήσουν φιλικό κύκλο και φιλικές σχέσεις (Πίνακας 26, Σχήμα 26).

Ερώτ. 22: Αν απάντησες ναι, πόσο εύκολο ήταν για σένα

ΠΟΣΟ ΕΥΚΟΛΟ ΗΤΑΝ ΓΙΑ ΣΕΝΑ	f	rF%
Πολύ εύκολο	14	26.92
Αρκετά εύκολο	25	48.08
Ελάχιστα εύκολο	11	21.15
Καθόλου εύκολο	2	3.85
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 26: Ευκολία δημιουργίας φιλικών σχέσεων

Σχήμα 26: Ευκολία δημιουργίας φιλικών σχέσεων

Παρατήρηση : Στην ερώτηση "ποιοί νομίζεις ότι μπορεί να είναι οι λόγοι που δεν έχεις δημιουργήσει φιλικές σχέσεις", δόθηκαν οι παρακάτω εξής λόγοι: "δυσκολεύομαι να εμπιστευτώ", "δεν βρίσκω αξιόλογα άτομα", "μου λείπουν οι φίλοι από την πόλη μου".

Πάνω από το 50% των ερωτηθέντων (ποσοστό 75%), είναι αρκετά ικανοποιημένο από το Τμήμα της Κ.Ε., 9 άτομα (ποσοστό 17.31%) είναι ελάχιστα ικανοποιημένα, ενώ σε μικρότερα ποσοστά είναι 3 άτομα απόλυτα ικανοποιημένα (ποσοστό 5.77%) και 1 άτομο δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο (ποσοστό 1.92%) (Πίνακας 27, Σχήμα 27).

Ερωτ. 24: Σχετικά με το Τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας, σε ποιό βαθμό είσαι ικανοποιημένος από την μέχρι τώρα φοίτησή σου

ΠΟΣΟ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ/Η ΕΙΣΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ Κ.Ε.	f	rf%
Απόλυτα	3	5.77
Αρκετά	39	75.00
Ελάχιστα	9	17.31
Καθόλου	1	1.92
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 27: Βαθμός ικανοποίησης των ερωτηθέντων από το τμήμα της Κ.Ε.

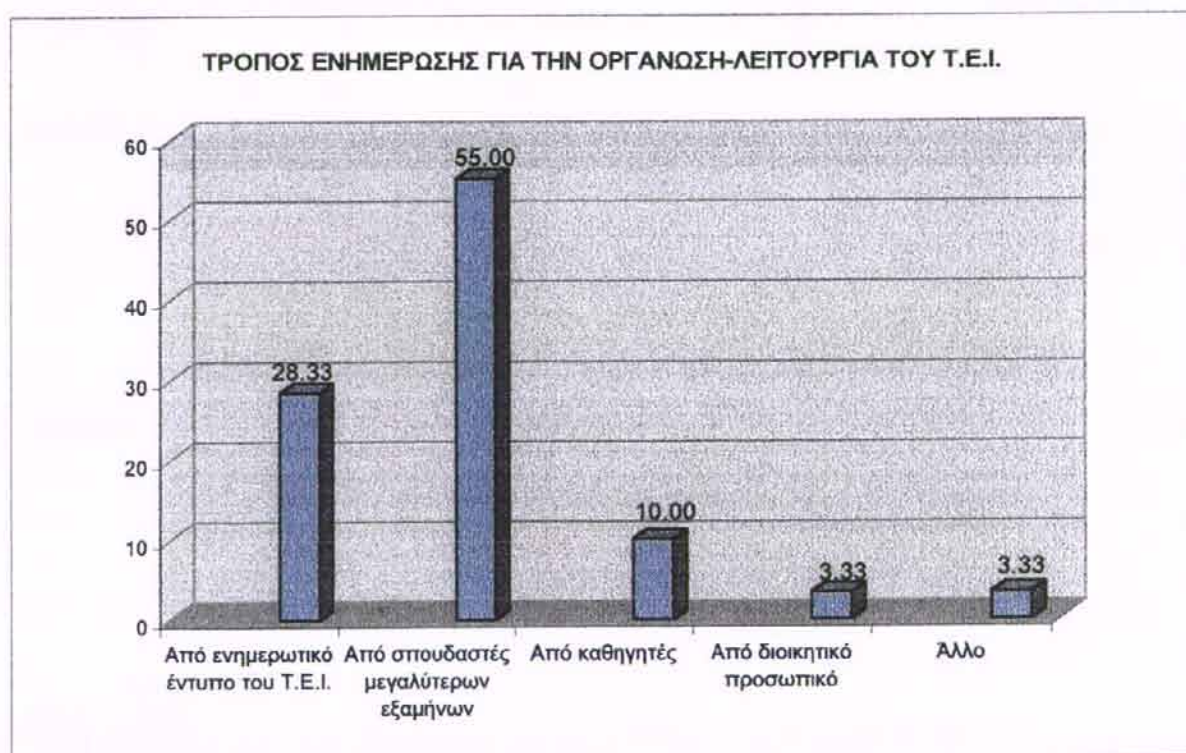
Σχήμα 27: Βαθμός ικανοποίησης των ερωτηθέντων από το Τμήμα της Κ.Ε.

Στο σύνολο των απαντήσεων των ερωτηθέντων, σχετικά με τον τρόπο ενημέρωσης τους για την οργάνωση και λειτουργία του Τ.Ε.Ι., πάνω από το 50% αντιστοιχούν στην ενημέρωση από σπουδαστές μεγαλύτερων εξαμήνων (ποσοστό 55%), 17 απαντήσεις αφορούν την ενημέρωση των ερωτηθέντων από ενημερωτικό έντυπο του Τ.Ε.Ι.(ποσοστό 28.33%) και 6 απαντήσεις (ποσοστό 10%) την ενημέρωση από καθηγητές (Πίνακας 28, Σχήμα 28).

Ερώτ. 25: Με ποιο τρόπο ενημερώθηκαν για την οργάνωση και λειτουργία του Τ.Ε.Ι.

ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΟΡΓ/ΣΗ-ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ Τ.Ε.Ι.	f	rf%
Από ενημερωτικό έντυπο του Τ.Ε.Ι.	17	28.33
Από σπουδαστές μεγαλύτερων εξαμήνων	33	55.00
Από καθηγητές	6	10.00
Από διοικητικό προσωπικό	2	3.33
Άλλο	2	3.33
ΣΥΝΟΛΟ	60	100.00

Πίνακας 28: Τρόπος ενημέρωσης για την οργάνωση-λειτουργία του Τ.Ε.Ι.

Σχήμα 28: Τρόπος ενημέρωσης των ερωτηθέντων για την οργάνωση-λειτουργία Τ.Ε.Ι.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (46 άτομα, ποσοστό 88.46%) χαρακτηρίζει τυπικές τις σχέσεις με τους καθηγητές τους και 6 από τους ερωτηθέντες (ποσοστό 11.54%) τις χαρακτηρίζει αδιάφορες (Πίνακας 29, Σχήμα 29).

Ερώτ. 26: Πώς θα χαρακτήριζες τις σχέσεις σου με τους καθηγητές σου

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	f	rf%
Τυπικές	46	88.46
Φιλικές	0	0.00
Αδιάφορες	6	11.54
Κακές	0	0.00
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας29: Σχέσεις των ερωτηθέντων με τους καθηγητές τους

Σχήμα 29: Σχέσεις των ερωτηθέντων με τους καθηγητές τους

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (48.08%) έχει αρκετά καλές σχέσεις με τους συσπουδαστές/στρίες τους, 23 από τους ερωτηθέντες (ποσοστό 44.23%) έχουν καλές σχέσεις και 4 (ποσοστό 7.69%) έχουν άριστες, ενώ μηδενική είναι η απάντηση "κακές σχέσεις" (Πίνακας 30, Σχήμα 30).

Ερώτ.27: Πώς θα χαρακτήριζες τις σχέσεις σου με τους/τις συσπουδαστές/στρίες σου

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ/ΣΤΡΙΑΣ	f	rf%
Άριστες	4	7.69
Αρκετά καλές	25	48.08
Καλές	23	44.23
Κακές	0	0.00
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 30: Σχέσεις των ερωτηθέντων με τους συσπουδαστές/στρίες

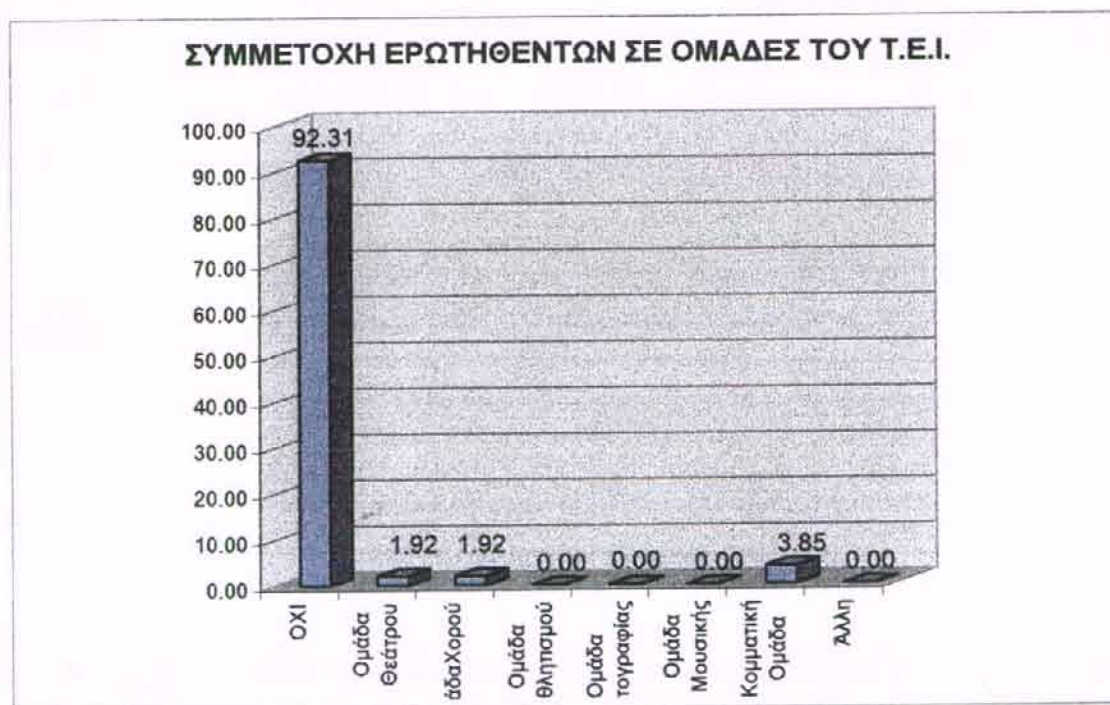
Σχήμα 30: Σχέσεις των ερωτηθέντων με τους συσπουδαστές/στρίες

Η συμμετοχή των ερωτηθέντων σε ομάδες του Τ.Ε.Ι. είναι μικρή (ποσοστό 7.69%), μιας και η συντριπτική πλειοψηφία τους (ποσοστό 92.31%) δεν συμμετέχει σε καμία από τις οργανωμένες ομάδες του Τ.Ε.Ι. 2 άτομα συμμετέχουν σε κομματική ομάδα (ποσοστό 3.85%), 1 άτομο (ποσοστό 1.92%) στη θεατρική ομάδα και 1 άτομο (ποσοστό 1.92%) στη χορευτική ομάδα (Πίνακας 31 , Σχήμα 31).

Ερωτ.28-28B: Συμμετέχεις σε κάποια από τις οργανωμένες ομάδες του Τ.Ε.Ι. και σε ποια/ποιές

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΤΟΥ Τ.Ε.Ι.	f	rf%
ΟΧΙ	48	92.31
Ομάδα Θεάτρου	1	1.92
Ομάδα Χορού	1	1.92
Ομάδα Αθλητισμού	0	0.00
Ομάδα Φωτογραφίας	0	0.00
Ομάδα Μουσικής	0	0.00
Κομματική Ομάδα	2	3.85
Άλλη	0	0.00
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 31: Συμμετοχή των ερωτηθέντων σε ομάδες του Τ.Ε.Ι.

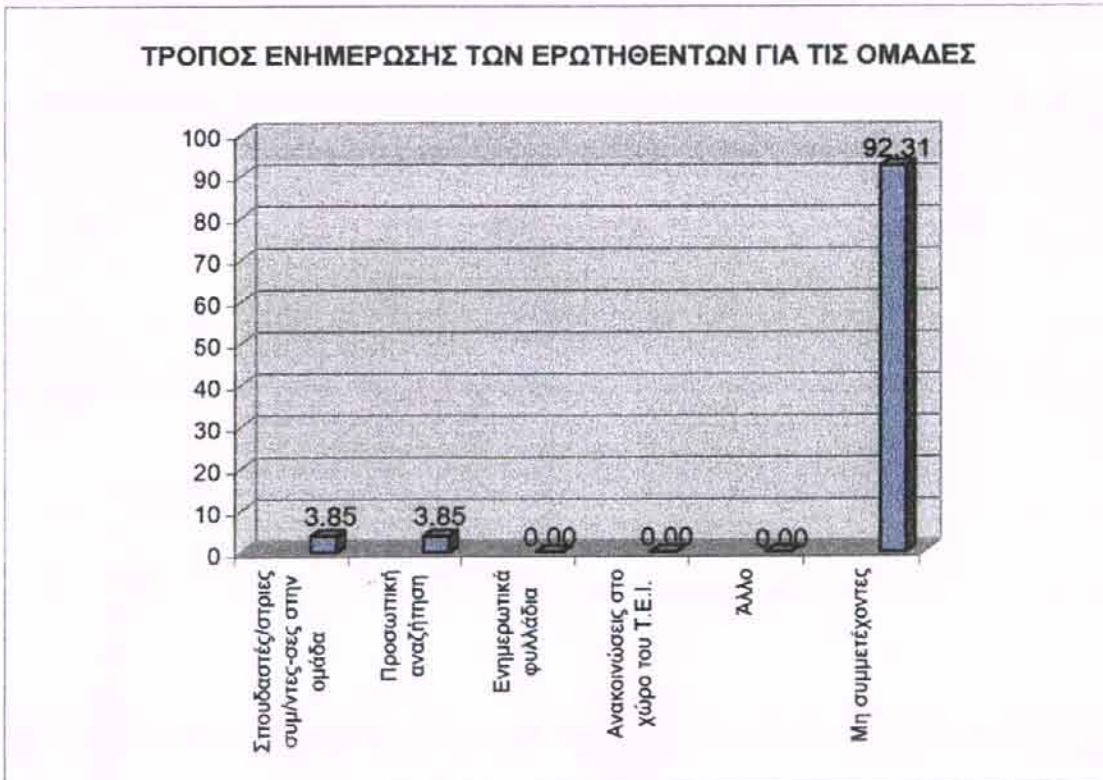
Σχήμα 31: Συμμετοχή των ερωτηθέντων σε οργανωμένες ομάδες του Τ.Ε.Ι.

Από τους συμμετέχοντες στις παραπάνω ομάδες του Τ.Ε.Ι., οι 2 (ποσοστό 3.85%) ενημερώθηκαν από σπουδαστές/στριες που ήδη συμμετείχαν στην ομάδα, ενώ οι άλλοι 2 (ποσοστό 3.85%) από την προσωπική τους αναζήτηση (Πίνακας 32, Σχήμα 32).

Ερώτ.29: Η ενημέρωση για την ύπαρξη των παραπάνω ομάδων έγινε από

ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ	f	rf%
Σπουδαστές/στριες συμ/ντες-σες στην ομάδα	2	3.85
Προσωπική αναζήτηση	2	3.85
Ενημερωτικά φυλλάδια	0	0.00
Ανακοινώσεις στο χώρο του Τ.Ε.Ι.	0	0.00
Άλλο	0	0.00
Μη συμμετέχοντες	48	92.31
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 32: Τρόπος ενημέρωσης των ερωτηθέντων για τις ομάδες

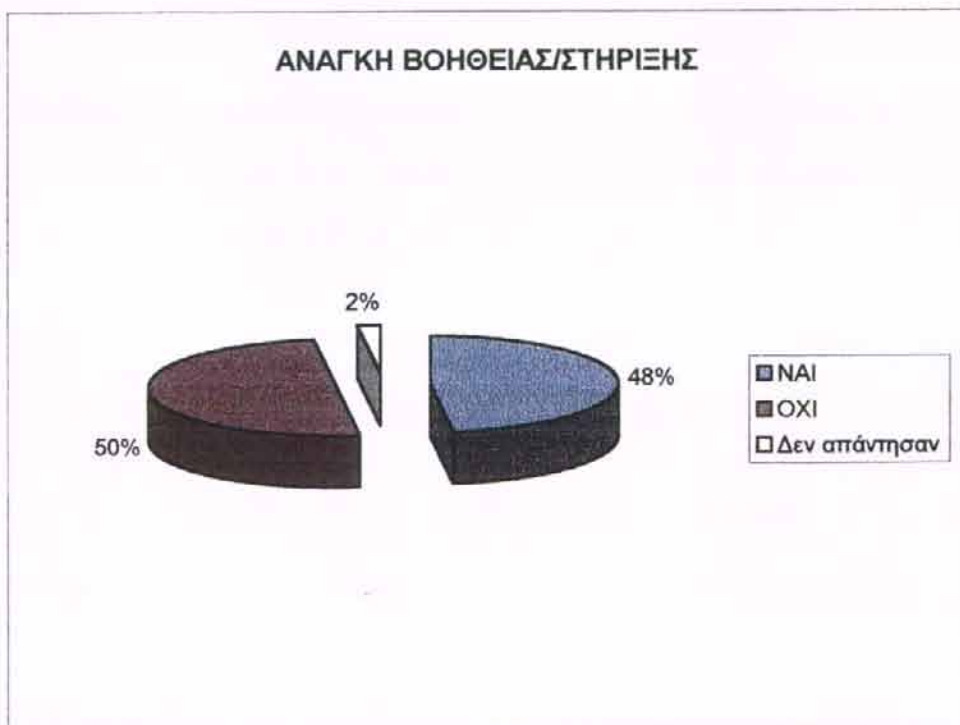
Σχήμα 32: Τρόπος ενημέρωσης των ερωτηθέντων για τις ομάδες

Σε ποσοστό 50% οι ερωτηθέντες δεν ένιωσαν την ανάγκη στήριξης και βοήθειας το χρονικό διάστημα που βρίσκονται στην Πάτρα, ενώ παρόμοιο ήταν και το ποσοστό (48.08%) εκείνων που ένιωσαν την ανάγκη για στήριξη και βοήθεια (Πίνακας 33, Σχήμα 33).

Ερώτ. 30: Το χρονικό διάστημα που βρίσκεσαι στην Πάτρα ένιωσες την ανάγκη βοήθειας/στήριξης

ΑΝΑΓΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ/ΣΤΗΡΙΞΗΣ	f	rf%
ΝΑΙ	25	48.08
ΟΧΙ	26	50.00
Δεν απάντησαν	1	1.92
ΣΥΝΟΛΟ	52	100.00

Πίνακας 33: Ανάγκη των ερωτηθέντων για βοήθεια/στήριξη

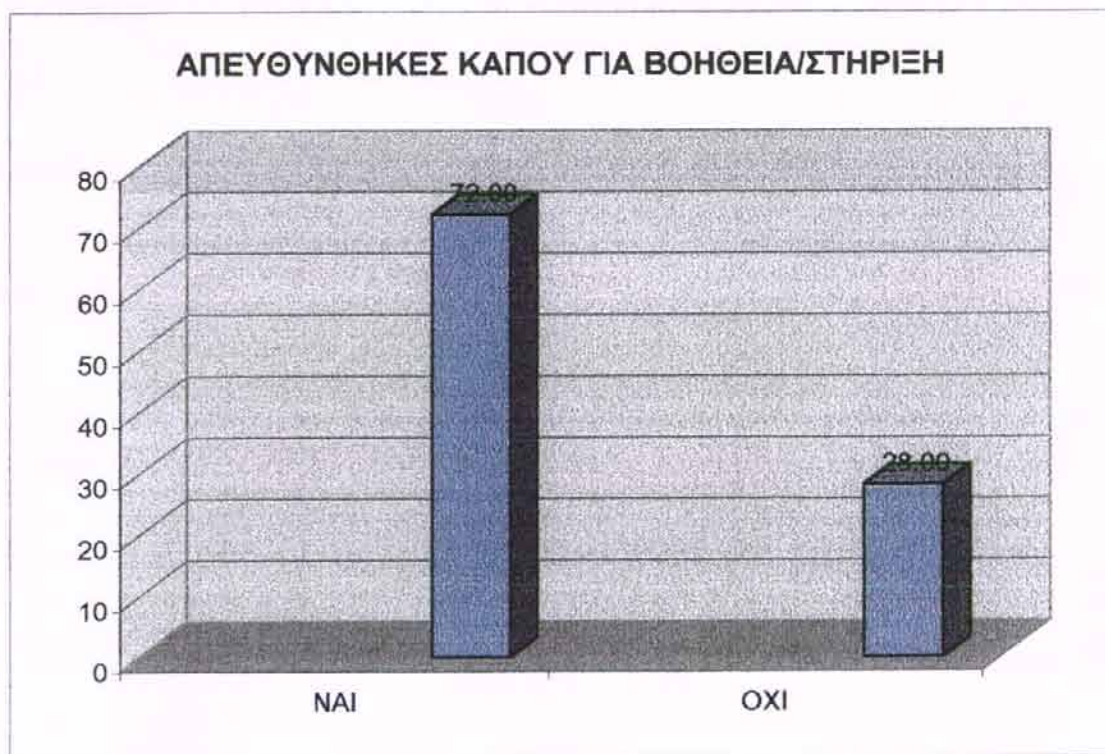
Σχήμα 33: Ανάγκη των ερωτηθέντων για βοήθεια/στήριξη

Από τα 25 άτομα που απάντησαν ότι ένιωσαν την ανάγκη βοήθειας και στήριξης το χρονικό διάστημα που βρίσκονται στην Πάτρα, η πλειοψηφία (18 άτομα, ποσοστό 72%) είχε απευθυνθεί κάπου για βοήθεια/στήριξη (Πίνακας 34, Σχήμα 34).

Ερώτ. 31: Σε περίπτωση που απάντησες ότι ένιωσες την ανάγκη για κάποιου είδους βοήθεια/στήριξη απευθύνθηκες κάπου για να την ζητήσεις

ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΠΟΥ ΓΙΑ ΒΟΗΘΕΙΑ/ΣΤΗΡΙΞΗ	f	rf%
ΝΑΙ	18	72.00
ΟΧΙ	7	28.00
ΣΥΝΟΛΟ	25	100.00

Πίνακας 34: Απευθύνθηκες κάπου για βοήθεια/στήριξη

Σχήμα 34: Απευθύνθηκες κάπου για βοήθεια/στήριξη

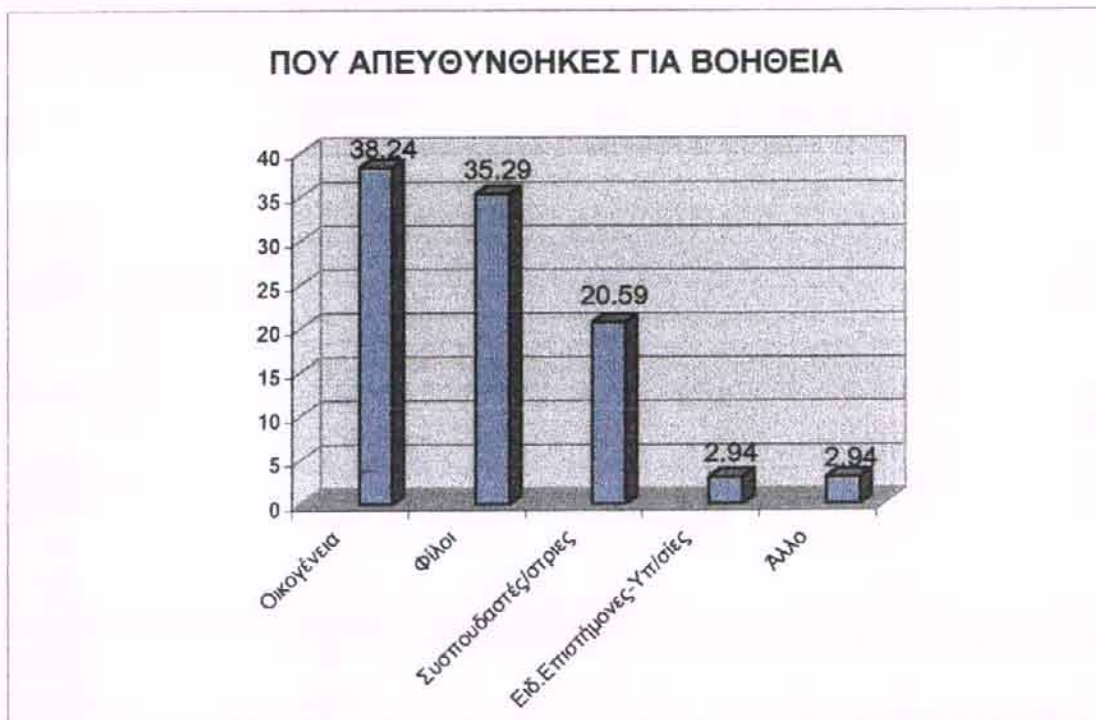
Οι 18 από τους ερωτηθέντες που απάντησαν "ναι" στην ερώτηση 31, έδωσαν 13 απαντήσεις (ποσοστό 38.24%) ότι απευθύνθηκαν κυρίως στην οικογένειά τους, 12 απαντήσεις (ποσοστό 35.29%) στους φίλους, 7 απαντήσεις (ποσοστό 20.59%) στους συσπουδαστές/στρίες τους, ενώ μοναδική ήταν η απάντηση (ποσοστό 2.94%) σε ειδικούς επιστήμονες/υπηρεσίες (Πίνακας 35, Σχήμα 35).

Παρατήρηση: Στην ερώτηση αυτή οι ερωτηθέντες, σε κάποιες περιπτώσεις, έδωσαν παραπάνω από μια απάντηση. Έτσι η συγκεκριμένη μέτρηση αναφέρεται στο σύνολο των απαντήσεων που αυτοί/ές έδωσαν.

Ερώτ.31Α: Ανέφερε πού απευθύνθηκες για βοήθεια/στήριξη

ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΘΗΚΕΣ	f	rf%
Οικογένεια	13	38.24
Φίλοι	12	35.29
Συσπουδαστές/στρίες	7	20.59
Ειδ.Επιστήμονες-Υπ/σίες	1	2.94
Άλλο	1	2.94
ΣΥΝΟΛΟ	34	100.00

Πίνακας 35: Πού απευθύνθηκαν οι ερωτηθέντες

Σχήμα 35: Πού απευθύνθηκαν οι ερωτηθέντες

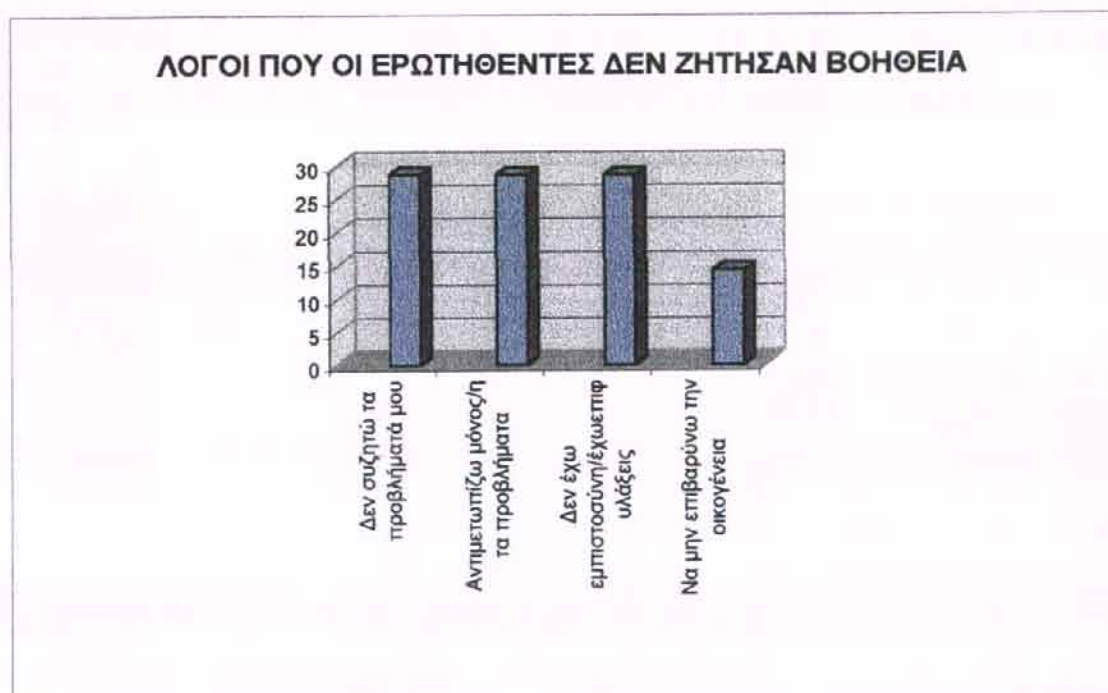
Οι 7 από τους ερωτηθέντες που απάντησαν "όχι" στην ερώτ.31 ανέφεραν τους εξής παρακάτω λόγους όπου δεν ζήτησαν βοήθεια: δεν συζητώ τα προβλήματά μου (ποσοστό 28.57%), αντιμετωπίζω μόνος/η τα προβλήματα (ποσοστό 28.57%), δεν έχω εμπιστοσύνη/έχω επιφυλάξεις (ποσοστό 28.57%) και να μην επιβαρύνω την οικογένεια (ποσοστό 14.29%) (Πίνακας 36, Σχήμα 36).

Παρατήρηση: Οι απαντήσεις κατηγοριοποιήθηκαν και μετρήθηκαν στο σύνολο τους και όχι στο σύνολο των ερωτηθέντων, αφού κάποιοι από τους ερωτηθέντες έδωσαν παραπάνω από έναν λόγους.

Ερώτ.31B: Αν όχι, θα ήθελες να αναφέρεις μέχρι τρεις λόγους που σε οδήγησαν να μην το κάνεις

ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΖΗΤΗΣΑ ΒΟΗΘΕΙΑ	f	rf%
Δεν συζητώ τα προβλήματά μου	2	28.57
Αντιμετωπίζω μόνος/η τα προβλήματα	2	28.57
Δεν έχω εμπιστοσύνη/έχω επιφυλάξεις	2	28.57
Να μην επιβαρύνω την οικογένεια	1	14.29
ΣΥΝΟΛΟ	7	100.00

Πίνακας 36: Λόγοι που οι ερωτηθέντες δεν ζήτησαν βοήθεια

Σχήμα 36: Λόγοι που οι ερωτηθέντες δεν ζήτησαν βοήθεια

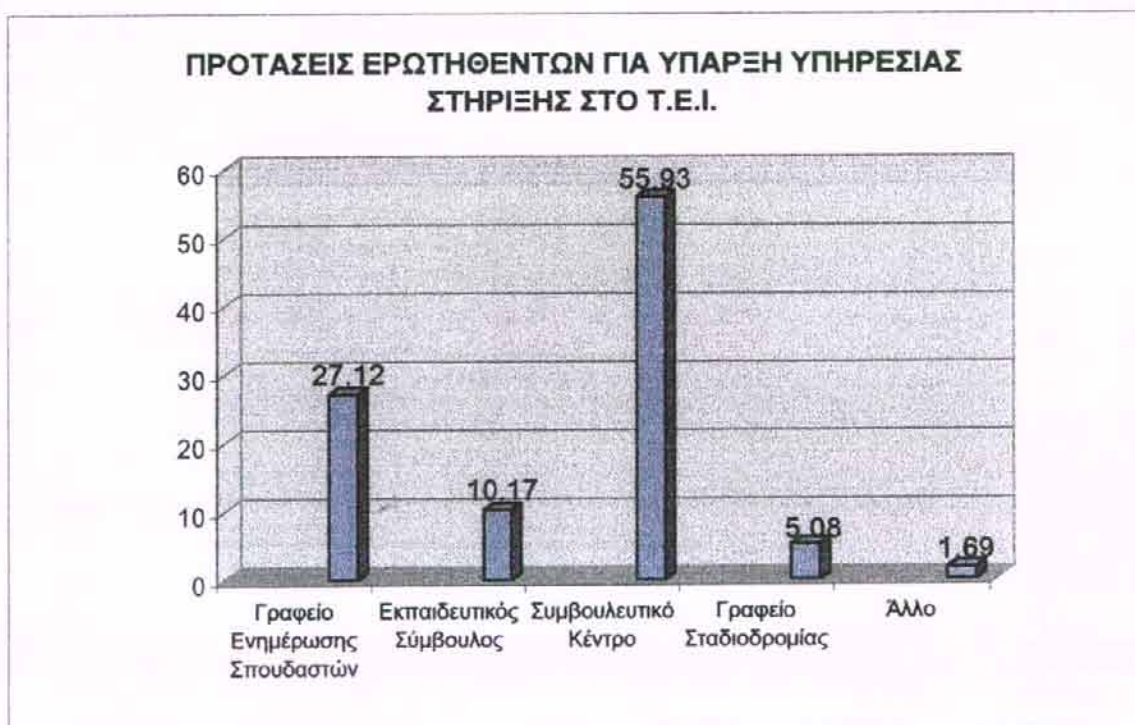
Πάνω από το 50% των ερωτηθέντων (ποσοστό 55.33%) προτείνει να υπάρχει στο Τ.Ε.Ι ως υπηρεσία στήριξης ένα Συμβουλευτικό Κέντρο, 16 άτομα (ποσοστό 27.12%) προτείνει το Γραφείο Ενημέρωσης Σπουδαστών, 6 άτομα (ποσοστό 10.17%) προτείνει τον Εκπαιδευτικό Σύμβουλο και 3 άτομα (ποσοστό 5.08%) το Γραφείο Σταδιοδρομίας (Πίνακας 37, Σχήμα 37).

Παρατήρηση: Η μέτρηση έγινε στο σύνολο των απαντήσεων που έδωσαν οι ερωτηθέντες.

Ερώτ. 32 : *Οι σπουδαστές/στριες μπορεί κάποια στιγμή της ζωής τους να νιώσουν την ανάγκη για την παροχή εξειδικευμένης βοήθειας/στήριξης. Σε αυτή την περίπτωση, τι θα μπορούσες να προτείνεις ως υπηρεσία στήριξης να υπάρχει και να λειτουργεί στο χώρο του Τ.Ε.Ι.*

ΤΙ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙΣ ΩΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΟ Τ.Ε.Ι.	f	rf%
Γραφείο Ενημέρωσης Σπουδαστών	16	27.12
Εκπαιδευτικός Σύμβουλος	6	10.17
Συμβουλευτικό Κέντρο	33	55.93
Γραφείο Σταδιοδρομίας	3	5.08
Άλλο	1	1.69
ΣΥΝΟΛΟ	59	100.00

Πίνακας 37: Προτάσεις των ερωτηθέντων

Σχήμα 37: Προτάσεις των ερωτηθέντων

1. Σχέση σειράς γέννησης των ερωτηθέντων με την ευκολία ανάπτυξης φιλικών σχέσεων

Από τα 25 πρωτότοκα παιδιά, στην πλειοψηφία τους (ποσοστό 68%), έχουν αναπτύξει φιλικές σχέσεις «Αρκετά εύκολα» έως «Πολύ εύκολα» ενώ το 32% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι απέκτησε φιλικές σχέσεις από «Ελάχιστα εύκολα» έως «Καθόλου εύκολα». Τα δευτερότοκα παιδιά σε υψηλό ποσοστό 86%, έχουν αναπτύξει φιλικές σχέσεις «Αρκετά εύκολα» έως «Πολύ εύκολα» και ένα ποσοστό 13.6% απάντησε «Ελάχιστα εύκολα». Από τα 5 τριτότοκα παιδιά, τα 3 (ποσοστό 60%) έχουν αναπτύξει φιλικές σχέσεις «Αρκετά εύκολα» έως «Πολύ εύκολα» και 2 παιδιά (ποσοστό 40%) απάντησαν «Ελάχιστα εύκολα» (Πίνακας 38).

Παρατηρούμε ότι τα δευτερότοκα παιδιά σε σχέση με τα άλλα, είχαν τα υψηλότερα ποσοστά ευκολίας ανάπτυξης φιλικών σχέσεων κατά τη μετάβασή τους στη Πάτρα. Βέβαια και οι υπόλοιποι από τους ερωτηθέντες δεν δυσκολεύτηκαν πάρα πολύ να αναπτύξουν φιλικές σχέσεις και αυτό ίσως να οφείλεται σε παράγοντες πέραν της σειράς γέννησής τους.

ΣΕΙΡΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΕΥΚΟΛΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΦΙΛΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	1 ^ο ΠΑΙΔΙ		2 ^ο ΠΑΙΔΙ		3 ^ο ΠΑΙΔΙ		ΑΛΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Πολύ εύκολα	5	20	8	36.4	1	20	0	0.0	14	26.9
Αρκετά εύκολα	12	48	11	50	2	40	0	0.0	25	48.1
Ελάχιστα εύκολα	6	24	3	13.6	2	40	0	0.0	11	21.2
Καθόλου εύκολα	2	8	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	3.8
ΣΥΝΟΛΟ	25	100	22	100	5	100	0	0.0	52	100

Πίνακας 38

2. Σχέση Χλμ. Απόστασης του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων με το χρονικό διάστημα εξοικείωσης με τη πόλη της Πάτρας.

Όσον αφορά στη σχέση της Χλμ. απόστασης του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων, φαίνεται να μην υπάρχει άμεση συνάφεια με το χρονικό διάστημα εξοικείωσης των ερωτηθέντων με τη πόλη της Πάτρας, μιας και τα ποσοστά εξοικείωσης χρονικού διαστήματος 1-2 μηνών είναι υψηλά σε όλες τις κατηγορίες των Χλμ. αποστάσεων.

Έτσι, σε ποσοστό 100% των ερωτηθέντων που ο τόπος προέλευσής τους δεν υπερβαίνει τα 100 Χλμ. (αυτοί που θεωρήθηκαν ντόπιοι) , χρειάστηκαν 1-2 μήνες για να εξοικειωθούν. Σε ποσοστό 72.7% οι ερωτηθέντες που προέρχονται από τόπους μέτριας απόστασης από τη Πάτρα (101-300 Χλμ.), εξοικειώθηκαν στους πρώτους 2 μήνες. Παρόμοια είναι και τα ποσοστά των ερωτηθέντων που βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση (301-999 Χλμ.) και χρειάστηκαν 1-2 μήνες για να εξοικειωθούν (ποσοστό 62.5%). Επίσης οι 2 Κύπριοι σπουδαστές σε ποσοστό 100% χρειάστηκαν 1-2 μήνες για την εξοικείωσή τους με τη πόλη της Πάτρας (Πίνακας 39).

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΤΟΠΟΥ ΜΟΝ. ΚΑΤ/ΚΙΑΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΠΟΛΗ	0-100		101-300		301-999		>=1000		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-2 Μήνες	9	100	8	72.7	15	62.5	2	100	33	73.4
Πάνω από 2 Μήνες	0	0.0	3	27.3	6	25	0	0.0	9	20
Ακόμη δεν έχω εξοικειωθεί	0	0.0	0	0.0	2	8.3	0	0.0	2	4.4
Δεν Απάντησαν	0	0.0	0	0.0	1	4.2	0	0.0	1	2.2
ΣΥΝΟΛΟ	9	100	11	100	24	100	2	100	45	100

Πίνακας 39

3. Σχέση Χλμ. Απόστασης του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων με την επισκέψεων στην οικογένεια.

Όσον αφορά στη συχνότητα επισκέψεων των ερωτηθέντων, διαφαίνεται αρνητική συνάφεια με τη Χλμ. Απόσταση του τόπου μόνιμης κατοικίας τους. Δηλαδή, όσο πιο κοντινή είναι η απόσταση, τόσο πιο συχνά οι ερωτηθέντες επισκέπτονται την οικογένειά τους (ποσοστό 33.4%) για τις κοντινές αποστάσεις 0-100 Χλμ. Στις μέτριες αποστάσεις 101-300 Χλμ. Οι ερωτηθέντες σε ποσοστό 54.6% επισκέπτονται την οικογένειά τους «Μία φορά το μήνα» και 36.4% «κάθε 2 εβδομάδες». Στις μεγάλες αποστάσεις 301-999 Χλμ. Καθώς και τις αποστάσεις ≥ 1000 Χλμ. Σε αντίστοιχα ποσοστά 60.8% και 100%, οι ερωτηθέντες έχουν δώσει την απάντηση «Άλλο». Η απάντηση αυτή διευκρινίζεται από τους ερωτηθέντες και αφορά τις επισκέψεις τους στην οικογένεια, είτε μία φορά το δίμηνο είτε σε διακοπές (θερινές και εορτές) (Πίνακας 40).

Τα ποσοστά αυτά είναι λογικά, εφόσον όσο μεγαλώνει η απόσταση του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων από την Πάτρα τόσο δυσχεραίνει η συχνότητα πρόσβασής τους στις οικογένειές τους.

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΤΟΠΟΥ ΜΟΝ. ΚΑΤ/ΚΙΑΣ

ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	0-100		101-300		301-999		≥ 1000		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Κάθε Εβδομάδα	2	22.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	4.4
Κάθε 2 Εβδομάδες	3	33.4	4	36.4	1	4.4	0	0.0	8	17.8
Μια φορά το Μήνα	2	22.2	6	54.6	8	34.8	0	0.0	16	35.6
Άλλο	2	22.2	1	9	14	60.8	2	100	19	42.2
ΣΥΝΟΛΟ	9	100	11	100	23	100	2	100	45	100

Πίνακας 40

4. Σχέση Χλμ. Απόστασης του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων με την συχνότητα τηλεφωνικής επικοινωνίας με την οικογένεια.

Η Χλμ. απόσταση του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων φαίνεται να μην επηρεάζει την συχνότητα της τηλεφωνικής επικοινωνίας με την οικογένειά τους, μιας και στις 4 κατηγορίες που αφορούν τη Χλμ. απόσταση, τα ποσοστά που συναντώνται στην κατηγορία «Σχεδόν καθημερινά» της συχνότητας τηλεφωνικής επικοινωνίας είναι υψηλά.

Έτσι, σχεδόν οι μισοί ερωτηθέντες (ποσοστό 45.4%) που απέχουν μέτρια απόσταση από την πόλη της Πάτρας (101-300 Χλμ.) τηλεφωνούν «Σχεδόν καθημερινά» στην οικογένειά τους και σε ποσοστό 36.4% τηλεφωνούν «τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα». Στις μακρινές αποστάσεις (301-999 Χλμ.) οι 16 από τους 23 ερωτηθέντες (ποσοστό 69,6%) τηλεφωνούν «Σχεδόν καθημερινά» στις οικογένειές τους, ενώ οι 6 από τους 23 (ποσοστό 26%) τηλεφωνούν «Τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα» (Πίνακας 41).

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΤΟΠΟΥ ΜΟΝ. ΚΑΤ/ΚΙΑΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	0-100		101-300		301-999		>=1000		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Σχεδόν Καθημερινά	6	66.7	5	45.4	16	69.6	1	50	28	62.2
Τουλάχιστον 2 φορές την Εβδ.	1	11.1	4	36.4	6	26	1	50	12	26.7
1-2 φορές το Μήνα	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Άλλο	2	22.2	2	18.2	1	4.4	0	0.0	5	11.1
ΣΥΝΟΛΟ	9	100	11	100	23	100	2	100	45	100

Πίνακας 41

5. Σχέση Χλμ. Απόστασης του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων με την συχνότητα επαφής με φίλους/ες που είχαν πριν την εισαγωγή τους στα Τ.Ε.Ι.

Η Χλμ. απόσταση του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων, φαίνεται να μην επηρεάζει τη διατήρηση των προηγούμενων φιλικών σχέσεων τους και μετά την εισαγωγή τους στο τμήμα της Κ.Ε. του Τ.Ε.Ι Πάτρας. Έτσι, στις κοντινές Χλμ. αποστάσεις 0-100 Χλμ. οι ερωτηθέντες σε ποσοστό 40% έχουν «Πολύ συχνά» επαφή με τους φίλους/ες. Σε παρόμοια ποσοστά 45.6% και 41.7% κυμαίνονται αντίστοιχα οι μεσαίες και οι μεγάλες Χλμ. αποστάσεις των ερωτηθέντων που διατηρούν «Συχνά» και «Αρκετά συχνά» επαφή με τους φίλους/ες τους. Είναι αξιοσημείωτο το ποσοστό των Κύπριων σπουδαστών που έχουν «Συχνά» 50% και «Αρκετά συχνά» 50% επαφή με φίλους /ες που είχαν πριν εισαχθούν στο Τ.Ε.Ι, ενώ μεγάλο είναι το ποσοστό των ερωτηθέντων (33.4%) που η μόνιμη κατοικία τους δεν υπερβαίνει τα 100 Χλμ. και διατηρούν «Ελάχιστα» επαφή με τους φίλους/ες τους. (Πίνακας 42).

ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΤΟΠΟΥ ΜΟΝ. ΚΑΤ/ΚΙΑΣ

ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΦΙΛΟΥΣ/ΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΤΕΙ	0-100		101-300		301-999		>=1000		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
<i>Πολύ Συχνά</i>	6	40	2	18.2	6	25	0	0.0	14	26.9
<i>Αρκετά Συχνά</i>	2	13.3	1	9	10	41.7	1	50	14	26.9
<i>Συχνά</i>	2	13.3	5	45.6	5	20.8	1	50	13	25
<i>Ελάχιστα</i>	5	33.4	2	18.2	3	12.5	0	0.0	10	19.2
<i>Καθόλου</i>	0	0.0	1	9	0	0.0	0	0.0	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	15	100	11	100	24	100	2	100	52	100

Πίνακας 42

6. Σχέση είδους γεωγραφικής περιοχής της μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων με την αίσθηση της πρώτης επαφής με την πόλη της Πάτρας.

Αναφερόμενοι στη γεωγραφική περιοχή προέλευσης των σπουδαστών/στριών, βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό που προέρχεται από αστική περιοχή έχει αρνητική έως ουδέτερη εντύπωση από τη πρώτη επαφή από τη πόλη της Πάτρας (ποσοστό 54.8%). Πιθανόν, οι σπουδαστές να είχαν αυτή την εντύπωση, διότι το αστικό περιβάλλον της Πάτρας δεν διαφέρει από το αστικό περιβάλλον του τόπου μόνιμης διαμονής τους.

Αντίθετα, διακρίνουμε ότι για τους/τις σπουδαστές/στρίες που προέρχονται από αγροτική περιοχή, η εντύπωση της πρώτης επαφής τους με τη πόλη της Πάτρας είναι θετική (ποσοστό 62.5%). Αυτό λοιπόν μπορεί να οφείλεται στη μετάβασή τους από ένα τόπο με περιορισμένα ερεθίσματα, δυνατότητες και διαφορετικό τρόπο ζωής (όπως αγροτικές περιοχές), σε ένα αστικό περιβάλλον (όπως η πόλη της Πάτρας), όπου οι πηγές γνώσης, ψυχαγωγίας και τρόπου ζωής ποικίλουν (Πίνακας 43).

ΕΙΔΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΟΝ. ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

1 ^η «ΕΠΑΦΗ» ΜΕ ΤΗ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ	ΑΣΤΙΚΗ		ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ		ΑΓΡΟΤΙΚΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Πολύ Θετική	1	3.2	1	7.7	0	0.0	2	3.9
Θετική	3	9.7	4	30.7	5	62.5	12	23
Συχνά	9	29	5	38.5	2	25	16	30.8
Ουδέτερη	8	25.8	2	15.4	0	0.0	10	19.2
Αρνητική	4	12.9	1	7.7	0	0.0	5	9.6
Πολύ Αρνητική	6	19.4	0	0.0	1	12.5	7	13.5
ΣΥΝΟΛΟ	31	100	13	100	8	100	52	100

Πίνακας 43

7. Σχέση είδους γεωγραφικής περιοχής της μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων με το χρονικό διάστημα εξοικείωσης με την πόλη της Πάτρας.

Παρατηρούμε στη συγκεκριμένη συσχέτιση πώς το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών/στριών, είτε προέρχονται από αστική περιοχή (51.6%), είτε από ημιαστική (84.6%), είτε από αγροτική (75%), εξοικειώθηκε με την πόλη της Πάτρας σε μικρό χρονικό διάστημα. (Πίνακας 44). Άρα, το χρονικό διάστημα εξοικείωσης με την πόλη είναι ανεξάρτητο από το βαθμό αστικότητας του τόπου μόνιμης κατοικίας των ερωτηθέντων.

ΕΙΔΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΟΝ. ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ	ΑΣΤΙΚΗ		ΗΜΙΑΣΤΙΚΗ		ΑΓΡΟΤΙΚΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-2 Μήνες	16	51.6	11	84.6	6	75	33	63.5
Πάνω από 2 Μήνες	8	25.8	0	0.0	1	12.5	9	17.3
Ακόμη δεν έχω Εξοικειωθεί	0	0.0	2	15.4	0	0.0	2	3.9
Δεν Απάντησαν	7	22.6	0	0.0	1	12.5	8	15.3
ΣΥΝΟΛΟ	31	100	13	100	8	100	52	100

Πίνακας 44

8. Σχέση μηνιαίου εισοδήματος οικογένειας των ερωτηθέντων με το είδος τόπου διαμονής στην πόλη της Πάτρας.

Παρατηρούμε πως και στις τρεις κατηγορίες του εισοδήματος, πλειοψηφεί στη κατηγορία του τόπου διαμονής, η απάντηση «μόνος/η». Έτσι στις οικογένειες με υψηλό εισόδημα 5 από τους 12 ερωτηθέντες (ποσοστό 41.7%) διαμένει «μόνος/η». Στη κατηγορία μέσου μηνιαίου εισοδήματος σχεδόν οι μισοί από τους ερωτηθέντες (ποσοστό 48.7%) μένουν μόνοι/νες τους και 10 από τους 37 ερωτηθέντες (ποσοστό 27%) συγκατοικούν σε ενοικιαζόμενα διαμερίσματα. Τέλος, στη κατηγορία του χαμηλού μηνιαίου εισοδήματος οι 2 από τους 3 ερωτηθέντες (ποσοστό 66.7%) μένουν μόνοι/νες τους (Πίνακας 45).

Φαίνεται λοιπόν, ότι παρόλο που το εισόδημα της οικογένειας θα μπορούσε να επηρεάζει το είδος του τόπου διαμονής, να μην διαφοροποιεί τις συνθήκες διαμονής των ερωτηθέντων.

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΕΙΔΟΣ ΤΟΠΟΥ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗ ΠΑΤΡΑ	ΥΨΗΛΟ		ΜΕΣΟ		ΧΑΜΗΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Φοιτητική Εστία	0	0.0	2	5.4	0	0.0	2	3.8
Συγκ. σε Ένοικ. Διαμέρισμα	3	25	10	27	1	33.3	14	26.9
Φιλοξενία	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Με Πατρική Οικογένεια	4	33.3	3	8.1	0	0.0	7	13.5
Μόνος/η	5	41.7	18	48.7	2	66.7	25	48
Άλλο	0	0.0	3	8.1	0	0.0	3	5.8
Δεν Απάντησαν	0	0.0	1	2.7	0	0.0	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	12	100	37	100	3	100	52	100

Πίνακας 45

9. Σχέση μηνιαίου εισοδήματος οικογένειας των ερωτηθέντων με τους λόγους που δεν εργάζονται.

Από τους 10 ερωτηθέντες που δεν εργάζονται και έχουν υψηλό εισόδημα, οι 6 (ποσοστό 60%) απάντησαν πως «δεν έχουν ανάγκη εργασίας» και ένα ποσοστό 20% πως «δεν έχει χρόνο λόγω σπουδαστικών υποχρεώσεων». Από τους 34 ερωτηθέντες με μέσο μηνιαίο εισόδημα, οι 14 απάντησαν πως δεν έχουν ανάγκη εργασίας (ποσοστό 41.1%), οι 9 από τους 34 πως δεν έχουν χρόνο λόγω των σπουδών τους (ποσοστό 26.5%), καθώς και στα ίδια ποσοστά (26.5%) οι ερωτηθέντες ψάχνουν και δεν βρίσκουν εργασία. Τέλος, οι 2 από τους 3 ερωτηθέντες που έχουν χαμηλό οικογενειακό εισόδημα (ποσοστό 66.7%) απαντούν πως δεν έχουν ανάγκη εργασίας, ενώ μόνο 1 (ποσοστό 33.3%) απάντησε πως δεν βρίσκει εργασία (Πίνακας 46).

Τα ποσοστά λοιπόν, που είναι τα μεγαλύτερα και στις τρεις κατηγορίες οικογενειακού εισοδήματος, αναφέρονται στο ότι οι σπουδαστές διαφοροποιούν το ρόλο τους από αυτό του εργαζόμενου σπουδαστή και απαντούν πως δεν έχουν ανάγκη εργασίας.

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΡΓΑΖΕΣΑΙ	ΥΨΗΛΟ		ΜΕΣΟ		ΧΑΜΗΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%
<i>Δεν Βρίσκω Εργασία</i>	1	10	9	26.5	1	33.3	11	23.4
<i>Δεν έχω χρόνο λόγω σπουδών</i>	2	20	9	26.5	0	0.0	11	23.4
<i>Δεν έχω Ανάγκη Εργασίας</i>	6	60	14	41.1	2	66.7	22	46.8
Άλλο	1	10	2	5.9	0	0.0	3	6.4
ΣΥΝΟΛΟ	10	100	34	100	3	100	47	100

Πίνακας 46

10. Σχέση είδους λυκείου αποφοίτησης των ερωτηθέντων με την επιλογή του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας.

Φαίνεται πως το είδος Λυκείου αποφοίτησης επηρεάζει την επιλογή του τμήματος Κ.Ε. και αυτό διακρίνεται από τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους σπουδαστές και τις σπουδάστριες. Έτσι, 19 από τους 24 ερωτηθέντες που έχουν αποφοιτήσει από Τεχνικό λύκειο (ποσοστό 79.2%) και οι 4 από τους 5 ερωτηθέντες που έχουν αποφοιτήσει από Ε.Π.Λ. (ποσοστό 80%) επέλεξαν συνειδητά το Τμήμα Κ.Ε., ενώ η πλειοψηφία των αποφοίτων Γενικού λυκείου σπουδαστών/στριών , απάντησε σε ποσοστό 71.4% ότι οδηγήθηκαν στο Τμήμα Κ.Ε. βάσει των αποτελεσμάτων (Πίνακας 47).

ΕΙΔΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Κ.Ε.	ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ		ΤΕΧΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ		Ε.Π.Λ		ΑΛΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Συνειδητή Επιλογή	6	28.6	19	79.2	4	80	1	50	30	57.7
Βάση Αποτελεσμάτων	15	71.4	5	20.8	1	20	1	50	22	42.3
ΣΥΝΟΛΟ	21	100	24	100	5	100	2	100	52	100

Πίνακας 47

11. Σχέση επιλογής του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας με το χρονικό διάστημα εξοικείωσης με την πόλη της Πάτρας.

Η συνειδητή επιλογή είναι ένας παράγοντας μέσα από τον οποίο θα μπορούσαμε να πούμε ότι εξαρτάται η ομαλή εξέλιξη της ζωής του/της σπουδαστή/στριας στο νέο περιβάλλον που καλείται να ζήσει. Αυτό είναι δυνατό να παρατηρηθεί, από το γεγονός ότι το 80.8% των σπουδαστών/στριων που έχουν εξοικειωθεί μέσα σε «1-2 μήνες» συμπίπτει με το γεγονός ότι η σχολή Κ.Ε. ήταν συνειδητή επιλογή. Βέβαια, το ποσοστό του 63.1%, το οποίο δείχνει ότι βρίσκεται στη σχολή Κ.Ε. βάσει αποτελεσμάτων, δεν επηρεάζει σημαντικά το χρονικό διάστημα εξοικείωσης των σπουδαστών με την πόλη της Πάτρας (Πίνακας 48).

Επίσης τα ποσοστά που αφορούν το χρονικό διάστημα εξοικείωσης «πάνω από 2 μήνες», είναι μεγαλύτερο στους ερωτηθέντες που οδηγήθηκαν στο τμήμα Κ.Ε. βάσει αποτελεσμάτων (ποσοστό 31.6%), από αυτούς που επέλεξαν συνειδητά το τμήμα Κ.Ε. (ποσοστό 11.4%).

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Κ.Ε

ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗΣ ΜΕ ΤΗ ΠΟΛΗ	ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ ΕΠΙΛΟΓΗ		ΒΑΣΕΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜ.		ΣΥΝΟΛΟ	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
1-2 Μήνες	21	80.8	12	63.1	33	73.3
Πάνω από 2 Μήνες	3	11.4	6	31.6	9	20
Ακόμη δεν έχω Εξοικειωθεί	1	3.9	1	5.3	2	4.4
Δεν Απάντησαν	1	3.9	0	0.0	1	2.3
ΣΥΝΟΛΟ	26	100	19	100	45	100

Πίνακας 48

12. Σχέση επιλογής του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας με τον ελεύθερο χρόνο των ερωτηθέντων.

Η επιλογή του τμήματος Κ.Ε, φαίνεται να μην επηρεάζει τον ελεύθερο χρόνο που διαθέτουν οι σπουδαστές/στρίες για την διασκέδαση τους και ενασχόληση με χόμπι. Υπάρχει διαφοροποίησή ως προς το χρόνο που διαθέτουν οι σπουδαστές/στρίες για μελέτη για τη σχολή τους. Έτσι, το ποσοστό των σπουδαστών/στριων που ασχολείται περισσότερο με τη μελέτη για τη σχολή είναι αυτό που έχει οδηγηθεί στο τμήμα Κ.Ε. βάσει αποτελεσμάτων (ποσοστό 22.7%), σε αντίθεση με το χρόνο που αφιερώνουν οι σπουδαστές/στρίες που έχουν επιλέξει συνειδητά το τμήμα της Κ.Ε. (ποσοστό 16.6%) (Πίνακας 49).

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Κ.Ε

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ	ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ ΕΠΙΛΟΓΗ		ΒΑΣΕΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%
Μελέτη για Σπουδές	5	16.6	5	22.7	10	19.2
Διασκέδαση	11	36.6	7	31.8	18	34.6
Ενασχόληση με Χόμπι	9	30	6	27.3	15	28.8
Συμμετοχή σε Ομάδες	1	3.4	0	0.0	1	1.9
Άλλο	2	6.7	3	13.6	5	9.6
Δεν Απάντησαν	2	6.7	1	4.6	3	5.9
ΣΥΝΟΛΟ	30	100	22	100	52	100

Πίνακας 49

13. Σχέση επιλογής του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας με τον βαθμό ικανοποίησης από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας.

Ο βαθμός ικανοποίησης του/της σπουδαστή/στριας από το τμήμα της Κ.Ε. βλέπουμε ότι είναι άμεσα συνδεδεμένος με το γεγονός ότι η σχολή Κ.Ε. είναι συνειδητή επιλογή. Διαπιστώνουμε σ' αυτό το σημείο, ότι το ποσοστό 83.3% των σπουδαστών/στριών που συνειδητά έχει επιλέξει τη Σχολή στην οποία βρίσκεται, είναι «αρκετά» ικανοποιημένοι.

Επίσης, ένα ποσοστό των ερωτηθέντων που έχουν οδηγηθεί στη σχολή βάσει αποτελεσμάτων είναι «ελάχιστα» έως «καθόλου ικανοποιημένοι» από το τμήμα Κ.Ε. (ποσοστό 27.3%), σε αντίθεση με τα ποσοστά αυτών που έχουν επιλέξει συνειδητά το τμήμα Κ.Ε. (ποσοστό 13.4%) (Πίνακας 50).

Η ικανοποίηση των πρωτοετών σπουδαστών/στριών γύρω από τη σχολή της Κοινωνικής Εργασίας είναι, θα μπορούσαμε να πούμε, έντονη και πιο ξεκάθαρη όταν φοιτούν στη Σχολή την οποία έχουν επιλέξει. Το ενδιαφέρον για τη Σχολή είναι μεγαλύτερο όταν συμβαδίζει με την επιθυμία.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Κ.Ε

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ Κ.Ε	ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ ΕΠΙΛΟΓΗ		ΒΑΣΕΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%
<i>Απόλυτα</i>	1	3.3	2	9	3	5.9
<i>Αρκετά</i>	25	83.3	14	63.7	39	75
<i>Ελάχιστα</i>	4	13.3	5	22.7	9	17.4
<i>Καθόλου</i>	0	0.0	1	4.6	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	30	100	22	100	52	100

Πίνακας 50

14. Σχέση αριθμού παιδιών οικογένειας των ερωτηθέντων με το είδος του τόπου διαμονής τους στην πόλη της Πάτρας.

Όσον αφορά στη σύνθεση της οικογένειας των ερωτηθέντων, διαπιστώνουμε ότι παρόλο που αυξάνονται οι υποχρεώσεις της οικογένειας σε σχέση με τα μέλη που την απαρτίζουν, τα ποσοστά των σπουδαστών/στριών που μένουν μόνοι/ες είναι αρκετά υψηλά.

Έτσι λοιπόν, διακρίνουμε ότι στην οικογένεια με ένα παιδί το ποσοστό 50% είναι το ίδιο με την τετραμελή (ποσοστό 50%) αλλά και στη πενταμελή οικογένεια το ποσοστό των σπουδαστών/στριών που μένουν μόνοι/νες είναι αρκετά υψηλό 42.9%. Ίσως εδώ να διακρίνουμε ότι όσα και αν είναι τα μέλη της οικογένειας, εκείνη φροντίζει έτσι ώστε ο σπουδαστής/στρια να έχει τις καλύτερες συνθήκες διαβίωσης (Πίνακας 51).

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΕΙΔΟΣ ΤΟΠΟΥ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗ ΠΑΤΡΑ	1 ΠΑΙΔΙ		2 ΠΑΙΔΙΑ		3 ΠΑΙΔΙΑ		4 ΠΑΙΔΙΑ		ΣΥΝΟΛΟ	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Φοιτητική Εστία	0	0.0	2	7.8	0	0.0	0	0.0	2	3.8
Συγκατοίκηση σε Ενοικ. Διαμέρ.	0	0.0	6	23	8	38	0	0.0	14	26.9
Φιλοξενία	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
Με τη Πατρική Οικογένεια	0	0.0	3	11.6	3	14.3	1	33.3	7	13.5
Μόνος/η	1	50	13	50	9	42.9	2	66.7	25	48
Άλλο	1	50	1	3.8	1	4.8	0	0.0	3	5.8
Δεν Απάντησαν	0	0.0	1	3.8	0	0.0	0	0.0	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	2	100	26	100	21	100	3	100	52	100

Πίνακας 51

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΜΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των σπουδαστών/στριών

A. Η ηλικία

Η πλειοψηφία των σπουδαστών και σπουδαστριών κυμαίνεται από 18-20 ετών (ποσοστό 82.7%). Η ηλικία αυτή χαρακτηρίζεται από τον Παρασκευόπουλο ως η εφηβική νεότητα, που σημαίνει ότι εμπεριέχει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά και συμπεριφορές που από βιολογική άποψη έχει τελειώσει η εφηβική περίοδος και είναι πλέον ενήλικας, από κοινωνικής όμως άποψης βρίσκεται στο εξελικτικό στάδιο αναζήτησης.

B. Το φύλο

Στο δείγμα πλειοψηφεί συντριπτικά το γυναικείο φύλο σε ποσοστό 88.46% που φοιτά στο Τμήμα Κ.Ε. του Τ.Ε.Ι. Πάτρας. Έτσι, το δείγμα δεν μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό ως προς το φύλο. Όμως, μπορεί να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό ως προς το είδος της Σχολής, δηλαδή το τμήμα της Κ.Ε. και αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι γυναίκες δείχνουν μεγαλύτερη προτίμηση σε ορισμένα επαγγέλματα. Αυτό συμβαίνει και στις σχολές της Κ.Ε., εξ' αιτίας του περιεχομένου εργασίας και της ιδεολογίας του επαγγέλματος.

Γ. Αριθμός μελών οικογένειας

Η οικογένεια είναι κατά κυρίαρχο ρόλο τετραμελής ή πενταμελής. Μέχρι αυτό τον αριθμό μελών οικογένειας η δυνατότητα συνέχισης των σπουδών είναι μεγαλύτερη. Αυτό συμβαίνει ίσως λόγω της μεγαλύτερης οικονομικής ευμάρειας και του μικρού μεγέθους της οικογένειας, που ευνοεί την

μεγαλύτερη σχολική του επίδοση και αυξάνει τις πιθανότητες πρόσβασης του/της νέου/ας στην ανώτατη εκπαίδευση (Δημάκη, 1974 : 97- 99).

Δ. Βαθμός αστικότητας

Όσον αφορά στο βαθμό αστικότητας σε σχέση με την ερώτ. 11, όπου αναφέρεται η εντύπωση των ερωτηθέντων από την πρώτη επαφή τους με τη πόλη της Πάτρας, βλέπουμε ότι οι σπουδαστές που προέρχονται από αστικές περιοχές, η αίσθηση που τους έχει δημιουργηθεί είναι κυρίως ουδέτερη έως αρνητική. Επίσης, οι σπουδαστές/τριες που προέρχονται από ημιαστική περιοχή έχουν θετική έως ουδέτερη σχέση. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τους σπουδαστές/τριες που προέρχονται από αγροτική περιοχή και που είχαν κύρια θετική αίσθηση. Το παραπάνω μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει λογική βάση, μιας και η μετάβαση γίνεται από ένα χώρο με περιορισμένα ερεθίσματα (αγροτική περιοχή) σε μία μεγάλη πόλη με πληθώρα ερεθισμάτων και πληροφοριών, όπως η Πάτρα.

1.2. Χαρακτηριστικά Οικογένειας των σπουδαστών/στριών

A. Επάγγελμα γονέων

Είναι χαρακτηριστικό ότι στις οικογένειες των ερωτηθέντων, το μεγαλύτερο ποσοστό 46.15% των μητέρων δεν εργάζονται και ασχολούνται κυρίως με τα οικιακά. Παρατηρούμε λοιπόν ότι, ο πατέρας με την επαγγελματική του δραστηριότητα κυρίως είναι εκείνος που προσδιορίζει το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας και κατ' επέκταση φροντίζει για την παροχή οικονομικής στήριξης του/της σπουδαστή/στριας.

B. Μορφωτικό επίπεδο γονέων

Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων είναι παράγοντας προσδιοριστικός της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης της οικογένειας, όπως και των ευκαιριών πρόσβασης στα Τριτοβάθμια Εκπαιδευτικά ιδρύματα, δηλαδή Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι. Έτσι, βλέπουμε στο δείγμα μας, πως το μεγαλύτερο ποσοστό των γονέων των ερωτηθέντων είναι απόφοιτοι δημοτικού- για το πατέρα ποσοστό 40.38% και για την μητέρα ποσοστό 42.31%. Ενώ διαπιστώνεται ότι, το ποσοστό των γονέων που είναι πτυχιούχοι Ανώτατης-Ανώτερης Σχολής είναι ελάχιστο 13.46% και το ποσοστό γονέων που να είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου μηδενικό.

Επιβεβαιώνεται η άποψη του Πυργιωτάκη, ότι οι σπουδαστές που προέρχονται από οικογένεια με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, έχουν διαφορετικές ευκαιρίες να ανέλθουν στην εκπαιδευτική πυραμίδα. Η επιλογή της Σχολής των σπουδαστών/στριών μπορεί, λοιπόν να επηρεάζεται από το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειας.

Γ. Μηνιαίο εισόδημα οικογένειας

Αναφορικά με το εισόδημα της οικογένειας παρατηρείται ότι στη πλειοψηφία των ερωτηθέντων, κυμαίνεται στο μέσο επίπεδο. Παρόλο όμως, που το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας δεν είναι τόσο υψηλό, διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό 48.7% των σπουδαστών/στριών διαμένουν μόνοι/ες. Υπάρχει οικονομική στήριξη από την οικογένεια χωρίς να συμβάλλει ο σπουδαστής/στρία επαγγελματικά και αυτό διακρίνεται από το γεγονός ότι ένα μεγάλο 41.1% των σπουδαστών/στριών απαντά πως δεν έχει ανάγκη εργασίας.

Η οικογένεια λοιπόν, θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε, σε οποιοδήποτε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και αν βρίσκεται προσπαθεί να στηρίξει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τον/την σπουδαστή/στρία, κατά τη μετάβασή του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Ο/Η πρωτοετής σπουδαστής/στρια κατά τη μετάβασή του/της στην πόλη της Πάτρας

A) Είδος διαμονής

Διανύοντας ο/η πρωτοετής σπουδαστής/στρια την εφηβική νεότητα, με την εισαγωγή σε κάποιο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και με την οικονομική στήριξη της οικογένειας του δίνεται για πρώτη φορά η δυνατότητα να μείνει μόνος/η.

Σ' αυτή την περίοδο μετάβασης ο/η νέος/α που έχει ακόμη έντονα τα χαρακτηριστικά της εφηβείας όπως: την έντονη τάση για ανεξαρτητοποίηση και για την ανάπτυξη νέων σχέσεων με άλλα άτομα, μένοντας μακριά από την εξάρτηση της οικογένειας έρχεται αντιμέτωπος με τον εαυτό του.

Έτσι λοιπόν, καλείται να υιοθετήσει νέους κοινωνικούς ρόλους, ν' αναλάβει τις υποχρεώσεις απέναντι στον εαυτό του και να αναπτύξει στρατηγικές και μηχανισμούς, έτσι ώστε να σχηματίσει μια ενιαία ανεξάρτητη προσωπικότητα που θα τον βοηθήσει στην ομαλή του μετάβαση στις νέες συνθήκες περιβάλλοντος και ευρύτερα στην προσαρμογή του.

B) Γνωριμία με την πόλη της Πάτρας (πρώτη επαφή, εξοικείωση)

Από τους σπουδαστές/στρίες που ερωτήθηκαν σε σχέση με την γνωριμία και την πρώτη επαφή που είχαν με την πόλη της Πάτρας, το μεγαλύτερο ποσοστό 35.56% χαρακτηρίζεται από μια ουδέτερη στάση προς αυτή, ένα 26.67% από θετική και ένα 22.22% από αρνητική. Παρόλη τη στάση που είχαν οι σπουδαστές/στρίες την πρώτη φορά, η συντριπτική πλειοψηφία σε ποσοστό 73.33% εξοικειώθηκε μέσα σε 1-2 μήνες.

Σ' αυτό ίσως βοήθησε η ανάγκη του/της σπουδαστή/στριας για αναζήτηση και εξερεύνηση που του έδωσε την ευκαιρία να αναπτύξει φιλικό κύκλο αρκετά εύκολο (ποσοστό 48.08%). Μέσα από αυτό το φιλικό κύκλο και με τη βοήθεια αυτών των φίλων (ποσοστό 55.56%), οι σπουδαστές/στρίες γνώρισαν και ίσως προσπαθούν να γνωρίσουν ακόμα την πόλη της Πάτρας.

Όσο όμως και αν υπάρχουν καινούργιοι άνθρωποι που τους περιβάλλουν, όσο και αν τα ερεθίσματα και τα μηνύματα που δέχονται σ' αυτό το νέο περιβάλλον είναι πολλά, δεν σταματούν να διατηρούν την επαφή που είχαν με το φιλικό κύκλο που είχαν αναπτύξει πριν την εισαγωγή τους στο Τ.Ε.Ι.

Φαίνεται επίσης εδώ, ότι η ηλικία τους διακρίνεται από την έντονη κοινωνικότητα και έντονη τάση να ικανοποιήσει το ανήσυχο πνεύμα τους. Η θετική στάση που διακρίνεται στο ποσοστό των 26.67% που προέρχονται από αγροτική περιοχή, ίσως να σημαίνει ότι η δραπέτευση από μια περιοχή που δίνει λίγες ευκαιρίες για διασκέδαση και γνωριμία με συνομηλίκους, τους κάνει να έχουν τέτοια στάση απέναντι σε μια περιοχή αστική όπου τα ενδιαφέροντα, τα ερεθίσματα και οι ευκαιρίες ποικίλλουν.

Γ) Ελεύθερος χρόνος

Συγκρίνοντας και εξετάζοντας τον τρόπο που οι σπουδαστές/στρίες χρησιμοποιούν τον ελεύθερο χρόνο τους δεν μας δημιουργεί έκπληξη το γεγονός ότι το 36.6% έχει ως πρώτη επιλογή τη διασκέδαση, ως μέσο για γνωριμία και επαφή με οτιδήποτε καινούργιο. Ο σπουδαστικός τρόπος ζωής δίνει την ευκαιρία στους σπουδαστές/στρίες και την εξωτερική ενθάρρυνση για έντονες μεταμεσονύκτιες αναζητήσεις, στενές επαφές με φοιτητικά «καφενεία», φοιτητικά «δωμάτια», φοιτητικά «στέκια», συναντήσεις με συνομηλίκους για ανεπίσημες συζητήσεις που μπορεί να διαρκέσουν ακόμα και μέχρι τις πρωινές ώρες.

Χαρακτηριστικό επίσης είναι ότι το 30% ασχολείται και με οτιδήποτε τον/την ευχαριστεί, δηλαδή με χόμπι. Εδώ, βλέπουμε έντονα την τάση του/της σπουδαστή/στριας να ασχοληθεί με το εαυτό του/της και με ότι του/της δίνει ικανοποίηση. Είναι αξιοσημείωτο ότι παρόλο που διαθέτουν αρκετό χρόνο στη διασκέδαση και στα χόμπι, δεν παραμελούν τη μελέτη για τη Σχολή. Η μελέτη για τη Σχολή μπορεί να θεωρείται ως Τρίτη επιλογή, αλλά θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχει σημαντική θέση σε σχέση με ότι τους απασχολεί στον ελεύθερο χρόνο τους.

2.2 Ο νέος/α και η σχέση με την οικογένεια στο στάδιο της μετάβασης του/της

A) Συχνότητα επισκέψεων και τηλεφωνική επικοινωνία με την οικογένεια

Από τα ευρήματα της μελέτης μας διαπιστώνουμε ότι η χιλιομετρική απόσταση είναι παράγοντας που προσδιορίζει τη συχνότητα επισκέψεων στην οικογένεια. Σε ποσοστό 60.8% οι σπουδαστές/στρίες επισκέπτονται την οικογένεια τους, ανά διαστήματα πέρα του 1 μήνα, δηλαδή ανά δίμηνο και κατά τη διάρκεια θερινών διακοπών και εορτών. Ένα ποσοστό των σπουδαστών/στριών 54.6%, μια φορά το μήνα και αυτό συμβαίνει όταν η χιλιομετρική τους επιτρέπει σχετικά πιο εύκολα να τη διανύσουν.

Αντιθέτως, η τηλεφωνική επικοινωνία φαίνεται να μην επηρεάζεται από την χιλιομετρική απόσταση, αφού είναι σχεδόν καθημερινή ανεξάρτητα της απόστασης του τόπου διαμονής του δείγματος. Βασιζόμενοι στο παραπάνω, θα μπορούσαμε ίσως να επισημάνουμε ότι οι συναισθηματικοί δεσμοί μεταξύ των σπουδαστών και των οικογενειών τους είναι έντονη και δεν αλλοιώνονται εύκολα από την απόσταση και τις καινούριες συνθήκες και ερεθίσματα που δέχονται σε ένα νέο περιβάλλον. Η συναισθηματική στήριξη και αλληλεπίδραση που διακρίνεται σε αυτό το σημείο, ίσως να βοηθά τον/την

σπουδαστή/στρια να αντεπεξέλθει στις νέες συνθήκες που συναντά στο μεταβατικό αυτό στάδιο.

B) Οικονομική και συναισθηματική στήριξη – Εργασία

Η οικογένεια, παρατηρήσαμε σε προηγούμενα σχόλια ότι συμβάλλει οικονομικά και συναισθηματικά, ώστε ο σπουδαστής/στρια να βιώσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το στάδιο μετάβασής του, τόσο στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση όσο και στο νέο κοινωνικό – συναισθηματικό περιβάλλον.

Όσο διάστημα λοιπόν, είναι σπουδαστής/στρια και εξαρτάται οικονομικά και συναισθηματικά από την πατρική οικογένεια, παραμένει μέχρι ένα βαθμό έφηβος και μοιραία παρατείνεται η περίοδος προς την ενηλικίωση. Έτσι, η ανάγκη ανεξαρτητοποίησης και οικονομικής αυτονομίας φαίνεται από το γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό ερωτηθέντων 23.40% θα ήθελε να έχει εργασία, αλλά δεν βρίσκει. Αυτό ίσως να δηλώνει την έντονη επιθυμία και την ανάγκη να ξεφύγουν από τα δεσμά της γονεϊκής προστασίας και εξάρτησης και η σπουδαστική ζωή, ιδιαίτερα όταν αυτή τους επιβάλλει μια παραμονή μακριά από το πατρικό σπίτι, τους βοηθά προς αυτή τη κατεύθυνση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1 Ο/Η νέος/α και η μετάβασή του/της στο Τ.Ε.Ι. Πάτρας

A. Είδος Λυκείου αποφοίτησης

Στηριζόμενοι στα ποσοστά που προέκυψαν από την έρευνά μας, διαπιστώνουμε ότι το 46.15% αποφοίτησε από Τεχνικό Λύκειο. Οι σπουδαστές/στρίες που προέρχονται από Τ.Ε.Λ, το οποίο έχει τεχνική Εκπαίδευση, έχουν κύρια πρόσβαση και μεγαλύτερες πιθανότητες εισαγωγής στα Τ.Ε.Ι. απ' ό τι στα Α.Ε.Ι. Βλέπουμε όμως ότι το τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας κατά μεγάλο ποσοστό 57.9% ήταν *συνειδητή επιλογή*. Αυτό, ίσως να έχει ως αποτέλεσμα ότι το 75% των σπουδαστών/στριων είναι αρκετά ικανοποιημένοι από την μέχρι τώρα φοίτησή τους. Η συνειδητή επιλογή διευκολύνει την ομαλή μετάβασή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευσή.

Ίσως εδώ, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι το να βρίσκεται κανείς στο χώρο εκπαίδευσης που έχει επιλέξει, βοηθά ώστε ο/η πρωτοετής σπουδαστής/στρία να μπορέσει πιο εύκολα να ξεπεράσει τις δυσκολίες προσαρμογής στο νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον, έγκαιρα και καλύτερα. Αυτό ενδεχομένως να επηρεάζει τις σχέσεις του/της με τους άλλους συσπουδαστές/στρίες. Σ' αυτό το σημείο, οι στατιστικές αναλύσεις ως προς τις σχέσεις των σπουδαστών/στριών με τους άλλους/ες συσπουδαστές/στρίες, μας επιτρέπουν να δούμε ότι σε ποσοστό 48.08% αλλά και 44.23% των σπουδαστών/στριών, κυμαίνονται από αρκετά καλές έως καλές.

B. Τρόπος ενημέρωσης των σπουδαστών/στριών για το Τ.Ε.Ι.

Τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα δεν έχουν στόχο τους μόνο το πέρασμα γνώσεων, αλλά και την ολοκλήρωση της κοινωνικοποίησης και την προετοιμασία των νέων για τη μελλοντική επαγγελματική σταδιοδρομία.

Μελετώντας τα ποσοστά των σπουδαστών/στριών σε σχέση με τον τρόπο ενημέρωσης για την οργάνωση και λειτουργία του Τ.Ε.Ι., ένα ποσοστό 55% των ερωτηθέντων, μας απάντησε ότι ενημερώθηκε από τους σπουδαστές/στρίες μεγαλύτερων εξαμήνων.

Γνωρίζουμε ότι ο/η πρωτοετής σπουδαστής/στρία βρίσκεται αντιμέτωπος/η με μία εντελώς άγνωστη Εκπαιδευτική Κοινότητα. Με περισσότερη και δυσκολότερη ύλη την οποία θα πρέπει να μελετήσει, να αφομοιώσει και να είναι σε θέση να αποδώσει για να προοδεύσει. Νέο πρόγραμμα μαθημάτων, νέος τρόπος παρακολούθησης μαθημάτων αλλά και με ποικιλία απαιτήσεων γύρω από τη Σχολή, την οποία έχουν επιλέξει και όμως η πληροφόρηση και η ενημέρωση από τους φορείς της Κοινότητας του Τ.Ε.Ι. απουσιάζει.

Γ. Σχέσεις των πρωτοετών σπουδαστών/στριων με τους καθηγητές

Ένα άλλο σημείο που θα μπορούσαμε να σταθούμε με ενδιαφέρον είναι ότι οι σχέσεις των πρωτοετών σπουδαστών/στριων με τους καθηγητές τους χαρακτηρίζονται σε ποσοστό 88.46% τυπικές και 11.54% αδιάφορες.

Αυτό θα μπορούσε να ερμηνευτεί με τους εξής 2 τρόπους: Πρώτον, γιατί οι σπουδαστές/στρίες του Β' Εξαμήνου δεν έχουν την ευκαιρία να αντιμετωπιστούν με περισσότερη φιλική διάθεση από τους ίδιους τους καθηγητές. Δεύτερον, ίσως γιατί δεν έχουν βρεθεί ακόμη στη διαδικασία της πρακτικής άσκησης, που επιτρέπει την δημιουργία ουσιαστικότερης σχέσης μεταξύ σπουδαστή/στρίας και καθηγητή (μέσω της Εποπτείας).

Δ. Συμμετοχή των πρωτοετών σπουδαστών/στριων

στις δραστηριότητες του Τ.Ε.Ι.

Παρόλο που υπάρχουν οργανωμένες πολιτιστικές ομάδες στο Τ.Ε.Ι, - μόλις το 3.85% των ερωτηθέντων συμμετέχουν στη μουσική ομάδα, το 1.92% στη θεατρική ομάδα και το 1.92% στην ομάδα χορού – η ενημέρωση των σπουδαστών/στριων για τις ομάδες αυτές έγινε όχι από φορείς του Τ.Ε.Ι, αλλά μέσω προσωπικής αναζήτησης και με παρότρυνση συσπουδαστών τους.

Η ελλιπής πληροφόρηση που από την πλευρά του Τ.Ε.Ι λειτουργεί αποφασιστικά για την συμμετοχή και παρουσία των σπουδαστών/στριων σε οτιδήποτε έχει σχέση με το Τ.Ε.Ι, είναι φανερή. Η προβολή των δραστηριοτήτων του Τ.Ε.Ι απουσιάζει, με αποτέλεσμα για ακόμη μία φορά να μην προσελκύει η Εκπαιδευτική Κοινότητα τους/τις σπουδαστές/στρίες κοντά της.

3.2 Ο/Η νέος/α και η ανάγκη για βοήθεια / στήριξη κατά τη μετάβασή του/της στο Τ.Ε.Ι Πάτρας

Από τα αποτελέσματα της έρευνας που αφορούν στην ανάγκη για βοήθεια και στήριξη του πρωτοετούς σπουδαστή/στρίας, είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι ένα ποσοστό 50.02% δεν ένιωσε την ανάγκη βοήθειας / στήριξης κατά τη διάρκεια της μετάβασης και παραμονής του/της στην Πάτρα. Υπάρχει όμως και ένα ποσοστό 48.08% που νιώθοντας ότι περνά δύσκολες στιγμές, στράφηκε στην οικογένεια και στους φίλους.

Εδώ, διακρίνουμε ότι η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή του/της σπουδαστή/στρίας και ειδικά στον τομέα της συναισθηματικής στήριξης, αφού ένα ποσοστό 38.24% των ερωτηθέντων απευθύνθηκε εκεί, όταν ένιωσε την ανάγκη για βοήθεια και συναισθηματική στήριξη.

Επίσης είναι σημαντικό να αναφέρουμε, ότι ελάχιστοι στράφηκαν προς τους συσπουδαστές/στρίες σε ποσοστό μόλις 20.59% και μόνο ένα ποσοστό 2.94% σε Ειδικούς Επιστήμονες. Αυτό ίσως να συμβαίνει, επειδή δεν υπάρχουν Ειδικοί Επιστήμονες μέσα στην Εκπαιδευτική Κοινότητα του Τ.Τ.Ι, που μπορούν να τους προσφέρουν μία τέτοια δυνατότητα στους/στις σπουδαστές/στρίες.

Παρόλο που η συντριπτική πλειοψηφία των σπουδαστών/στριων είχε κάπου να απευθυνθεί σε περίπτωση ανάγκης, θα ήταν παράληψη να μην αναφέρουμε εκείνο το ποσοστό του 28% των ερωτηθέντων, που δεν είχε την ευκαιρία να βρει στήριξη τη στιγμή που τη χρειάστηκε, είτε γιατί δεν έμαθαν να συζητούν ό,τι τους απασχολεί, είτε δεν ήθελαν να επιβαρύνουν συναισθηματικά της οικογένειά τους, είτε δεν ένιωθαν εμπιστοσύνη για τους άλλους ώστε να αφήσουν ελεύθερους τους εαυτούς τους, για να μπορέσουν να βρουν λύση ή βοήθεια σε αυτό που τους απασχολούσε. Έτσι, είτε ο/η σπουδαστής/στρία είχε κάπου να στραφεί, είτε δεν είχε, είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός Συμβουλευτικού Κέντρου στο χώρο του Τ.Ε.Ι και αυτό φαίνεται από το ποσοστό των ερωτηθέντων που στη πλειοψηφία τους, το είχε επιλέξει.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. Η δημιουργία περιβάλλοντος εμπιστοσύνης και ενδιαφέροντος προς τους/τις σπουδαστές/στρίες από το ίδιο το Τ.Ε.Ι, καθιστά απαραίτητη την ύπαρξη πλήρης πληροφόρησης και ενημέρωσης των σπουδαστών/στριών από τους φορείς του Τ.Ε.Ι, για τον τρόπο λειτουργίας του και τις δυνατότητες που μπορεί να τους προσφέρει για τη μετέπειτα εξέλιξή τους.
2. Οι πολιτιστικές ομάδες του Τ.Ε.Ι, θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν και να οργανωθούν, έτσι ώστε οι σπουδαστές/στρίες να προσελκύνονται από αυτές και να συμμετέχουν. Αυτό θα έχει ίσως ως αποτέλεσμα, οι σπουδαστές/στρίες να προσεγγίσουν περισσότερο την Εκπαιδευτική Κοινότητα του Τ.Ε.Ι και να λειτουργήσουν υπέρ αυτής.
3. Η δημιουργία Συμβουλευτικού Κέντρου είναι απαραίτητη, έτσι ώστε να παρέχει ψυχοκοινωνική στήριξη στον/στην σπουδαστή/στρία με σκοπό:
 - να μπορέσει να ξεπεράσει τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στο στάδιο μετάβασης το οποίο βρίσκεται
 - να ξεπεράσει και να επιλύσει τους προβληματισμούς που γεννιούνται, καθώς βρίσκεται σε ένα νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον
 - να τον/την βοηθήσει να βρει καινούργιους τρόπους επίλυσης εξελικτικών – μετεφηβικών αναζητήσεων και προβληματισμών.

Έχοντας υπ' όψη όλα τα παραπάνω, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η μεγαλύτερη κοινωνική αξία της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, έγκειται στις ικανότητες της να αναπτύξει τον κοινωνικό οραματισμό των σπουδαστών και σπουδαστριών, να τους/τις προετοιμάσει για μια παραγωγική εργασία που θα τείνει προς την κοινωνική εξέλιξη, να υποβάλλει την υπάρχουσα γνώση

και τους θεσμούς σε μια κριτική εκτίμηση και να ψάξει για νέους τρόπους, με τους οποίους οι άνθρωποι θα ικανοποιούν τις υψηλές φιλοδοξίες τους για μια καλύτερη κοινωνία.

Ο χώρος της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης λοιπόν, θα είναι παιδαγωγικά αποδοτικός, όταν θα μπορεί να αγγίξει τους/τις σπουδαστές/στρίες στο περιβάλλον τους, όταν θα μπορέσει να συνδέσει τις πανεπιστημιακές τους εμπειρίες με τις ανησυχίες και τους προβληματισμούς τους.

Τέλος, θα ήταν καλύτερα οι προσωπικοί και κοινωνικοί προβληματισμοί των σπουδαστών/στριών, να μην έρχονται δεύτεροι σε σπουδαιότητα, μετά τους ακαδημαϊκούς εκπαιδευτικούς και επαγγελματικούς προβληματισμούς. Να έχουν δηλαδή πρωταρχική θέση, έτσι ώστε να δημιουργηθούν άνθρωποι, που στο μέλλον θα καλεστούν να πάρουν τη ζωή στα χέρια τους, να είναι άτομα υγιή, δημιουργικά και ολοκληρωμένα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. **Birou Alain**, «*Λεξικό των Κοινωνικών Επιστημών*», εκδ. ΠΑΜΙΣΟΣ
2. **Bourdieu P. & Passeron J.-Cl.**, «*Οι Κληρονόμοι- Οι φοιτητές και η κουλτούρα*», εκδ. ΚΑΡΔΑΜΙΤΣΑ, Αθήνα 1996.
3. **Fletcher R.**, «*Κοινωνικές ομάδες και Άτομα*», εκδ. ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΟΣ Α.Ε., Αθήνα 1985.
4. **Rapoport Rhona, Rapoport Robert**, «*Ο κύκλος της ζωής –Τα στάδια της ζωής*», εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, Αθήνα 1981.
5. **UNESCO**- *Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών*, τόμος 3^{ος}, εκδ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ Α.Ε., Αθήνα 1972.
6. **Young Kimbal**, «*Personality and problems of adjustment*», εκδ. LUNDHUMPHRIES, London 1959.
7. **Γιαννικοπούλου Α. Β.**, «*Ψυχολογία της προσαρμογής του παιδιού και του ενήλικα*», εκδ. ΛΥΧΝΙΑ, Αθήνα 1982.
8. **Δημητρόπουλος Ε., Θεοδοσίου Δ., Παπαδημητρίου Α., Παπαθανασίου Π.**, «*Οι προτιμήσεις των νέων για σπουδές και επάγγελμα*», εκδ. ΓΡΗΓΟΡΗ, Αθήνα 1994.
9. **Δρεττάκης Μ.Γ.**, «*Οι σχολές Κοινωνικών, Οικονομικών και Πολιτικών επιστημών στην Ανώτατη Ελληνική Εκπαίδευση*», εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα 1977.
10. **Ζωγράφου Α.**, «*Οι συνθήκες και η ποιότητα της εκπαίδευσης στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας από την σκοπιά των σπουδαστών*», Πάτρα 1995.
11. **Κασσωτάκης Μ., Παπαγγελή-Βουλιούρη Δ.**, «*Η πρόσβαση στην Ελληνική Τριτοβάθμια Εκπαίδευση*», εκδ. ΓΡΗΓΟΡΗ, Αθήνα 1996.
12. **Κατσαφράκη Χ. Γιαλούση Δ.**, «*Γνώσεις και αντιλήψεις των σπουδαστών του Α' εξαμήνου Κοινωνικής Εργασίας για την Κοινωνική Εργασία και τα επαγγέλματα*», εκδ. ΓΡΗΓΟΡΗΣ, Αθήνα 1985.

13. Κατσούλας Χ., Κατσανού Α., Γιαννόπουλος Χ., «Ελληνική Εκπαίδευση Σχολική Κοινωνική Εργασία», Πτυχιακή εργασία, Τ.Ε.Ι. Πάτρας, 1998.
14. Κιντής Α., «Η ανώτατη Παιδεία στην Ελλάδα», εκδ. GUTENBERG, Αθήνα 1980.
15. Κυρίδης Α.Γ., «Τα Κοινωνικά και τα Δευτεροβάθμια εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά των φοιτητών της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας», εκδ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ Α.Ε., Αθήνα 1997.
16. Λαμπίρη-Δημάκη Ι., «Προς μίαν Ελληνικήν Κοινωνιολογίαν της Παιδείας», τόμος 1-2 ,εκδ. ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, Αθήνα 1974.
17. Μουσούρου Λ., «Κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας», εκδ. GUTENBERG, Αθήνα 1996.
18. Παϊπαης Γ.Ρ., «Λεξικό Εννοιών – Πολιτικών-Κοινωνικών Επιστημών και Γενικής Παιδείας», εκδ. Α. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αθήνα-Πειραιάς 1996.
19. Παρασκευόπουλος Ι. Ν., «Εξελικτική Ψυχολογία», τόμος 4^{ος}, Αθήνα 1984.
20. Πετρουλάκης Ν., «Ψυχολογία της Προσαρμογής», εκδ. ΓΡΗΓΟΡΗ, Αθήνα 1984.
21. Πυργιωτάκης Ι., «Κοινωνικοποίηση και εκπαιδευτικές ανισότητες», εκδ. ΓΡΗΓΟΡΗ, Αθήνα 1992.
22. Τσαούσης Δ. Γ., «Η κοινωνία του ανθρώπου», εκδ. GUTENBERG, Αθήνα 1993.
23. Τσαούσης Δ.Γ., «Το ελληνικό Πανεπιστήμιο στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα», εκδ. GUTENBERG, Αθήνα 1993.
24. Φραγκουδάκη Α., «Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης», εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα 1996.
25. Χαραλαμπόπουλος Β. Ι., «Η ανάπτυξη της προσωπικότητας-εφαρμογή επιστημονικών αρχών στην οικογενειακή και σχολική αγωγή», εκδ. GUTENBERG, Αθήνα 1987.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

1. Γεώργας Δ., Μπεζεβέγκης Η., Γιαννίτσας Ν., «Εμπειρίες, στάσεις και προσδοκίες μαθητών και φοιτητών από το Λύκειο, τον Σ.Ε.Π. και το Πανεπιστήμιο», ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ-ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ, τ. 18-19, Οκτώβριος & Δεκέμβριος 1991.
2. Γεώργας Δ., Μπεζεβέγκης Η., Γιαννίτσας Ν., «Ικανοποιήσεις και απογοητεύσεις μαθητών και πρωτοετών φοιτητών από το Λύκειο και το Πανεπιστήμιο», ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ-ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ, τ. 20-21, Μάρτιος & Ιούνιος 1992.
3. Καλαντζή-Αζίζι Α., «Η τάση για ανεξαρτητοποίηση του νεαρού φοιτητή/ της νεαρής φοιτήτριας: Δυνατότητες και όρια της «Ψυχολογικής Συμβουλευτικής» στο χώρο του Πανεπιστημίου», ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ- ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ, τ.2-3, Άνοιξη & Φθινόπωρο 1987.
4. Karlan M.F., «Συμβουλευτική εργασία με φοιτητές Πανεπιστημίου», ΕΚΛΟΓΗ, Μάρτιος - Ιούνιος 1976.
5. Κίσσας Γ., Καλαντζή-Αζίζι Α., «Ψυχοκοινωνικοί παράγοντες που σχετίζονται με την πορεία των σπουδών των φοιτητών», ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ- ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ, τ. 40-41, Μάρτιος & Ιούνιος 1997.
6. Μουζακίτης Χ., «Η ανάγκη της ανώτατης εκπαίδευσης στην Κοινωνική Εργασία», ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ, τ. 6^ο, 1987.
7. Σταθόπουλος Π., «Πρόταση για διοργάνωση Κοινωνικής Υπηρεσίας στα τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα», ΕΚΛΟΓΗ, Οκτώβρ.- Νοέμβρ. Δεκέμβριος 1986.

8. **Κιούσης Σ.**, *«Το μέλλον των εισαγωγικών εξετάσεων και η προετοιμασία των νέων για τη μετάβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»*, ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ- ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ, τ.36-37, Μάρτιος & Ιούνιος 1996.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πάτρα, Μάρτιος 1999

Αγαπητέ σπουδαστή - Αγαπητή σπουδάστρια,

Το ερωτηματολόγιο που κρατάς στα χέρια σου, αφορά έρευνα που πραγματοποιείται στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας και έχει ως θέμα μελέτης, τον τρόπο που οι πρωτοετείς σπουδαστές/στρίες του τμήματος της Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας βιώνουν τη μετάβασή τους από τη Δευτεροβάθμια στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Πώς νιώθουν και πώς αντιμετωπίζουν όλες τις πιθανές συνέπειες που αυτή η διαδικασία μετάβασης εμπεριέχει.

Για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, αντιστοιχεί μια μόνο απάντηση σε κάθε ερώτηση, εκτός εάν σου ζητείται κάτι διαφορετικό.

Απευθυνόμαστε σε σένα και σε παρακαλούμε να είσαι αυθόρμητος/η και ειλικρινής στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Σε ευχαριστούμε θερμά εκ των προτέρων για τη συνεργασία σου.

Με εκτίμηση οι σπουδάστριες:

Βλάχου Φαίδρα

Ελευθεριάδου Άννα-Μαρία

Σίνου Κική

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Συμπλήρωσε :

A. Την ηλικία σου _____

B. Το φύλο σου α. Κορίτσι

 β. Αγόρι

2. Ανέφερε τον αριθμό παιδιών της οικογένειάς σου (συμπεριλαμβανομένου και του εαυτού σου):

3. Σημείωσε τη σειρά γέννησής σου :

α. 1^ο παιδί

β. 2^ο παιδί

γ. 3^ο παιδί

δ. Άλλο τι.....

4. Η γεωγραφική περιοχή όπου κατοικούσες πριν από την εισαγωγή σου στο Τ.Ε.Ι. είναι :

A. _____

και θα τη χαρακτηρίζες ως :

B. α. Αστική (30.000 κάτοικοι και άνω)

 β. Ημιαστική (2.000-10.000 κάτοικοι)

 γ. Αγροτική (2.000 κάτοικοι και κάτω)

5. Ποιά είναι τα επαγγέλματα των γονέων σου:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΠΑΤΕΡΑΣ	ΜΗΤΕΡΑ
Δημόσιος/α Υπάλληλος		
Ιδιωτικός/ή Υπάλληλος		
Ελεύθερος/η Επαγγελματίας		
Αγρότης/τισσα		
Συνταξιούχος		
Ανεργός/η		
Οικιακά		
Άλλο τι (συμπλήρωσε)		

6. Ποιό είναι το επίπεδο εκπαίδευσης των γονέων σου:

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΠΑΤΕΡΑΣ	ΜΗΤΕΡΑ
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου (Master, PhD)		
Πτυχιούχος Ανώτατης- Ανώτερης Σχολής		
Απόφοιτος Λυκείου		
Απόφοιτος Γυμνασίου		
Απόφοιτος Δημοτικού		
Δεν ολοκλήρωσε το Δημοτικό		
Δεν παρακολούθησε καθόλου σχολείο		
Άλλο τι (συμπλήρωσε)		

7. Ποιό είναι το μέσο μηνιαίο εισόδημα της οικογένειάς σου:
(για το σύνολο των μελών που εργάζονται)

- α. Υψηλό (από 451.000δρχ. και άνω)
- β. Μέσο (από 151.000- 450.000δρχ)
- γ. Χαμηλό (από 150.000δρχ. και κάτω)

8. Το είδος Λυκείου από όπου αποφοίτησες (σημείωσε):

- α. Γενικό Λύκειο
- β. Τεχνικό Λύκειο
- γ. Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο
- δ. Άλλο τι.....

9. Το Τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Πάτρας ήταν:

- α. Συνειδητή επιλογή σου
- β. Οδηγήθηκες βάσει των αποτελεσμάτων

10. Σημείωσε το τωρινό είδος διαμονής σου στην Πάτρα:

- α. Φοιτητική Εστία
- β. Συγκατοίκηση σε ενοικιαζόμενο διαμέρισμα
- γ. Φιλοξενία (π.χ. από συγγενή, φίλο κ.ά.)
- δ. Με την πατρική οικογένεια
- ε. Μόνος/η
- στ. Άλλο τι.....

Σε περίπτωση που κατοικούσες μόνιμα στην Πάτρα και πριν από την εισαγωγή σου στο Τ.Ε.Ι. πήγαινε στην ερώτηση 16.

11. Αν σου ζητάγαμε να θυμηθείς την πρώτη αίσθηση που σου δημιουργήθηκε από την πρώτη σου επαφή σαν νέος/α σπουδαστής/στρια με την πόλη της Πάτρας, θα μπορούσες να πεις ότι αυτή ήταν :

α. Πολύ θετική

β. Θετική

γ. Ουδέτερη

δ. Αρνητική

ε. Πολύ αρνητική

12. Η γνωριμία σου με την πόλη της Πάτρας έγινε κυρίως:

α. Με τη βοήθεια άλλων (π.χ. φίλων, συγγενών, συσπουδαστών κ.ά.)

β. Με προσωπική αναζήτηση

γ. Με τη χρήση ενημερωτικού υλικού που σου διανεμήθηκε από το Τ.Ε.Ι

δ. Άλλο.....(παρακαλώ διευκρίνισε)

13. Πόσο χρονικό διάστημα χρειάστηκες για να εξικειωθείς με την πόλη της Πάτρας :

α. 1- 2 μήνες

β. Πάνω από 2 μήνες

γ. Ακόμη δεν έχω εξικειωθεί

13Α. Αν μόλις απάντησες ότι δεν έχεις εξικειωθεί ακόμη με την πόλη, ποιοι κατά τη γνώμη σου είναι οι λόγοι (συμπλήρωσε):

α.

β.

γ.

δ.

14. Επισκέπτεσαι την οικογένειά σου:

- α. Κάθε εβδομάδα
- β. Κάθε 2 εβδομάδες
- γ. Μια φορά το μήνα
- δ. Άλλο τι.....

15. Επικοινωνείς με την οικογένειά σου τηλεφωνικά:

- α. Σχεδόν καθημερινά
- β. Τουλάχιστον 2 φορές την εβδομάδα
- γ. 1-2 φορές το μήνα
- δ. Άλλο τι.....

16. Έχεις επαφή με τους φίλους/ες που είχες πριν την εισαγωγή σου στο Τ.Ε.Ι. της Πάτρας:

- α. Πολύ συχνά
- β. Αρκετά συχνά
- γ. Συχνά
- δ. Ελάχιστα
- ε. Καθόλου

17. Σε ποίους τομείς θεωρείς ότι έχει συμβάλει η οικογένειά σου για τον καλύτερο τρόπο διαβίωσής σου στην Πάτρα:
(μπορείς να σημειώσεις περισσότερες από μια απαντήσεις)

- α. Οικονομικό
- β. Συναισθηματικό
- γ. Πρακτικό (διατροφή, καθαριότητα κ.ά.)
- δ. Άλλο τι.....

18. Εργάζεσαι αυτή την περίοδο;

α. ΟΧΙ

β. ΝΑΙ

18Α. Αν απάντησες ΟΧΙ, σημείωσε τον λόγο που δεν εργάζεσαι:

α. Δεν βρίσκω εργασία

β. Δεν έχω χρόνο λόγω των σπουδαστικών υποχρεώσεων

γ. Δεν έχω ανάγκη εργασίας

δ. Άλλο τι

18Β. Αν απάντησες ΝΑΙ, τι είδους εργασία κάνεις;

19. Για ποίους λόγους εργάζεσαι:

α. Αύξηση εισοδήματος

β. Αυτονομία, ανεξαρτησία

γ. Απόκτηση εμπειρίας

δ. Άλλο τι.....

20. Αφιερώνεις περισσότερο ελεύθερο χρόνο σε:

(σημείωσε με σειρά προτεραιότητας, ξεκινώντας με τον αριθμό 1 για το πιο σημαντικό)

α. Μελέτη για τη σχολή/ εργασίες

β. Διασκέδαση

γ. Ενασχόληση με κάποια χόμπι

δ. Συμμετοχή σε ομάδες/οργανώσεις

ε. Άλλο τι

21. Κατά τη διαμονή σου στην Πάτρα έχεις δημιουργήσει φιλικό κύκλο/ σχέσεις φιλικές;

α. ΝΑΙ

β. ΟΧΙ

22. Αν απάντησες ΝΑΙ, πόσο εύκολο ήταν για σένα:

α. Πολύ εύκολο

β. Αρκετά εύκολο

γ. Ελάχιστα εύκολο

δ. Καθόλου εύκολο

23. Αν απάντησες ΟΧΙ, ποιοι νομίζεις ότι μπορεί να είναι οι λόγοι;
(ανέφερε μέχρι τρεις):

α.

β.

γ.

24. Σχετικά με το Τμήμα της Κοινωνικής Εργασίας, σε ποιο βαθμό είσαι ικανοποιημένος/η από την μέχρι τώρα φοίτησή σου:

α. Απόλυτα

β. Αρκετά

γ. Ελάχιστα

δ. Καθόλου

25. Με ποιο τρόπο ενημερώθηκες για την οργάνωση και λειτουργία του Τ.Ε.Ι.:

α. Από ενημερωτικό έντυπο του Τ.Ε.Ι.

β. Από σπουδαστές μεγαλύτερων εξαμήνων

γ. Από καθηγητές

δ. Από διοικητικό προσωπικό

ε. Άλλο τι

26. Πώς θα χαρακτήριζες τις σχέσεις σου με τους καθηγητές:

α. Τυπικές

β. Φιλικές

γ. Αδιάφορες

δ. Κακές

27. Πώς θα χαρακτήριζες τις σχέσεις σου με τους/τις συσπουδαστές/ στριές σου:

α. Άριστες

β. Αρκετά καλές

γ. Καλές

δ. Κακές

28. Συμμετέχεις σε κάποια από τις οργανωμένες ομάδες του Τ.Ε.Ι.;

A. ΟΧΙ

B. ΝΑΙ

28A. Αν απάντησες ΟΧΙ, πήγαινε στην ερώτηση 30.

28B. Αν ΝΑΙ σε ποια/ποιές συμμετέχεις:

(μπορείς να σημειώσεις παραπάνω από μια απάντηση)

α. Ομάδα Θεάτρου

β. Ομάδα Χορού

γ. Ομάδα Αθλητισμού

δ. Ομάδα Φωτογραφίας

ε. Ομάδα Μουσικής

στ. Κομματική Ομάδα

ζ. Άλλη, ποια.....

29. Η ενημέρωση για την ύπαρξη των ομάδων αυτών έγινε από:

- α. Σπουδαστές/στριες συμμετέχοντες/χουσες στην ομάδα
- β. Προσωπική αναζήτηση
- γ. Ενημερωτικά φυλλάδια
- δ. Ανακοινώσεις στο χώρο του Τ.Ε.Ι.
- ε. Άλλο τι

30. Το χρονικό διάστημα που βρίσκεσαι στην Πάτρα ένιωσες την ανάγκη βοήθειας /στήριξης;

- α. ΝΑΙ
- β. ΟΧΙ

31. Σε περίπτωση που απάντησες ότι ένιωσες την ανάγκη για κάποιου είδους βοήθεια/στήριξη απευθύνθηκες κάπου για να την ζητήσεις;

- A. ΝΑΙ
- B. ΟΧΙ

31A. Αν ΝΑΙ, ανέφερε πού:

- α. Στην οικογένειά σου
- β. Στους/στις φίλους/φίλες σου
- γ. Στους/στις συσπουδαστές/στριες σου
- δ. Σε ειδικούς επιστήμονες/ υπηρεσίες
- ε. Άλλο τι

31B. Αν ΟΧΙ, θα ήθελες να αναφέρεις μέχρι τρεις λόγους που σε οδήγησαν να μην το κάνεις:

- α.
- β.
- γ.

32. Οι σπουδαστές/στρίες μπορεί κάποια στιγμή της ζωής τους να νιώσουν την ανάγκη για την παροχή εξειδικευμένης βοήθειας/ στήριξης. Σε αυτή την περίπτωση, τι θα μπορούσες να προτείνεις ως υπηρεσία στήριξης να υπάρχει και να λειτουργεί στο χώρο του Τ.Ε.Ι.:

- α. Γραφείο Ενημέρωσης Σπουδαστών
- β. Εκπαιδευτικός Σύμβουλος
- γ. Συμβουλευτικό Κέντρο
- δ. Γραφείο Σταδιοδρομίας
- ε. Άλλο τι

